

קובץ הכנה

לאנ"ש והתמימים הנוסעים לחצרות קדשינו
- חודש החגים ה'תשס"ו

ב"ה

קובץ הכנה

לאנ"ש והתמימים הנוסעים
לחצרות קדשינו
חודש החגים התשס"ו

חודש אלול התשס"ה
כפר חב"ד, אה"ק ת"ו

פרק א'

שיחות ומאמרים

7.....מאמר ד"ה ביום עשתי עשר ה'תשל"א.....א

18.....מאמר ד"ה אני לדודי ה'תשמ"ו.....ו

23.....משיחת יו"ד שבט ה'תשי"ד.....ד

32.....קונטרס 'בית רבינו שבבבל'.....'

42.....משיחת ה' ניסן ה'תשמ"ז.....ז

48.....'ברכת התמימים' - עריו"כ ה'תשנ"ב.....ב

52.....יחידות לתלמידי התמימים - אדר"ח חשון ה'תשנ"ב.....ב

פרק ב'

59.....**נסיעה לרבי**.....

פרק ג'

71.....**בית חיינו**.....

פרק ד'

81.....**האוהל הקדוש**.....

פרק ה'

93.....**תשרי עם הרבי** - יומן חודש החגים ה'תשנ"ב.....ב

נספח

מלך ביופיו - לקט תמונות מחודש החגים בבית חיינו

תוכן העניינים

פרק א
שיחות ומאמרים

בס"ד. י"א ניסן ה'תשל"א*

ביום עשתי עשר יום נשיא לבני אשר¹, ואיתא במדרש² כל השבטים לשם גאולתן של ישראל ולשם שבחן נקראו שמותם, ואשר נקרא שמו לשם גאולתן של ישראל כמה דתימא³ ואשרו אתכם כל הגוים כי תהיו אתם ארץ חפץ אמר ה' צבאות, ולשם שבחן כמה דתימא⁴ אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלקיו, אין אישורן של ישראל אלא על שבחרו בהקב"ה להיות להם לאלקים⁵ והקב"ה בחר בהם להיות לו לעם סגולה, ולפיכך כשבא נשיא אשר להקריב, הקריב קרבנו ע"ש הבחירה שבחר הקב"ה בישראל מכל האומות, כמה דתימא⁶ ובך בחר ה' אלקיך להיות לו לעם סגולה. וצריך להבין, דבתחלת הענין אומר דאישורן של ישראל הוא שבחרו בהקב"ה (וזה שממשיך שהקב"ה בחר בהם הוא לכאורה כמו דבר נוסף⁷), ולאח"כ אומר דאשר (על שם אישורן של ישראל) הקריב קרבנו על שם הבחירה שבחר הקב"ה בישראל. גם צריך להבין, דבחירה שייך דוקא בשני דברים ששניהם שוים, או שבכל אחד מהם יש מעלה שאין בזולתו, אבל בנוגע להקב"ה ולהבדיל אלקי הנכר⁸, האיך שייך לומר שישראל בחרו בהקב"ה. ועד"ז בזה שהקב"ה בחר בישראל, הרי ישראל הם נעלים באין ערוך מכל האומות, ומהו שהקב"ה בחר בישראל. גם מ"ש בתניא⁹ דבנו בחרת מכל עם ולשון הוא הגוף החומרי הנדמה בחומריותו לגופי אומות העולם, צריך ביאור, דזה שהגוף דישראל נדמה (בחיצוניות) לגופי אומות העולם אין זה ביאור (לכאורה) בנוגע להקב"ה.

(ב) **ויובן** זה בהקדים מ"ש¹⁰ חלקי הוי' אמרה נפשי, ואיתא במדרש¹¹ משל למלך שנכנס למדינה והיו עמו דוכסין ואיפרכין ואיסטרטילוטין כו', חד אמר אנא נסיב דוכסין לגבי חד אמר אנא נסיב איפרכין לגבי וחד אמר אנא נסיב איסטרטילוטין לגבי, ה' פקח אחד לשם אמר אנא נסיב מלכא דכולהו מתחלפין ומלכא אינו מתחלף, כן אוה"ע מהן עובדין לחמה ומהן עובדין ללבנה כו' אבל

(* יצא לאור בקונטרס י"א ניסן — תשמ"ט, "לקראת יום הבהיר י"א ניסן, יום הולדת הפ"ז של כ"ק אדמור"ר שליט"א .. ערב שה"ג תשמ"ט".

- (1) נשא ז, עב.
- (2) במדב"ר פי"ד, י.
- (3) מלאכי ג, יב.
- (4) תהלים קמד, טו.
- (5) ראה תבוא כו, יז.
- (6) ראה יד, ב.

(7) להעיר גם מזה שמביא שם הפסוק "אשרי העם שה' אלקיו" שהוא ע"ד "שבחרו בהקב"ה) להיות להם לאלקים".

(8) ראה פרש"י תבוא שם "הבדלתיו לך מאלקי הנכר".

(9) פמ"ט (ע, רע"א).

(10) איכה ג, כד.

(11) איכ"ר עה"פ.

פרק א

שיחות ומאמרים

ישראל אינן עובדין אלא להקב"ה, הה"ד חלקי הוי' אמרה נפשי. וידוע הדיוק בזה¹², דלכאורה, הרי גם מי שאינו פקח ואפילו תינוק קטן¹³ יודע שהמלך הוא גדול יותר מהדוכסין וכו', ומה צריכים לפקחות בכדי לבחור בהמלך. וגם, הרי גם אם הדוכסין וכו' לא היו מתחלפין ה' מובן בפשטות שהמלך הוא גדול מהם [ובפרט לפי הידוע¹⁴ בפירוש הכתוב¹⁵ משכמו ומעלה גבוה מכל העם, שגם שכמו של המלך, היינו המדות שנמשכים מהשכל שבראש ולמטה ממנו, הוא גבוה יותר מהראש (השכל) של כל העם, שבזה (כל העם) נכללים גם השרים הכי גדולים], ולמה¹⁶ צריך להטעם דכולהו מתחלפין.

ג) **והנה** לכאורה ה' אפשר לבאר זה על פי הידוע¹⁷ שבדורות הראשונים, אלו שעבדו לכוכבים ומזלות, ידעו שהשפע שנשפע בארץ ע"י הכו"מ (ממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים¹⁸) הוא (לא שהם עצמם משפיעים, אלא) שהקב"ה משפיע על ידם, אלא שטעו וחשבו שהשפע שנשפע ממנו ית' ע"י הכו"מ הוא בבחירתם, ולא ידעו את האמת שאין להם בחירה כלל, והם רק כגרזן¹⁹ ביד החוצב²⁰. ולכן השתחוו להכו"מ ועבדו אותם, כי לפי טעותם (שהשפע שנשפע ע"י הכו"מ הוא בבחירתם) ראוי להודות להם על זה, ע"ד חמרא למרא טיבותא לשקיי²¹. וגם כי לפי טעותם שהכו"מ הם בעלי בחירה חשבו שע"י שיעבדו אותם ישפיעו להם יותר. ומזה נשתלשל אח"כ שבאו לטעות גדולה יותר, שחשבו שעזב ה' את הארץ בידי הכוכבים ומזלות, והנהגת הארץ תלוי' רק בהם. ובדוגמת מלך שמינה שרים להנהיג את המדינה, דהגם שזה שבכחם להנהיג את המדינה הוא מפני שהמלך מינה אותם על זה, מ"מ, לאחרי שנתמנו, הנהגת המדינה היא ע"י השרים, ואין המלך מתערב בזה (מלבד לפרקים רחוקים, בשביל צורך גדול). [ויש לומר, דזה שאומות העולם קוראין אותו ית' בשם אלקא דאלקייא²² נכללים בזה שני הסוגים. שגם אלו שחושבים שעזב ה' את הארץ בידי הכו"מ קוראין אותו ית' בשם אלקא דאלקייא, דנוסף לזה שהוא ית' גבוה מהם ושליט עליהם, הנה גם בזה גופא שהכו"מ הם "אלקייא" (לדעתם), היינו שיש להם כח להנהיג את הארץ ולהשפיע בה, הוא לא מצד עצמם אלא מפני

12) בד"ה את הוי' האמרת להצ"צ (אוה"ת תבוא ע' תרעב. שם ע' תרפג) ולאדמו"ר מהר"ש (סה"מ תר"ל ע' רצא). ביאורו להצ"צ ע' רמח ואילך. סה"מ תר"ס ע' יא.

13) כ"ה באוה"ת ובסה"מ תר"ס שם.

14) ראה אוה"ת וירא כרך ד תשסד, ב. שה"ש כרך ב ע' תיד.

15) שמואל"א ט, ב.

16) ראה גם סה"מ תר"ל שם.

17) ראה סה"מ להצ"צ ו, א ואילך. וראה ע"ד רמב"ם הל' ע"ז בתחלתו. וראה לקמן הערה 75.

18) ברכה לג, יד.

19) ע"פ ל' הכתוב — ישעי' י, טו.

20) ראה גם ד"ה את הוי' האמרת תרע"ח פ"ג (סה"מ תרע"ח ע' תיד). ד"ה כל המאריך תרפ"ו פ"ד (סה"מ תרפ"ו ע' קנו ואילך). ד"ה מים רבים ה'תשי"ז פ"ד (לעיל ח"א ע' שכג ואילך). ושם, שטעות זו (שהם משפיעים בבחירתם) הוא לא ע"ז אלא שיתוף, משא"כ הטעות שעזב ה' את הארץ בידי הכו"מ (דלקמן בפנים) הוא ע"ז. עיי"ש בארוכה.

21) ב"ק צב, ב.

22) מנחות קי, א.

פרק א

שיחות ומאמרים

שהקב"ה נתן להם כח על זה, בדוגמת שרי המלך שמנהיגים את המדינה מפני שהמלך מינה אותם על זה. ולאידך, גם הטעות שהשפע שנשפע מהקב"ה ע"י הכו"מ הוא בבחירתם נכלל (בדקות²³) באלקא דאלקייא, כי גם זה שיכולים לעשות כרצונם (להשפיע או לאו) הו"ע של שליטה, אלקייא, ושליטת הענין דאלקים אחרים²⁴ בתכלית הוא דוקא ע"י הידיעה שכל הממוצעים הם רק כגרון ביד החוצב. ועפ"ז הי' אפשר לבאר פקחותו של זה שאמר אנא נסיב מלכא (בהנמשל), דזה שישראל יודעים את האמת שכל הממוצעים שעל ידם באה ההשפעה הם רק כגרון ביד החוצב, הוא מצד גודל הדעת שלהם, שהם רואים את הפנימיות. שהרי בחיצוניות נראה²⁵ דזה שההשפעה היא ע"י הכו"מ, הוא מפני שיש בהם מעלה שמצד זה הם ראויים להיות ממוצעים, וזה שישראל יודעים שהם רק כגרון ביד החוצב הוא מצד גודל הדעת שלהם.

ד) **אמנם** מזה שהמדרש מביא משל על זה ממלך ודוכסין, אף שבהמשל, הדוכסין הם בעלי בחירה, שלכן מסתבר לומר שהבחירה בהדוכסין (אנא נסיב דוכסין) יכולה לגרום שישפיעו יותר לאלו שבחרו בהם [נדלא ככהנמשל, שהעבודה להכו"מ אינה מועלת כלל, מאחר שאינם בעלי בחירה], מובן, שזה שהפקח אמר אנא נסיב מלכא הוא מפני שעבודת המלך היא חשובה אצלו יותר מהתועלת (ההשפעה) שיהי' לו ע"י השרים. ומזה מובן גם בהנמשל, דעיקר הטעם על זה שאוה"ע עובדין לחמה וללכנה וכו' וישראל אינם עובדין אלא להקב"ה, הוא (לא מפני שאוה"ע טועים שהכו"מ הם בעלי בחירה וישראל יודעים את האמת שהם רק כגרון ביד החוצב, אלא) מפני שאוה"ע, העיקר אצלם הוא שיקבלו ההשפעה, ואצל ישראל העיקר הוא לעבוד את המלך²⁶. והענין הוא, דעיקר הטעם על זה שעבדו לכו"מ הוא (כמבואר בהדרושים²⁷), כי בכדי לקבל השפעה מהקדושה צ"ל בביטול, ולהיות שלא רצו לבטל את עצמם, לכן עבדו להכו"מ, שבכדי לקבל ההשפעה מהם אין צריך לביטול, וכדאיתא בזהר²⁸ דרוח מסאבא אודמן תדיר במגנא ובריקנייא, כמ"ש²⁹ אשר נאכל במצרים חנם, דההשפעה מלעו"ז (מצרים) היא חנם. ועוד טעם על זה שרצו

23) אבל בכללות, ענין "אלקא דאלקייא" הוא רק באלו החושבים שעובד ה' את הארץ בידי הכו"מ, משא"כ הטעות שהם בעלי בחירה, כמפורש בהמצויין בהערה 20.

24) להעיר מאוה"ת יתרו ע' תתק"ח בפירושו לא יהי' לך אלקים אחרים: "אלקים תואר למושל". ובהמשך הענין שם, שהכו"מ אינם כמו שליח ששייך לתת לו כבוד ע"ד "טיבותא לשקיי" אלא כגרון ביד החוצב.

25) להעיר מסה"מ תרע"ח ע' שנו "נבראים השפלים שאין דעת ותבונה להם ישפטו רק למראה עיניהם ומחשבים את הממוצעים".

26) להעיר מסה"מ תרפ"ו ע' קלו, שמדבר שם בענין ההתחכמות בעסק, שהוא דוגמת המשתתה לכו"מ כי חושב שמהם באה ההשפעה, ובהמשך הענין שם (ע' קלז) "כל מחשבותיו הם רק לטובת עצמו, כלומר גופו הונו ורכושו". דמזה משמע, שלא רק המחשבה בנוגע טיבת הפרנסה, אלא גם המחשבה "רק לטובת עצמו" היא דוגמת עבודת כו"מ.

27) שבהערה 12 (אוה"ת שם ס"ע תתרעב ואילך. שם ע' תתרפד. סה"מ תר"ל שם ע' רצב ואילך. ביאור"ז שם. סה"מ תר"ס ע' יא ואילך). וראה גם סידור (עם דא"ח) קמב, ג. סהמ"צ להצ"צ ו, א. ובכ"מ.

28) ח"ב קכח, א. וראה בארוכה סידור (עם דא"ח) עה"פ אל תכטחו בנדיבים (נו, ד).

29) בהעלותך יא, ה. ולהעיר מספרי (הובא בפרש"י) עה"פ: חנם מן המצוות.

פרק א

שיחות ומאמרים

לקבל השפעתם מהכו"מ³⁰, כי גם ההשפעה עצמה (הנמשכת ע"י הכו"מ) היא גדולה יותר. דמכיון שיניקת הסט"א הוא מהמקיף שלמעלה מהשתלשלות, שההשפעה משם היא שלא ע"פ חשבון, הרי ההשפעה היא בריבוי גדול³¹. ומזה מובן גודל השבח והפקחות דישראל שאינם עובדין אלא להקב"ה, דהגם שבכדי לקבל מהקדושה צריך לעבודה ויגיעה, וגם אז ההשפעה היא (מלכתחילה) במדידה והגבלה לפי מדת העבודה, מ"מ, הם מוותרים על ריבוי השפע (בגשמיות) [אף שגם ישראל יכולים לקבל (לפי שעה) שפע מלעו"ז³², ולא עוד אלא שהם נוטלים חלק בראש³³, מ"מ הם מוותרים על זה] וחביב להם יותר ההשפעה המצומצמת שנמשכת מהקדושה.

ה) **והנה** הטעם של הפקח (לזה שבוחר בהמלך ולא בהשרים) הוא מפני דכולהו מתחלפין ומלכא לא מתחלף. ולכאורה הי' אפשר לומר הכוונה בזה, שההשפעה הבאה מלעו"ז (עם היותה בריבוי יותר מההשפעה הבאה מהקדושה) הוא דבר המתחלף שאין לו קיום. כי לאחרי הבירור, כשיתבררו הניצוצות שנפלו בקליפות (שמזה הוא החיות שלהם) יתבטלו³⁴ לגמרי³⁵. [ומכ"ש בנוגע לישראל, שגם עכשיו, זה שישראל יכולים לקבל חיות מלעו"ז, הוא רק לפי שעה³²]. וכן הוא לאידך גיסא, דזה שההשפעה הבאה מהקדושה היא במדידה והגבלה, הוא רק עכשיו, אבל לאחרי שיתגלה השרש דבחינת הפנימיות, ששרשו הוא מפנימיות המקיף, ההשפעה מהקדושה תהי' בריבוי גדול יותר מהריבוי שנשפע מחיצוניות המקיף (השייך גם להשפיע בקליפות), כמאמר רז"ל³⁶ אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה. אבל, ביאור זה אינו מספיק, דלפי זה, גם בחירתו של הפקח בהמלך הוא בשביל ההשפעה שתהי' לו ע"ז, והחילוק בינו ובין אלו שבחרו בהשרים (דוכסין וכו') הוא שהם חושבים רק במצב ההוה, והפקח חושב מה שיהי' בעתיד, ע"ד מארז"ל³⁷ איזהו חכם הרואה את הנולד. אבל מזה שאומר במדרש, דזה שישראל אין עובדין אלא להקב"ה הוא מפני כי חלקי הוי' אמרה נפשי, מוכח, דזה שהפקח בוחר בהמלך הוא לא מפני התועלת שיהי' לו מזה, אלא מצד המלך³⁸. והיינו דזה שישראל בוחרים בהקב"ה, אף שעכשיו ריבוי ההשפעה היא לעוברי רצונו הוא (לא מפני שאח"כ תהי' ההשפעה לעושי רצונו גדולה יותר, אלא) מפני שההשפעה לעושי רצונו היא מפנימיות רצונו ית' וחסצו האמיתי, וההשפעה לעוברי רצונו היא כמאן דשדי

(30) כ"ה להדיא בביאורו"ז להצ"צ שם (ע' רמט).

(31) ראה בארוכה תו"א ר"פ בשלח (סא, א). קונטרס ומעין מאמר ח' פ"ב ואילך.

(32) ראה קונטרס ומעין מאמר ו' בסופו. מ"ז פ"ד. מי"א פ"ב.

(33) ראה אגה"ת ספ"ו. קונטרס ומעין מאמר ז' שם.

(34) ראה סידור (עם דא"ח) נז, סע"א ואילך, דוהו מ"ש אל תבטחו בנדיבים גו' (הם הקליפות, כי כאשר) תצא ורחו (רוח הקדושה מרפ"ח ניצוצין שנפלו בהם) גו' אכרו עשתונותיו.

(35) ראה דרושים שבעה ערה 12 (אוה"ת תבוא ע' תתרעד. שם ע' תתרפה. סה"מ תר"ל ע' רצד. תר"ס ע' יג).

(36) נדרים נ, סע"ב. מס' מכות בסופה. וראה תו"א בשלח סא, ג.

(37) תמיד לב, א.

(38) כנ"ל סעיף ד.

פרק א

שיחות ומאמרים

בטר כתפוי לשונאו שלא ברצונו³⁹, ולכן רוצים הם דוקא בההשפעה לעושי רצונו, עם היותה השפעה מצומצמת, להיותה נמשכת מפנימיות רצונו ית'. ומה שאומר דכולהו מתחלפין כו', הכוונה בזה היא⁴⁰, דמזה שהם מתחלפין אח"כ מוכח שגם עכשיו אינם מציאות אמיתית. וזה שיש בהם חיות להשפיע חיות לבע"ח ולאווה"ע, הוא לא מצד עצמם ח"ו אלא מפני שהם יונקים מהקדושה⁴¹, ומכיון שהחיות דקדושה שבהם אינו מתאחד עמהם (ואדרבא הוא בבחינת גלות בתוכם), הרי מצד מהותם הם בחינת מות⁴². נועד"ז הוא גם אלו שמקבלים השפעת החיות מהם, כמבואר בתניא⁴³, דזה שרשעים בחייהם קרויים מתיים⁴⁴ הוא מפני שחייהם נמשכים ממקום המות והטומאה]. וזהו אנא נסיב מלכא משום דכולהו מתחלפין, שאינו רוצה בהשפעה שנמשכת ממקום המות והטומאה עם היותה השפעה בריבוי, ורוצה דוקא בההשפעה שמצד הקדושה עם היותה השפעה מצומצמת.

(ו) **וצריך להבין, דלכאורה, גם לביאור זה שבחירת הפקח בהמלך היא לא מצד התועלת שיהי' לו מזה אלא מצד מעלת המלך, שלכן הוא מוותר על ריבוי ההשפעה הבאה על ידם, בחירתו בהמלך היא מצד השכל⁴⁵, דמכיון שכולהו מתחלפין ומלכא לא מתחלף ראוי לוותר⁴⁶ על ריבוי ההשפעה הבאה ע"י השרים ולבחור בההשפעה המצומצמת שבאה מהמלך, ומזה שמקשר במדרש ענין זה (אנא נסיב מלכא) עם חלקי הוי" אמרה נפשי, משמע, דזה שישאל בחרים בהקב"ה הוא מצד הנשמה (שהיא חלק הוי" שלמעלה מהשכל. ונקודת הביאור בזה, דשכל האדם כמו שהוא מצד עצמו מכריח לרצות רק בזה שטוב לו. דזהו שאומות העולם בחרים בהשרים, אף שגם הם יכולים להבין שהמלך הוא העיקר (דכולהו מתחלפין ומלכא לא מתחלף), כי להיותם בבחינת יש, אינם רוצים לוותר על התועלת שיהי' להם ע"י שיקבלו מהשרים. וזה שבישראל ישנה ההכרה שצריך לוותר על התועלת והמציאות שלהם ולבחור באלקות, הוא מצד הנשמה⁴⁷ (חלק הוי") שבחירתה באלקות היא**

(39) תניא פכ"ב (כז, ב). נתי' בקונטרס ומעין מ"ב פ"ב ואילך.

(40) ועפ"ז מובן האריכות והפרטים בהמצויין בהערה 35.

(41) תניא פכ"ט (לז, ב).

(42) תניא פכ"ב שם. סה"מ תר"ס שם. ובכ"מ.

(43) אגה"ת פ"ז (צז, סע"א). וראה גם תניא ח"א פי"ט (כד, ב).

(44) ברכות יח, ב.

(45) כמובן גם מזה שנק' בשם פקח.

(46) גם מצד השכל. ולהעיר מלקו"ת תזריע (כ, ב) שאהבה רבה (שרוצה בעצמות או"ס ולא בהזיו אף שע"ז יתבטל ממציאיותו) נק' דכר שהוא דעת חזק, שבוחר העיקר ולא הטפל, ואהבה זוטא (שרוצה בהזיו בכדי שישאר במציאותו) נק' "בשם נקבה שדעתה קלה, שעושה את הטפל עיקר בשביל הלגרמי שלו". וראה הערה הבאה.

(47) להעיר מתניא פי"ט (הובא בלקו"ת שם), דזה שנשמת האדם רוצה לידבק בשרשה ומקורה בה' חיי החיים ב"ה הגם שתהי' אין ואפס ותתבטל שם במציאות לגמרי, הוא טבע שלמעלה מהשכל. דהגם שזה שרוצה לידבק בה' הוא מפני שהוא "חיי החיים" (תכלית העילוי), מ"מ, מכיון שהוא יהי' ע"ז אין ואפס, הרצון לידבק בשרשו הוא טבע שלמעלה מהשכל.

ואולי יש לומר דמ"ש בלקו"ת שם שהסיבה לרצון זה הוא "דעת חזק" נובפרט שבלקו"ת גופא מציין לתניא שם] — הכוונה היא, דהרצון שמצד טבע הנשמה פועל על השכל, כדלקמן בפנים.

בחירה עצמית שלמעלה מהשכל (דבחירה זו היא לא מצד העילוי דאלקות, שמלכא לא מתחלף, אלא מצד העצמות), וזה פועל על שכלם⁴⁸, שגם השכל מכיר דמכיון שאלקות הוא האמת שחי וקיים בקיום נצחי (מלכא לא מתחלף), צריך הוא לוותר על המציאות שלו ולבחור באלקות.

ז) **ואולי יש להוסיף**, דע"י שהבחירה דהנשמה שלמעלה מהשכל נמשכת ופועלת בהשכל, מיתוסף בה עילוי נעלה יותר מכמו שהיא מצד עצמה. ויובן זה בהקדים המבואר בסידור ד"ה עבדים היינו לפרעה במצרים⁴⁹, בענין ההשפעה הנמשכת לעוברי רצונו⁵⁰ שהיא רק בדרך אגב כמאן דשדי בתר כתפוי, שהוא בדוגמת מלך⁵¹ שעושה סעודה ומשתה בשביל השרים הגדולים ועבדים החשובים ומוציא על זה ממון רב, ומהשיריים של הסעודה מקבלים גם פחותי הערך כמו עבדים ושפחות שאחרי הרחיים, ועד שגם הכלבים אוכלים את העצמות שמשליכים למטה. שבטח לא כיון המלך להוציא בשבילם הוצאות, וזה שנשפע להם שיריים (שגם השיריים של הסעודה הם הון רב) הוא רק בדרך אגב. ועד"ז הוא בהנמשל שההשפעה לעוברי רצונו היא רק בדרך אגב, כמאן דשדי בתר כתפוי, כמבואר שם בארוכה. ויש לומר, דזה שמביא שני דוגמאות שההשפעה להם היא רק בדרך אגב (ואינם יושבים בשולחן המלך), עבדים ושפחות וכלבים, ושני דוגמאות באלו שיושבים בשולחן המלך, שרים גדולים ועבדים חשובים, הוא, בהתאם לד' דרגות בהנמשל. שדרגה הכי תחתונה הם הכלבים שאינם עובדים את המלך ורצונו הוא שיושפע להם גשמיית, עוד ועוד, כמ"ש⁵² הכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה. ויש לקשר זה עם הידוע⁵³ שכלב הוא מלשון כולו לב. דטבע האדם בתולדתו וטבע יצירתו שהמוח שליט על הלב⁵⁴, וזה שהוא בבחינת כלב הוא בקצה ההפכי. דלא רק שהלב שליט על המוח, אלא יתירה מזו שהוא כולו לב. ולכן כל⁵⁵ ענינו הוא למלאות תאות לבו. ולמעלה מזה הם העבדים הפחותים⁵⁶ (העבדים והשפחות שאחרי הרחיים), שהם עובדים את המלך אלא שעבודתם היא רק מצד ההכרח (מפני אימת הכאת השבט)⁵⁷, היפך הרצון והתענוג שלהם, דעבדא בהפקירא ניחא לי⁵⁸. ומכיון שהרצון והתענוג שלהם הוא בתאוות עוה"ז, וזה שאינם עוברים על רצונו ית' הוא מפני יראת העונש, מקומם הוא

48 ראה גם סה"מ תר"ס ע' טז "מצד הדביקות שמעצמות הנפש . . לכן יש לו הנטי' בכח חכמתו להבין את הטוב דאלקות ולבחור בטוב".

49 רצג, סע"ד ואילך.

50 ראה שם רצד, ג.

51 ראה גם תו"ח שמות קנו, א ואילך [בהוצאה החדשה — בא ח"א קכה, ב ואילך]. סהמ"צ להצ"צ עט, א. קונטרס ומעין מאמר ז' בתחלתו. ובכ"מ.

52 ישע"י נו, יא. וראה זח"ג פ, סע"א ואילך.

53 מאורי אור בערכו.

54 זח"ג רכד, א (ברע"מ). תניא פי"ב (יז, א).

55 כל דוקא, מכיון שכולו לב.

56 ראה סידור שם (רצה, א) "פחותי העבדים".

57 ראה סהמ"צ להצ"צ פג, ב. אוה"ת משפטים ע' א'קכח ואילך. אלא שהביאור שם הוא באופן אחר קצת.

58 גיטין יג, א.

פרק א

שיחות ומאמרים

מחוץ לשולחן המלך. משא"כ עבדים החשובים, עבודתם את המלך היא ברצון וחשק. דהגם שעיקר עבודתם היא מצד קבלת עול [כידוע⁵⁹ החילוק בין בן לעבד, דזה שהבן עושה רצון אביו הוא מפני האהבה וזה שהעבד ממלא רצון אדונו הוא בדרך קבלת עול], מ"מ, זה גופא הוא ברצון וחשק, שרוצים לקבל עליהם עול מלכות שמים. ולכן מקומם הוא בשולחן המלך. ולמעלה מהם הם השרים, שיש להם ידיעה בהנהגת המלוכה [שלכן כו"כ ענינים בהנהגה מתנהגים על פיהם], וגם יש להם השגה במעלת המלך ומפני זה יש להם אהבה אליו, ועבודתם היא לא רק מצד קבלת עול אלא גם מצד אהבה. ובשרים גופא ישנם כו"כ דרגות, שנחלקות בכללות לשתיים. שרים (סתם) ושרים גדולים. ויש לומר, דג' סוגים אלו שנמצאים בשולחן המלך [עבדים חשובים, שרים ושרים גדולים] הם בהתאם לג' הסוגים שבמדרש, דוכסין ואיפרכין ואיסטרטילוטין, שנמצאים יחד עם המלך, כלשון המדרש "והיו עמו", בדוגמת עבדים החשובים והשרים שנמצאים בשולחן המלך. ועפ"ז יש לומר, דהגם שהכוונה (בפשטות) בדוכסין וכו' היא להע' שרים דנוגה (כמובא לעיל מהדרושים)⁶⁰, מ"מ, זה שמדייק שהדוכסין "היו עמו" הוא בכדי לרמוז שמדבר כאן [לא רק בהע' שרים, שהם יש ודבר בפ"ע⁶¹, דוגמת עבדים הפחותים שמקומם הוא מחוץ לשולחן המלך, אלא] גם במלאכים שהם בטלים לאלקות, ולמעלה יותר – בספירות דאצילות שאיהו וחיהו וגרמוהי חד⁶², שהם תמיד עם המלך.

ועפ"ז מובן עוד יותר גודל פקחותו של זה שאמר אנא נסיב מלכא, דנוסף לזה שאינו רוצה לקבל ההשפעה בדוגמת הכלבים וגם לא כעבדים הפחותים שמחוץ לשולחן המלך (הגם שההשפעה שנשפעת להם היא בריבוי גדול) ורוצה להיות בשולחן המלך, אלא שאינו רוצה גם בהדוכסין וכו' (מלאכים, ספירות דאצילות ולמעלה יותר), אלא בהמלך, אנא נסיב מלכא. וכתורת הבעש"ט⁶³ הידועה עה"פ⁶⁴ תפלה לעני כי יעטוף ולפני הוי' ישפוך שיחו, שאינו מבקש שום דבר ותפלתו היא שלפני הוי' ישפוך שיחו. ולזה צריך פקחות גדולה. ובדוגמת מלך בו"ד, שבכדי ליכנס להקיטון שבו נמצא המלך ולראות את פני המלך, צריך לעבור תחילה דרך כמה וכמה היכלות שבכל אחד מהם יש הון יקר, וישנם כאלו שכשרואים את ההון יקר שבהיכל החיצון, הם מתענגים מזה בתענוג נפלא ומתעכבים שם. ויש כאלו שמתענגים בהיכל פנימי יותר. ודוקא מי שהוא חכם גדול, גייט אים ניט אָן החשיבות והיוקר של ההון עצום הנמצא גם בהיכל הכי פנימי, וכל רצונו ותשוקתו היא ליכנס להקיטון בו נמצא המלך ולראות את פני המלך.

59) תניא פמ"א (נו, א). המשך תרס"ו ס"ע שח ואילך. ובכ"מ.

60) וכמובן גם מזה שממשיך במדרש מהן עובדין לחזמה ומהן ללבנה.

61) ראה סידור רפו, סע"ב ואילך. ובכ"מ. ולהעיר גם מאגה"ק סכ"ה (קלט, ב) שהחיות הנמשך להשרים "הוא בבחי' גלות בתוכם".

62) ע"ח שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ב. ובכ"מ. אגה"ק ס"כ בתחלתו.

63) כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) סי' צו (יג, ג). אור המאיר פ' וישלח.

64) תהלים קב, א.

פרק א

שיחות ומאמרים

ח) **ויש** לומר, שענין זה הוא האהבה דמי לי בשמים ועמך לא חפצתי⁶⁵, וכלשון אדמו"ר הזקן⁶⁶ "איך וויל זע גאָר ניסט איך וויל ניט דאין ג"ע איך וויל ניט דאין עוה"ב כו' איך וויל מער ניט אַז דיך אַליין". דהגם שהגילויים שבג"ע ומכ"ש הגילויים דעוה"ב הם גילויים נעלים ביותר, ואדמו"ר הזקן היתה לו השגה בזה, השגה אמיתית באופן שהשכל נתאחד עם המושכל⁶⁷, אעפ"כ אינו רוצה לא בהגילויים דג"ע ולא בהגילויים דעוה"ב, וכל רצונו הוא רק בהעצמות, דיך אַליין. ויש להוסיף, דעיקר הפקחות בזה שאינו רוצה בהדוכסין וכו' (המדריגות שבסדר ההשתלשלות, וגם שלמעלה מהשתלשלות) הוא, דהגם שהספירות (מלשון ספירות ובהירות⁶⁸) אין מסתירים על אוא"ס, דבההשפעה שנמשכת ע"י הספירות (הכלים) נראה בגילויי שההשפעה היא לא מהספירות עצמם ח"ו אלא שאוא"ס משפיע על ידם⁶⁹, וביותר הוא בהאורות דהספירות, שעל ידם מתגלה האור שלמעלה מהם⁷⁰, ומכ"ש בהמדריגות שלמעלה מאצילות⁷¹, שע"י האור מתגלה כל מה שאפשר להתגלות מהמאור, מ"מ, אינו רוצה בהם אלא בהמלך, אנא נסיב מלכא. ויש לומר, שזהו גם דיוק לשון אדמו"ר הזקן "איך וויל ניט דאין ג"ע איך וויל ניט דאין עוה"ב", דהגם שהג"ע והעוה"ב הם "דאין ג"ע", "דאין עוה"ב", דנוסף לזה שהגילויים דג"ע ודעוה"ב עצמם הם גילויים נעלים ביותר מתגלה על ידם כל מה שאפשר להתגלות מהמאור, מ"מ אינו רוצה בהם, וכל רצונו הוא רק בהעצמות, דיך אַליין.

ט) **ויש** לומר, דפירוש זה באנא נסיב מלכא שאינו רוצה בהדרגות (דקדושה) שלמעלה אלא בהעצמות, והפירוש דאנא נסיב מלכא כפשוטו (שאינו עובד להכו"מ), שייכים זה לזה. ויובן זה ע"פ הידוע⁷² שהאהבה דמי לי בשמים שאינו רוצה בהגילויים דג"ע אלא בעצמות אוא"ס, אף שבג"ע ישאר במציאותו ויהי' לו השגה ותענוג באלקות (נהנים מזיו השכינה⁷³) משא"כ מצד הגילוי דעצמות אוא"ס יתבטל ממדריגתו, מ"מ, מכיון שהגילוי דג"ע הוא רק הארה בלבד (זיו השכינה), שבאין ערוך לגבי עצמות אוא"ס, הוא בוחר בהעיקר ולא בהטפל. ומזה מובן, דכאשר הוא בוחר בהגילויים דג"ע (שהם כלא חשיב לגבי עצמות אוא"ס) בשביל הלגרמי שלי⁷⁴, בכדי שישאר במציאותו ויהנה מזיו השכינה, אפשר שיבוא מזה (ע"י ריבוי השתלשלות וכו') דהגם שיודע שההשפעה שע"י הע' שרים היא נמשכת ממקום המות (כנ"ל סוף סעיף ה), מ"מ ירצה בהשפעה זו יותר מבההשפעה שמהקדושה, בכדי שיהי' לו שפע בריבוי. ועד"ז הוא גם בנוגע להטעות של העובדים לכו"מ

65) תהלים עג, כה.

66) הובא כשרש מצות התפלה להצ"צ פ"מ (קלח, סע"א).

67) תניא פ"ה (ט, ב).

68) ראה גם אוה"ת חיי שרה קו, ב ואילך. ובכ"מ.

69) המשך תעריב ח"א פק"ו (ע' רד"ה). ובכ"מ.

70) ראה בארוכה המשך הנ"ל פק"ט ואילך.

71) ראה בארוכה המשך הנ"ל פקכ"א ואילך. וראה שם פקכ"ג (ע' רלט).

72) לקו"ת תזריע כ, סע"א ואילך. שרש מצות התפלה להצ"צ שם.

73) ברכות יז, א.

74) כ"ה הלשון בלקו"ת שם.

פרק א

שיחות ומאמרים

שמחשבים אותם למציאות (שההשפעה באה מהכו"מ עצמם, או שיש להם בחירה עכ"פ להשפיע). דמזה שרוצה בהגילויים דג"ע ולא בעצמות אוא"ס, היינו שהוא נותן חשיבות לענין שמחוץ להעצמות, אפשר שיבוא מזה (ע"י ריבוי השתלשלות וכו') שיתן חשיבות להכו"מ, שיש להם בחירה בהשפעתם, ויתירה מזו שההשפעה היא מהם עצמם ח"ו. ויש להוסיף, דגם כשרצונו בג"ע הוא מפני שהוא ג"ע של הקב"ה ("דאיין ג"ע"), גם אז אפשר שיבוא מזה הטעות שיש להם (להכו"מ) בחירה להשפיע ועד להטעות שההשפעה היא מהם עצמם, מכיון שגם לפי טעות זו הכח שיש להם להשפיע הוא (לא מצד עצמם אלא) מפני שהקב"ה מינה אותם על זה כנ"ל ס"ג (בדוגמת "דאיין ג"ע"). ובכדי שלא יהי' שום נתינת מקום לאנא נסיב דוכסין וכו' הוא ע"י שיעורר אצלו (מעין ושמץ עכ"פ, שזהו בכחו של כאו"א מישראל, כדלקמן) שלא לרצות אפילו "דאיין ג"ע", כ"א "מער ניט אַז דיך אַליין".

יו"ד) **ויש** להוסיף ביאור בהשייכות דאנא נסיב מלכא להאבה דמי לי בשמים שרוצה באוא"ס, בהקדים שעיקר הענין דעבודת כו"מ הוא שחושבים דבר שהוא רק אמצעי לעיקר. הן בנוגע להכו"מ, דהאמת הוא שאינם אלא אמצעי (גרזן) שעל ידם נמשכת ההשפעה, והעובדים לכו"מ חושבים שהם עיקר, והן בנוגע להשפעות הגשמיות הנשפעות על ידם, שהשפעת הגשמיות היא בכדי שישתמשו בהם לעבודת ה', והעובדים לכו"מ מחשבים את הגשמיות לעיקר (שלכן הם רוצים בההשפעה מהלעו"ז, בכדי שיהי' להם ריבוי שפע גשמי, כנ"ל סעיף ד). והנה הגילויים, גם הגילויים הכי נעלים, התכלית הוא לא בהם עצמם, והם רק אמצעי שעל ידם תושלם הכוונה הפנימית דדירה בתחתונים. ולכן, כשרוצה בהגילויים (ולא באוא"ס), היינו שמחשיב אותם לעיקר, אפשר להיות נתינת מקום שיחשיב גם האמצעים (הכו"מ והשפע הגשמי) לעיקר. ועפ"ז יש לומר, דזה שאוה"ע מהן עובדין לחמה ומהן ללבנה וישראל אינן עובדין אלא להקב"ה, הוא, כי השרש דאוה"ע הוא מחיצוניות הרצון (שרוצה באיזה דבר בשביל ענין אחר), והבחינה דחיצוניות הרצון (כמו שהיא מקור לאוה"ע) היא באופן שאין נרגש בה שהרצון הוא בשביל ענין אחר אלא שזה גופא הוא התכלית, ולכן מסתעף מזה שאוה"ע מחשבים את הממוצעים דכו"מ לעיקר⁷⁵. והשרש דישראל הוא מפנימיות הרצון, שמצד פנימיות הרצון אין נתינת מקום לאיזה ענין אחר, ולכן יש לישראל ההכרה שהכו"מ הם רק אמצעי כגרזן ביד החוצב (וכן השפע הגשמי הוא רק בשביל עבודת ה'), ולכן אינן עובדין אלא להקב"ה, אנא נסיב מלכא.

יא) **ועפ"ז** יש לבאר גם המעלה בזה דבחירת ישראל בהקב"ה היא לא רק מצד הרצון דהנשמה שלמעלה מהשכל אלא גם מצד השכל (כנ"ל סעיף ז), כי זה שהשרש דישראל הוא בפנימיות המקיף (פנימיות הרצון) הוא מפני שישראל

75) ראה רמב"ם הל' ע"ז בתחלתו, דזה שטעו שצריך לחלוק כבוד להכו"מ הוא (לא מפני שצריך להודות להם ע"ד "טיבותא לשקיי", כמובא לעיל, אלא) מפני שהקב"ה "חלק להם כבוד" ושוה (שיחלקו להם כבוד) הוא "רצון הא"ל". ואולי יש לומר, שהסיבה לטעות זו היא כי בחיצוניות הרצון (כמו שהוא מקור לאוה"ע) נרגש שזהו הרצון הפנימי.

פרק א

שיחות ומאמרים

הם בחינת פנימי, וכידוע דשרש הפנימי הוא בפנימיות המקיף, ולכן, עיקר העילוי דבחירת ישראל בהקב"ה הוא כשהרצון דהנשמה שלמעלה מהשכל (מקיף) נמשך ופועל גם בהשכל (פנימי), שע"ז דוקא נמשך מעצם הנשמה (פנימיות המקיף), שלמעלה גם מהרצון שלמעלה מהשכל (חיצוניות המקיף). ויש לומר, דזהו גם מ"ש⁷⁶ חלקי הוי' אמרה נפשי (חלקי דוקא), דחלק הוא בחינת פנימי (כידוע⁷⁶ בענין מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו), והעילוי דבחירת ישראל בהקב"ה הוא כשהבחירה דהנשמה נמשכת בפנימיות, בהבנה והשגה, ובאופן שזה פועל במחשבה דיבור ומעשה, שע"ז הוא ההמשכה דפנימיות המקיף.

(ב) **ויש** לקשר זה עם מ"ש במדרש תהלים עה"פ⁷⁷ למנצח לדוד להזכיר, משל למלך שהי' לו צאן וכעס עליהם גירש את הצאן והתיר את הדיר והעביר את הרועה, אחר זמן כנס הצאן ובנה את הדיר ולרועה לא הזכיר, אמר הרועה הרי הצאן מכונסות והדיר בנוי ואני איני נזכר. כך אמר דוד למעלה מן המזמור⁷⁸ כי אלקים יושיע ציון ויבנה ערי יהודה, הרי הדיר בנוי, וישבו שם וירשוה וזרע עבדיו ינחלוה ואוהבי שמו ישכנו בה, הרי הצאן מכונסות, ואני איני נזכר, לכך למנצח לדוד להזכיר. וצריך להבין, הרי זה שכנס הצאן לאחרי שכעס עליהם (ולא היו מרוצים לפניו) הוא מפני שנתעורר שוב הרצון אליהם, ולמה לא הזכיר (מעצמו) להרועה, וצריך לבקשה מיוחדת על זה. והענין הוא, דרצון הוא מקיף, ואפשר שהמשכת הרצון יהי' בחיצוניות. וזהו שבקש דוד שהרועה יהי' נזכר, דרועה הו"ע השפעה פנימית (כידוע⁷⁹ החילוק בין רועים לנסיכים). וכל זמן שלא ישנה ההשפעה פנימית (הרועה), חסר העיקר. כי המשכת המקיף עצמו היא מחיצוניות המקיף, ושרש הפנימי הוא מפנימיות המקיף. והגם שכשהצאן מכונסות נותנים להם כל צרכיהם, והאיך שייך לומר שאין להם רועה, יש לומר, דההמשכה פנימית שע"י הרועה הוא לימוד התורה⁷⁹, ומכיון שהתורה דעכשיו היא הבל לגבי תורתו של משיח⁸⁰, נמצא שחסר עדיין אמיתית הענין דרועה (פנימיות). והגם שהמדובר כאן הוא לאחרי שאלקים יושיע ציון ויבנה ערי יהודה וגו' שזה יהי' בגאולה העתידה, הרי עיקר הגילוי שיהי' בגאולה העתידה הוא הגילוי דעצמות אוא"ס שלמעלה מהשגה, וזו היתה בקשתו של דוד (דוד מלכא משיחא), וע"י בקשתו נעשה זה, שיהי' גם הענין דרועה, הבנת והשגת התורה בתכלית השלימות.

(76) ראה סד"ה אשרנו ה'ש"ת. ובכ"מ.

(77) תהלים מזמור ע*.

(78) סוף מזמור סט.

(79) תו"א מקץ לג, ד ואילך.

(80) קה"ר פי"א, ח. ועיין ג"כ שם פ"ב, א.

(* ע"פ המנהג לומר הקאפיטל תהלים המתאים למספר שנותיו (מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר, נדפס בקובץ מכתבים ע"ד אמירת תהלים. אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' לא. ח"י ס"ע נג. סה"מ י"א ניטן ע' 1 ואילך) — התחילו ב"א ניטן שנה זו (תשל"א) לומר מזמור ע שבתהלים.

יג) **וע"פ** כל הנ"ל יש לבאר הקשר והשייכות דבחירת ישראל בהקב"ה ובחירת הקב"ה בישראל, דבחירת הקב"ה בישראל להיות לו לעם סגולה, שרצונו הפנימי דהקב"ה הוא בישראל (ולא שהם אמצעי לענין אחר), הוא השרש והנתינת כח לבחירת ישראל בהקב"ה, כנ"ל בארוכה דזה שישראל בוחרים בהקב"ה הוא מפני ששרשם הוא בפנימיות הרצון. נויש לומר, דזה שהבחירה בישראל הוא בהגוף, מזה נמשך להם הכח, שגם בענינים הגשמיים יהי' הגילוי דפנימיות הרצון, שעיי"ז נרגש בהם שגם הגשמיות הוא בשביל עבודת ה'. ועפ"ז יש לבאר זה שהקרבות של אשר היו על שם הבחירה שבחר הקב"ה בישראל, אף שאין אישורן של ישראל אלא על שבחרו בהקב"ה, כי עיקר העילוי דישאל הוא (לא זה שיש בהם מצד למעלה, אלא) זה שפועלים ע"י עבודתם, ובזה דוקא (מה שפועלים ע"י עבודתם) הוא עיקר הנחת רוח והתענוג דהקב"ה, אלא שבכדי שיהי' להם הנתינת כח על זה הוא ע"י ההמשכה והגילוי דבחירת הקב"ה בישראל, וגילוי זה נמשך ע"י הקרבות שהקריב אשר. דנוסף להכח שבכ"א מישראל מצד שרשו בפנימיות הרצון, הנה ע"י הקרבות דאשר, נמשך כח זה בגילוי יותר. ויש לומר דע"י שאמר אדמו"ר הזקן איך וויל מער ניט אַז דיך אַליין, ובפרט לאחרי שנתפרסם זה ע"י הצ"צ, ניתן הכח (עוד יותר) לכאו"א מישראל, ובפרט לההולכים בעקבותיו ובדרכיו, דהגם שיש לו ריבוי רצונות, ועד לרצונות שמצד נה"ב, שכל הרצונות שלו יהיו בלא לב ולב, ועיקר רצונו יהי' להשלים כוונת העצמות לעשות לו ית' דירה בתחתונים (ע"ד ומעין שהי' אצל אדמו"ר הזקן שלא רצה מער ניט אַז דיך אַליין), וגם רצונו בגשמיות יהי' (בעיקר) בכדי לעשות את הגשמיות כלי לאלקות. ועיי"ז יומשך לו גם ריבוי השפעה בגשמיות, כמאמר אדמו"ר הזקן⁸¹ אַז דער אויבערשטער גיט אידן גשמיות און אידן מאַכן פון די גשמיות רוחניות, דמזה מובן, דכשהקב"ה נותן לישראל ריבוי גשמיות עושים ישראל ריבוי רוחניות, ריבוי בכמות וריבוי באיכות, ועד לתכלית השלימות, ועד שמתקשרים ומתאחדים בהקב"ה, ישראל (אורייתא) וקוב"ה כולא חד⁸². וכל זה נעשה מתוך שמחה וטוב לבב, בימי ההכנה לזמן חירותנו, וזה מביא גם את זמן חירותנו בפועל, גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

(81) ראה "היום יום" כז טבת (אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ ח"ב ע' רסה). סה"מ ה'ש"ת (הוצאת תשמ"ו) ע' עח.
(82) ראה זח"ג עג, א.

פרק א

שיחות ומאמרים

בס"ד. אור ליום ה' פ' שופטים, אדר"ח אלול ה'תשמ"ו*

אני לדודי ודודי לי ר"ת אלול², ומבאר בזה בדרוש הידוע בלקו"ת³, דבאלול מתחיל בחי' אני לדודי דהיינו בחי' אתערותא דלתתא, עד ראש השנה ויום הכיפורים שהם בחי' המשכת אלקותו ית' למטה בבחי' התגלות. דזהו אני לדודי, האתעדל"ת (מלמטה) שבחודש אלול, ואח"כ ודודי לי, ההמשכה מלמעלה בימים נוראים. אמנם הגם שענינו של חודש אלול הוא ההתעוררות מלמטה, מ"מ צ"ל ע"ז התעוררות ונתינת כח מלמעלה⁴. וזהו מה שמבאר בהמשך הדרוש, שבחודש אלול הוא זמן התגלות י"ג מדות הרחמים⁵, שזהו ענין האתעדל"ע המעוררת את האתעדל"ת דאני לדודי⁶.

ב) ומבאר זהו ע"פ משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה ואז רשאין [ומוסיף בזה כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו⁸: ויכולים] כל מי שרוצה להקביל פניו, והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם, ובלכתו העירה הרי הם הולכים אחריו, ואח"כ בבואו להיכל מלכותו אין נכנסים כ"א ברשות ואף גם זאת המוכחרים שבעם ויחידי סגולה. וממשיך, שכך הענין עד"מ בחודש אלול יוצאין להקביל אור פניו ית' בשדה. ומבאר, דענין הארת י"ג מדה"ר הו"ע יאר ה' פניו אליך⁹, דישי לומר, שזהו"ע מה שהמלך מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות וכו', ועד שאפ"ל ענין של בקשה אל המלך עצמו וכו'. וכמבואר פרטי הענין בזה בעבודת האדם בלקו"ת שם.

ג) והנה בכללות דרושי חודש אלול בלקו"ת, שנסדר ונדפס ע"י כ"ק אדמו"ר הצ"צ¹⁰, מצינו דבר פלא, שבדרושים אלה לא ישנה קעפל (כותרת) בפ"ע¹¹ "דרושים לאלול"¹², ונכללו בהדרושים לפ' ראה. וצריך ביאור הקשר דדרושי אלול עם פרשת ראה. וגם צריך להבין מה שלא נדפסו בלקו"ת דרושים לפ'

* יצא לאור בשעתו, "בוה הננו מוציאים לאור .. מוצש"ק פ' שופטים ה'תשמ"ו".

(1) שה"ש ו, ג.

(2) אבודרהם סדר תפלת ר"ה. פע"ח שער כד (שער ר"ה) פ"א. שעה"פ להאריז"ל עה"פ. ב"ח או"ח סתקפ"א ד"ה והעבירו. ועוד.

(3) ראה לב, א ואילך. ובאוה"ת ראה ע' תתב ואילך.

(4) ראה גם לקו"ת ויקרא ב, ב. ובכ"מ.

(5) ראה מ"ח מס' אלול פ"א מ"ג. פע"ח שם.

(6) ראה לקו"ת ראה כה, ב"ג. אוה"ת ראה ע' תשסט.

(7) לקו"ת ראה לב, ריש ע"ב.

(8) סד"ה לך אמר לבי היש"ת.

(9) נשא ו, כה.

(10) ראה מכתב הצ"צ הנדפס בהוספות ללקו"ת (ג, א). מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר שם (ג, ב). ובכ"מ.

(11) וכן אינה בדרושים לחה"פ וחה"ש (ונכללו בפ' ויקהל בתו"א), צו ובמדר.

(12) ע"ד לאח"ו: דרושים לר"ה, ליוהכ"פ כו'.

פרק א

שיחות ומאמרים

שופטים¹³. הגם שישנו ריבוי דרושים מאדמו"ר הזקן על פ' שופטים, הן על תחילת הפרשה (שופטים ושוטרים) והן על פסוקים שבאמצע הפרשה. וכנדפס גם באוה"ת להצ"צ, ועד"ז גם בדרושי אדמו"ר האמצעי, שכמה משניהם מיוסדים על מאמרי אדמו"ר הזקן, ונדפסו דרושים לפ' ראה (שלפני פ' שופטים) ופ' תצא (שאחרי') ולא נדפסו דרושים לפ' שופטים (והרי הדרושים דאלול שייכים (גם) לפ' שופטים¹⁴). גם צריך להבין דהקביעות בזמן דר"ח אלול בפ' שופטים מכריחה שיש שייכות ביניהם ומהי. ולהעיר מענין נפלא בדרוש הנ"ל (ד"ה אני לדודי) שבלקו"ת, שמתחיל ונדפס בדף לב. וי"ל בדא"פ שמספר לב יש בו תוכן מיוחד, כמדובר במ"א¹⁵ רמז הדבר שבפרק לב¹⁶ שבתניא מבואר ענין ואהבת לרעך כמוך¹⁷, משום שענין אהבת ישראל הוא הלב והעיקר, כמארז"ל¹⁸ זה כלל גדול בתורה. ועד"ז י"ל לגבי דף לב שבספר משנה תורה בלקו"ת שנסדר לדפוס ע"י הצ"צ, והיינו, שבדף זה (בדרוש זה) הוא הלב של הלקו"ת דמשנה תורה. ואפילו את"ל שזה שדרוש זה נדפס בדף לב הי' אח"כ, מ"מ קרוב לומר, שמכיון שזהו ספר בתורה, ובפרט ע"פ תורת הבעש"ט הידועה¹⁹, אפשר ללמוד הוראה בעבודת האדם גם מפרטים כאלו.

ד) ויש לומר הביאור בכל זה, ע"פ משנת"ל שנקודת הדרוש הנ"ל היא אשר העבודה דחודש אלול היא כמשל המלך בשדה. ועפ"ז יומתק הקשר דדרושי אלול עם (דף) לב, דהנה כשהמלך בשדה, הרי "השדה" משווה כל הנמצאים בו, מכיון דשם כל אחד (בלי הבדל) רשאי ויכול להקביל פניו, והוא מקבל את כולם כו' (משא"כ בהיותו בעיר מלכותו, ובפרט בהיכלו, שרק המובחרים ויחידי סגולה נכנסים אל המלך). ויתירה מזו, דבהיות המלך בשדה, אזי מתבטלים המחיצות וכו' שבין המלך להעם, והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה להם פנים שוחקות. ובכלל (ובפרט באלול²⁰), אני (ישראל) ודודי (הקב"ה), כל אחד מהם הוא לב כביכול להשני. וזה תלוי בהאחדות דישראל (אני) (מה שבהיות המלך בשדה כולם שוים), כמבואר באגה"ק²¹. ויש לומר שזהו גם הקשר עם פרשת ראה, דענין הראי', הארת י"ג מדות הרחמים הוא שיהי' פנים בפנים, פנימיות רצונו ית' לישראל ופנימיות הרצון דישראל אליו ית'²² (ועד"ה הנ"ל שכל אחד מהם הוא לב דהשני). וכמש"נ ראה אנכי נותן לפניכם, בחי' פנים בפנים²³. [אמנם הענין דשופטים ושוטרים

(13) ראה גם הערה בהוספות וציונים ללקו"ת (קכג, ג – בהוצאת תשד"מ ואילך).

(14) ולהעיר שבכ"מ (אוה"ת דברים כרך ו ע' ב'שמט. שה"ש ע' תקנז. ועוד) מציין הצ"צ לד"ה אני לדודי: "בלקו"ת פ' שופטים".

(15) לקו"ש ח"ט ע' 156 הערה 23. ועוד.

(16) שניתוסף כולו מאדה"ז לאחרי מהד"ק דסש"ב (ראה תניא מהדו"ק ע' רלו).

(17) קדושים יט, יח.

(18) ספרא עה"פ.

(19) כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סרכ"ג ואילך. וש"נ.

(20) ואומרים פעמים בכ"י לך אמר לבי (ראה הצ"צ עה"פ).

(21) סל"א. וראה גם לקו"ש ח"ט שם.

(22) לקו"ת ראה שם (לב, ריש ע"ב).

(23) לקו"ת ר"פ ראה. ובכ"מ.

פרק א

שיחות ומאמרים

גו'²⁴ הוא אדרבה, היפך ההשתוות, לברר החילוק (והמחיצות) שבין זל"ז, בין דין לדין כו'²⁵].

ה) **והנה** מבואר בהמשך הדרוש שם²⁶, שכשם שיש בחי' שדה כך יש בחי' מדבר, ארץ לא זרועה²⁷ אשר לא ישב אדם שם²⁸. ובמשל דחודש אלול מלך בשדה (ולא במדבר) שהשדה נעלה מהמדבר. וגם בפשטות המדבר הוא ארץ לא זרועה, משא"כ השדה הוא מקום זריעה וצמיחת הלחם, ארץ²⁹ ממנה יצא לחם. שהלחם מבררים אותו ומעלים אותו, ולחם לבב אנוש יסעד³⁰, דלא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי'³¹ שבלחם, הניצוץ האלקי שבלחם (כמבואר בכתבי האריז"ל³² ובכ"מ³³). ונמצא שהחידוש דשדה על עיר ומדבר הוא, דהעיר הם הבתים שבתוך תחום הקדושה, והמדבר הוא מחוץ לתחום הקדושה (לא ישב אדם שם), והשדה תוכנו הוא הכירור של הענינים שמחוץ לבית והכנסתם לתוך הקדושה. וזהו כללות עבודת האדם, לברר את עניני העולם ולהעלותם לאלקות. וגם מטעם זה כללות הקרבנות נק' בשם את קרבני לחמי לאיש³⁴, ענין הלחם, ובלשון רז"ל³⁵ רעייתי פרנסתי.

ו) **והנה** שלימות עבודת הקרבנות (לחמי לאישי) תהי' לע"ל דוקא. כי אף שגם בזמן הגלות ישנו ענין הקרבנות ע"י העסק בתורת קרבנות³⁶ כמ"ש³⁷ ונשלמה פרים שפתנו, שזה כולל גם ענין ונשלמה מלשון שלימות³⁸, מ"מ עיקר הענין בזה יהי' לע"ל, ובלשון התפלה³⁹ ושם נעשה לפניך כמצות רצונך, שדוקא לע"ל יהי' קיום כל המצוות, ובפרט מצות הקרבת הקרבנות שהיא עיקר העבודה⁴⁰, בתכלית השלימות. וי"ל דמפורש בקראי⁴¹ דלע"ל יהיו ג"כ שדות (ואולי י"ל דירושלים לגבי

(24) ר"פ שופטים (טז, יח).

(25) וי"ל שזהו הרמז בזה שכ"ק אדמו"ר הצ"צ השמיט בלקו"ת [פנימיות התורה — שמגלה פנימיות התוכן דחודש אלול] דרושים לפ' שופטים — להורות, שהענין ד"שופטים" הוא היפך ההשתוות שישנה בכל חודש אלול (מצד זה שה"מלך בשדה").

(26) לקו"ת שם (לב, ב).

(27) ירמי' ב, א.

(28) ירמי' שם, ו.

(29) איוב כח, ה.

(30) תהלים קד, טו.

(31) עקב ח, ג.

(32) ל"ת עה"פ.

(33) ראה לקו"ת צו יג, ב. ובכ"מ.

(34) פינחס כח, ב.

(35) שהש"ר א, ט. ושם: מפרנסתי (במ'). אבל בכ"מ בדא"ח (תו"א תרומה פ, א. לקו"ת שה"ש יא, ד. יב, ג. ועוד) הוא כבפנים.

(36) מנחות בסופה. וראה לקו"ש חי"ח ע' 413 ואילך. וש"נ.

(37) הושע יד, ג.

(38) ראה גם לקו"ת שבת שובה סו, סע"ד ואילך.

(39) תפלת מוסף. וראה תו"ת ר"פ ויחי. ועוד.

(40) ראה מפרשי המשנה אבות פ"א מ"ב.

(41) ירמי' לב, טו. ועוד.

פרק א

שיחות ומאמרים

ביהמ"ק הוא דוגמת שדה⁴², נוסף על השדות בפשטות שמחוץ לירושלים). אלא שאז יתבטלו המחיצות דעתה שבין עיר לשדה, דהגילוי שבביהמ"ק (עיר) יתפשט גם בירושלים עיר הקודש וגם בשדות ומגרשים שמחוץ לירושלים, ע"ד מארז"ל⁴³ עתידה ירושלים שתתפשט⁴⁴ בכל ארץ ישראל ועתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות, וכמ"ש⁴⁵ ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו גו'.

ז) **ועפ"ז יש לתרץ ולבאר גם הרמז בהקשר דתוכן דרוש זה** (ענין ביטול המחיצות, כולם בשוה) עם פ' שופטים, שהוא בגלוי עם סיום הפרשה. דהנה ענין שופטים ושוטרים גו'⁴⁴ הוא (כנ"ל) לברר החילוק (והמחיצות) שבין זל"ז, בין דין לדין כו', אבל כשפעולת השופטים נסתיימה ונמשכת לאח"ז בהנהגה "ללכת בדרכיו כל הימים"⁴⁶, אזי נעשה ביטול המחיצות וכו' ועד אשר לאח"ז ירחיב ה"א את גבולך⁴⁷ (ע"י אשר לפני"ז תשמור גו' ללכת בדרכיו כל הימים⁴⁶), דענין ירחיב ה"א את גבולך יש לומר אשר ברוחניות זהו"ע מה שעתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות⁴⁸. ועד שיהי' גם הגילוי דבחי"ב חב"ד, כמארז"ל⁴⁹ עה"פ ירחיב ה"א את גבולך דקאי על קיני קניזי וקדמוני, ומבואר בד"ה אל תצר את מואב לאדמו"ר האמצעי⁵⁰ שהם בחי"ב חב"ד. דההמשכה עכשיו היא רק בחי"ב ז"ת, ותתרחב לע"ל, וי"ל אשר זהו בפרט ע"י הקדמת העבודה דיפוצו מעינותיך חוצה באופן דהבנה והשגה (יתפרנסון מיני'⁵¹), חב"ד, ולא עוד אלא שגם ג' הארצות (חב"ד) יהיו באופן דכיבוש, שנעשה "בעל הבית" גם עליהם ועד שגם חלק תורה זה ה"ז "תורתו" שנקראת על שמו⁵².

ח) **ויהי רצון שכן תהי' לנו, שע"י הקדמת העבודה דהפצת המעיינות חוצה וכיבוש חב"ד שבנפש, נבוא בקרוב ממש לכיבוש חב"ד שבעולם, עד**

(42) להעיר ד"לחמ"י" (קרבנות) שבמקדש היו מביאים מירושלים — כי אף שהבהמות כו' הובאו ממקומות מחוץ לירושלים (רמב"ם הל' איסורי המזבח רפ"ז) — הרי כשהם במקומות הנ"ל אינם "לחמ"י", כי זה נעשה ע"י שהקדישו — ולכד ביכורים וכיו"ב צ"ל קידוש הקרבן קודם שיכנס לעזרה, ולאידך (לשלול תקלת מעילה — ברובא דרובא) הקדישו טמון לכניסתם — נדרים ט, ב ובר"ן שם (או שלקחום מהגזברים — היינו מהנמצאים בלשכות שברשותם (בירושלים) — ראה משנה שקלים פ"ה. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ז). וראה רמב"ם (הל' מע"ש פ"ו ה"י) "מעוה הנמצאות לפני סוחרים בהמה בירושלים לעולם מעשר, שחזקת רוב העם מביאין מעוה מעשר וקונין בו בהמות", ושם (הל' פסולי המקדשין פ"ו ה"י"ח) "בהמה שנמצאת מירושלים וכו'".

(43) ילקוט ישע"י רמז תקנ. לקו"ת מסעי פט, ב.

(44) ע"י שנתוסף בקדושתה.

(45) ישע"י מ, ה.

(46) פ' שופטים יט, ט.

(47) שם, ת.

(48) וכן משמע בד"ה אל תצר דלקמן (מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה 50 ע' ד).

(49) פרש"י עה"פ. רמב"ם הל' רוצח פ"ח ה"ד.

(50) מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"א ע' ח ואילך. וראה גם ד"ה שלש ערים בשה"מ תקס"ה ח"ב ע' תשצח. ובשאר מקומות שנשמנו במאמרי אדמו"ר האמצעי שם.

(51) לשון התקו"ז — סוף ת"ו. וראה כס"מ שם. הקדמת המק"מ לספרו. ועוד.

(52) ראה קידושין לב, ריש ע"ב.

פרק א

שיחות ומאמרים

לכיבוש בתכלית באופן שנקראת על שמו. ויקויים זה באופן דאחישנה ובוזריזות, שתיכף ומיד (בלשון הרמב"ם⁵³) מסתיים הגלות, וכובשים בשלימות את ארץ שבעה עממין, ותיכף לאח"ז גם את ארץ ג' האומות, וביחד ארץ עשר עממין⁵⁴, דמספר עשר מורה על השלימות דלעתיד, וכמרז"ל שכינור דלע"ל הוא בן עשר נימין⁵⁵, ולע"ל תהי' השירה העשירית⁵⁶ והפרה העשירית⁵⁷ והמנין העשירי⁵⁸, שהקב"ה מונה את ישראל מפני רוב חיבתם⁵⁹. וכ"ז במהרה בימינו ממש בפשטות, בזמן ומקום שלנו, נשמות בגופים, ובשמחה ובטוב לבב.

- (53) ה' תשובה (פ"ז ה"ה) הבטיחה תורה .. ומיד הן נגאלין.
 (54) שעיי"ז ניתוסף גם בכיבוש דארץ ז' עממין.
 (55) ערכין יג, ב. וש"נ.
 (56) מכילתא בשלח טו, א. וש"נ.
 (57) רמב"ם ה' פרה אדומה ספ"ג. וראה לקו"ש חכ"ח ע' 131 ואילך.
 (58) תנחומא באבער תשא ח. ועוד.
 (59) ראה פרש"י ר"פ שמות. ר"פ במדבר. ועוד.

פרק א

שיחות ומאמרים

משיחת יו"ד שבט ה'תשי"ד

י. בענין ההשתתחות על קברי צדיקים,

— שנזכר בכ"מ בש"ס⁵³, ולהעיר גם מאריכות השקו"ט ע"פ נגלה דתורה בנוגע להיתר שנהגו הכהנים לילך על קברי צדיקים⁵⁴, שמזה מובן שהליכה על קברי צדיקים הו"ע שגדלה מעלתו גם ע"פ נגלה דתורה, שלכן משתדלים למצוא היתר בנוגע לכהנים —

הנה, נוסף על משנ"ת בארוכה בקונטרס ההשתתחות לאדמו"ר האמצעי, וכן בדרושי הצמח-צדק וכ"ק מו"ח אדמו"ר⁵⁵ — יש לבאר בזה עוד ענין נעלה ביותר (גם ע"פ נגלה דתורה).

יא. ובהקדמה:

בנוגע ל(השתתחות על) קברי צדיקים דנשיאי חב"ד — מנוחתם כבוד (לא בארץ ישראל, אלא) במקומות שונים בחוץ-לארץ דוקא.

53) סוטה לד, ב. וראה ברכות ית, ב; תענית טז, א (ובהנסמן בשערי זהר לשם).
54) ראה השקו"ט בזה באריכות — שו"ת מנח"א ח"א סס"ח*. ח"ג סס"ד. ובספרים שנשמנו בלקו"ש ח"י"ח ע' 234 הערה 55. אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ו ע' שמת ואילך. ח"י"א ע' רכ. תורת מנחם

— התוועדויות ח"ב ס"ע 172.
55) ד"ה להבין ענין ההשתתחות על קברי צדיקים* (מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' יט ואילך). ד"ה להבין כו' גנתא לא עאל בה ההוא גננא (ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע' תתיח ואילך). ד"ה פזר נתן תרפ"ז, תרצ"ב (סה"מ קונטרסים ח"א רכא, א ואילך, סה"מ

*) נזכר במכתב כ"ו מנ"א שנה זו (אגרות קודש ח"ט ס"ע רמח).

פרק א

שיחות ומאמרים

ועד"ז מצינו בנשיא ומנהיג ישראל הראשון, משה רבינו ("ומשה הי' רועה"⁵⁶, רועה צאן ישראל) — שנשאר במדבר עד היום הזה (אף שכבר עברו יותר מג' אלפי שנה).

יב. והנה, בנוגע למשה רבינו איתא במדרש תנחומא⁵⁷ ש"אמר הקב"ה למשה, משה, באיזה פנים אתה מבקש לבוא לארץ, משל למה הדבר דומה, לרועה אחד שיצא לרעות צאנו של מלך ונשבית הצאן, ביקש הרועה ליכנס לפלטרין של מלך, א"ל המלך יאמרו שאתה השבית הצאן, אף כך א"ל הקב"ה למשה, שבחך הוא שהוצאת ששים ריבוא וקברתם במדבר ואתה מכניס דור אחר, עכשיו יאמרו כו', אלא תהא בצדן ותבוא עמהם, שנאמר⁵⁸ ויתא ראשי עם (צדקת ה' עשה⁵⁹) וגו'".

משה רבינו מצד עצמו יכול הי' לפעול שיכנס לארץ, אבל⁶⁰, מה הי' עם דור המדבר? ... ישאלו אצלו: אתה בעצמך נכנסת לארץ ישראל, ומה עשית עם... "שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו"⁶¹ שנשארו במדבר? ...!

זוהי הסיבה שבגללה נשאר משה רבינו במדבר!

ולכן נאמר עליו "צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל"⁵⁸ — שנשאר עם בני"ב במדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים⁶², כדי שיוכל סו"ס ("דערווארטן זיך") ליקח עמו את צאן מרעיתו ולהכנס עמהם לארץ ישראל בגאולה העתידה.

יג. ולהוסיף, שמצינו עד"ז אצל יעקב אבינו, בחיר שבאבות⁶³:

כאשר עשו אמר ליעקב "נסעה ונלכה ואלכה לנגדך" — השיב לו יעקב ש"הילדים רכים והצאן והבקר עלות עלי ודפקום גו' ומתו כל הצאן"⁶⁴, ולכן, "אני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה וגו' עד אשר אבוא אל אדוני שעירה", "בימי המשיח, שנאמר⁶⁵ ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו"⁶⁶.

תרפ"ז ע' קלח ואילך). — נדפסו לאח"ז	חנוק מבכי (המור"ל).
בספר ההשתטחות (קה"ת תשנ"ו).	(61) בהעלותך יא, כא.
(56) שמות ג, א. וראה שמור"ר פ"ב, ב"ג.	(62) עקב ח, טו.
(57) חוקת יו"ד. במדב"ר פי"ט, יב. וראה	(63) שעה"פ תולדות כז, כה. וראה גם ב"ר
זהר ח"א קיג, ב (במהנ"ע). ח"ב קנז, סע"א.	פע"ו, א. זח"א קיט, ב. קלג, א. קמז, ב. קעא,
ח"ג קסב, ב. ועוד.	ב.
(58) ברכה לג, כא.	(64) וישלח לג, יב-יג.
(59) כ"ה בבמדב"ר שם.	(65) עובדי' בסופו.
(60) כאן דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א בקול	(66) וישלח שם, יד ובפרש"י.

פרק א

שיחות ומאמרים

כלומר: מצד שלימות עבודתו של יעקב כשלעצמו⁶⁷ – ה' יכול כבר אז להיות המעמד ומצב דביאת המשיח ("ועלו מושיעים גו' לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה"); אלא, שה"לדים" – טוען יעקב – אינם מוכנים עדיין לקבל את אורו של משיח, שכן, להיותם "רכים", ולהיותם בבחינת "צאן ובקר", היינו, שנשמותיהם מבחינת "זרע בהמה" שאין להם דעת (הכרה והרגשה) באלקות⁶⁸, הרי, אם ימהרו אותם ("ודפקום"), אזי "ומתו כל הצאן" – שתהי' אצלם כלות הנפש לאלקות (כיון שאינם יכולים לקבל ב"כלים"), או שתהי' אצלם מיתה כפשוטה מצד שבירת הכלים (כיון שאינם מוכנים עדיין לקבל את אור המשיח). ובגלל זה נשאר הצדיק בגלות למשך כמה שנים – כדי שיוכל ליקח עמו את צאן מרעיתו ולהביאם לימות המשיח⁶⁹.

יד. ועד"ז בנוגע לכל מנהיג ונשיא ישראל בדורו:

נשיא ישראל, מבלי הבט על מעמדו ומצבו מצד עצמו⁷⁰, מניח הוא... את הכל על הצד, ומביט על צאן מרעיתו, וכאשר צאן מרעיתו נשאר בגלות, נשאר גם הוא ("בלייבט ער ליגן")... בגלות, כדי... שיוכל להמשיך ולשמש⁷¹... "צינור" ו"מוצע המחבר"⁷² שעל ידו יוכל יהודי... לקשר את עצם הנשמה... עם עצמות ומהות א"ס ב"ה.

וזהו גם הביאור על זה שמנוחתם כבוד של נשיאי חב"ד במקומות שונים בחוץ לארץ⁷³ – נוסף לכך שממתינים להכנס לארץ בגאולה העתידה יחד עם צאן מרעיתם ("דער גוף זאָל מיטגיין מיט אַט דעם גוף") – כדי לעזור ולסייע בכל המצטרך לצאן מרעיתם, להיותם נשמות

69 להעיר גם מהמבואר בדרושי אדמו"ר האמצעי (שערי אורה שער הפורים ד"ה יביאו לבוש מלכות פצ"ד ואילך) ע"ד החילוק שבין "בעתה" ל"אחישנה" (ישעי"ס, כב. וראה סנהדרין צח, א) – שכאשר הגאולה היא באופן ד"אחישנה" יתכן שחלק מניצוצות הקדושה ילכו לאיבוד, משא"כ כאשר הגאולה היא "בעתה" אזי מבררים ומצילים את כל ניצוצות הקדושה.

70 ראה סוטה יג, סע"ב: "מה להלן עומד ומשמש אף כאן כו'".

71 ראה סה"ש תורת שלום ע' 158.

72 ראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 272. ע' 478 ואילך. ח"ל ע' 255.

67 כולל גם הבירור וזיכוך מכל מה שיכול להדבק אצלו מצד שייכותו עם אנשי הדור*, כידוע בענין נפילת אפים שענינה בירור הניצוצות, שבשביל זה צ"ל הירידה ממדרגתו, ומאן דנפיל מדרג' איקרי מית (וח"ג קלה, ב), ולכן נקראת נפילת אפים בשם מיתה (ראה פע"ח שער נפילת אפים פ"ב. הובא באוה"ת ואתחנן (כרך ו) ס"ע ב'רצו ואילך. ועוד).

68 ראה תו"א ר"פ משפטים. ובכ"מ.

* ע"ד המבואר לעיל (ט"ו) בנוגע לאברהם אבינו, שהרגיש שיפ"י של שרה יכול לגרות את היצה"ר של מצרי.

פרק א

שיחות ומאמרים

כלליות שהם שרשים לכל הנשמות הפרטיות שבדורם, שלכן בכחם וביכלתם לסייע לנשמות הפרטיות (שכל א' מהם הוא "פרט" שלהם) שלא בערך מאשר סיוע של מי שנשמתו אינה נשמה כללית.

טו. ובפרטיות יותר:

העזר והסיוע של נשיא הדור לצאן מרעיתו (שבשביל זה מנוחתו כבוד בגלות) נעשה ע"י שהולכים על הציון ומבקשים ("מ'קומט אויפן ציון און מ'בעט") על כל המצטרך להם,

ועוד ועיקר — שבעת ההשתטחות⁷³ מתקשרת ה"יחידה" עם ה"יחיד" ... וענין זה מהוה נתינת-כח על כללות העבודה, ע"י שממשיכים ההתעוררות שנעשית בעת ההשתטחות על כל הימים שלאח"י, שתפעל פעולתה בנוגע למחשבה דיבור ומעשה שיהיו כדבעי למהוי — שזהו תכלית כל האדם, ועז"נ⁷⁴ "כי קרוב אליך הדבר מאד בפין ובלבבך לעשותו".

ויש להוסיף, שעצם העובדה שמנוחתו כבוד של נשיא הדור בקירוב מקום מהוה עזר וסיוע בעבודה שבכל יום ויום:

בשעה שהולכים על הציון, אזי העזר והסיוע הם בתוקף יותר, אבל, גם בשעה שאין הולכים על הציון אלא נמצאים בקירוב מקום, ישנו עזר וסיוע מצד זה שיכולים לילך על הציון שנמצא בקירוב מקום, ע"ד מארז"ל⁷⁵ "אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו".

כלומר: כשם ש"מי שיש לו פת בסלו", "אין מתאוה כמי שאין לו"⁷⁶, היינו, ש"פת בסלו" מהוה סיוע בעבודתו להחליש התאוה — כן הוא גם בנדוד, שהידיעה ע"ד "דרך העבודה" דהליכה והשתטחות על ציונו של צדיק ונשיא הדור, מחלישה את תוקף ההתנגדות, ההעלמות וההסתורים דהלעו"ז, כי, גם הלעו"ז יודע שאם יתחזק בתוקף יותר מדי ("טאָמער וועט ער שטאַרק אָנקוועטשן"), אזי יתחזקו לעמוד נגדו גם ע"י ההשתטחות על הציון — דבר שיבטל את מציאותו לגמרי! ...

טז. ועוד ענין בהעזר והסיוע של נשיא הדור לצאן מרעיתו ע"י

ענינים הנזכרים במאמר ההשתטחות לאדמו"ר האמצעי, ומתאימים לנר"ן ח"י של נפש כ"א מישראל".

(74) נצבים ל, יד.

(75) יומא יח, ב. וש"נ.

(76) פרש"י שם.

(73) ראה גם תורת מנחם התועדויות ח"א ע' 67 — ע"ד ההתקשרות עם בחי' יחידה שבנפש. וראה גם אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"י ע' רסד: "קודם הילוך על ציון של צדיק ובפרט איש כללי וביחוד נשיא ישראל, צריכה להיות ההכנה בכל החמשת

פרק א

שיחות ומאמרים

שמנוחתו כבוד בחוץ לארץ בסמיכות מקום אליהם — שפועל אצלם הקישור והחיבור עם ארץ ישראל.

ובהקדמה:

מצינו שתפלה, שענינה בקשת צרכיו⁷⁷ — צריכה להיות קשורה עם המקום שעליו אומר הקב"ה "והיו עיני ולבי שם כל הימים"⁷⁸, שלכן, "הי' עומד בחוץ לארץ יחזיר פניו כנגד ארץ ישראל שנאמר⁷⁹ והתפללו אליך דרך ארצם, ויכוין גם כנגד ירושלים וכנגד המקדש וכנגד בית ק"ק"⁸⁰.

וההסברה בזה — ע"פ הידוע⁸¹ שבחוץ לארץ נמשכים כל ההשפעות כו' ע"י התלבשות בע' שרים⁸², משא"כ בארץ ישראל, "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"⁸³, נמשכים כל ההשפעות כו' מהקב"ה בעצמו (ללא התלבשות בע' שרים), ולכן צ"ל התפלה דרך ארץ ישראל דוקא.

ומעלתה זו של ארץ ישראל קיימת גם בחוץ לארץ (נוסף לכך ש"יחזיר פניו כנגד ארץ ישראל") — במקום מנוחת כבודו של נשיא הדור.

יז. והביאור בזה:

בנוגע לתחיית המתים בחוץ לארץ — איתא בגמרא⁸⁴ "ולר' אלעזר (דאמר "מתים שבחוץ לארץ אינם חיים") צדיקים שבחוץ לארץ אינם חיים (בתמי") .. מחילות נעשות להם בקרקע" (ועומדים על רגליהם והולכים במחילות עד א"י ושם מבצבצין ויוצאים)⁸⁵, היינו, שפתחיהן של המחילות הוא בארץ ישראל.

שחולקים להם כבוד ומייחסים להם ענין של שליטה כו' (אף שלאמיתו של דבר אינם בעלי בחירה ואינם אלא כגרון ביד החוצב בו) — עכ"פ באופן של שיתוף, שגם על זה נצטוו בניי (ראה בכ"ז סהמ"צ להצ"צ מצות מילה פ"ג. מצות אחדות ה' בתחלתו. ובכ"מ).

(83) עקב יא, יב.

(84) כתובות קיא, א (ובפרש"י).

(85) ולא "ע"י גלגול" (מתגלגלים העצמות של א"י וחיין שם), ככתירון שלפנ"ז — שהרי תירון זה נדחה בגמרא משום ש"גלגול לצדיקים צער הוא".

(77) ראה רמב"ם הל' תפלה פ"א ה"ב. נ"כ הרמב"ם שם ה"א. סהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה בתחלתו (דרמ"צ קטו, א). וש"נ.

(78) מלכ"ס א ט, ג. וראה שר"ע אדה"ז או"ח סצ"ה ס"ג.

(79) מלכ"ס א ת, מח.

(80) שר"ע שם סצ"ד ס"א (מברכות ל, א).

(81) ראה תניא אגה"ק סכ"ה (קלט, ב). ובכ"מ.

(82) ולהעיר, שמזה שעל ידם נמשכת ההשפעה כו', נשתלשל הענין דע"ז —

פרק א

שיחות ומאמרים

וכיון שפתחיהן של המחילות הוא בארץ ישראל, הרי, גם המחילות עצמן דינם כארץ ישראל — כפי ששנינו⁸⁶ ש"לשכות (וכן מחילות⁸⁷) הבנויות בחול ופתוחות לקודש, תוכן קודש", "דבתר פתיחתן אזלינן"⁸⁸.

ומזה מובן, שגם קבריהם של הצדיקים שבחוץ לארץ — שפתוחים אל המחילות שפתחיהן בארץ ישראל — דינם כארץ ישראל.

ואף שרק לעתיד לבוא (בזמן תחיית המתים) "מחילות נעשות להם בקרקע", ואילו עתה הקבר סתום מכל צד (ללא מחילות הפתוחות לארץ ישראל) — הרי:

שנינו באהלות⁸⁹ "המת בבית וכו' פתחין הרבה כולן (כל הכלים המונחים תחת המשקוף של פתח בחלל הפתחים מבחוץ) טמאין .. חשב להוציאו באחד מהן (אע"פ שלא נפתח) .. הציל על כל הפתחים", ורק הנמצא תחת המשקוף של פתח זה (שעכשיו סתום הוא, ורק לאחר זמן יפתחנו) טמא.

ואם הדברים אמורים במדת פורעניות — במדה טובה שמרובה ממדת פורעניות⁹⁰, על אחת כמה וכמה:

אם המחשבה והידיעה ע"ד פתיחת הפתח לאחר זמן מהני לענין טומאה — עאכו"כ שמהני לענין טהרה וקדושה, כבנדו"ד, שהידיעה שלעתיד לבוא יהי' פתח הקבר — באמצעות ה"מחילות" — לארץ ישראל, מהני שגם עתה יחשבו המחילות "פחותות לקודש" ש"תוכן קודש", ובמילא דינו של הקבר — בפנימיותו — כארץ ישראל.

ונמצא, שהתפלה בחוץ לארץ במקום מנוחת כבודו של צדיק ונשיא הדור שפתוח לארץ ישראל — יש בה המעלה דתפלה בארץ ישראל.

יח. ויש להוסיף, שבהפתח לארץ ישראל אשר במקום מנוחת כבודו של צדיק ונשיא הדור יש עליוי לגבי ארץ ישראל עצמה כפי שהיא בזמן הגלות.

ובהקדמה:

בנוגע להמשכת החיות לבני ישראל ישנו חילוק בין זמן הבית לזמן הגלות — כפי שמבאר רבינו הזקן באגה"ת⁹¹ [בענין עון כרת רח"ל,

(89) פ"ז מ"ג (ובפי' הרע"ב).

(90) יומא עו, א. וש"נ.

(91) פרק ו.

(86) פסחים פו, א. וש"נ.

(87) "שהלשכות בנויות מחילות תחת

הקרקע" (פרש"י שם).

(88) פרש"י שם.

פרק א

שיחות ומאמרים

"שנכרת ונפסק חבל ההמשכה משם הוי' ב"ה"⁹² שבזמן הבית "לא היו מקבלים חיות לגופם רק ע"י נפש האלקית לבדה, מבחי' פנימי' השפע שמשפיע א"ס ב"ה ע"י שם הוי' ב"ה", משא"כ בזמן הגלות כו'.

ומזה מוכן גם בנוגע לארץ ישראל — שמעלתה לגבי חוץ לארץ בנוגע להמשכת החיות שלא ע"י התלבשות בע' שרים כו' (כנ"ל סט"ז) היא בזמן הבית, משא"כ בזמן הגלות כו'.

ויתירה מזה: ע"פ המשל דנפילת החומה⁹³, אשר, האבן שבראש החומה נופלת למרחוק יותר, ועצמת הנפילה והמכה היא גדולה יותר, מוכן, שחורבן ביהמ"ק פעל שינוי וירידה בארץ ישראל יותר מאשר בחוץ לארץ.

ובפשטות — שהשינוי והירידה שגרם חורבן ביהמ"ק בארץ ישראל ניכר בגלוי גם בגשמיות⁹⁴, שבזמן הבית הי' בה ריבוי טוב גשמי ביותר, "ארץ זבת חלב ודבש"⁹⁵, משא"כ בזמן הזה כו'.

ולא זו בלבד שבזמן הזה הטוב גשמי שבה אינו בשופי יותר מאשר בחוץ לארץ, אלא אדרבה, שבארץ ישראל יש צורך בהשתדלות ויגיעה כו'⁹⁶ יותר מאשר בחוץ לארץ. ובלשון הרמב"ן באגרת שכתב לבנו "בענין הארץ"⁹⁸ — "רבה העזובה וגדל השממון, וכללו של דבר, כל המקודש מחבירו חרב יותר מחבירו, וירושלים יותר חרבה מן הכל כו'".

ועד"ז בנוגע לענינים רוחניים — כדאיתא בספרים⁹⁹ שבארץ ישראל קשה להתנהג ע"פ תורה ומצוות כדבעי יותר מאשר בחו"ל, כי, נוסף על הוספת המצוות התלויות בארץ שאינן בחו"ל, יש צורך בזהירות יתירה בכללות ההנהגה (גם בשאר הענינים שאינם תלויים בארץ) מצד גודל מעלתה כו'.

ויש להביא דוגמא לדבר בדיני התורה (ככל הענינים שמשתקפים גם בדיני התורה) — "כל תלמיד חכם שנמצא רכב על בגדו חייב מיתה,

92 שם פ"ה.

93 ראה לקו"ת מטות פא, סע"ב. פ' ראה יט, ג. ובכ"מ.

94 דלא כבחור"ל שהשינוי ניכר רק ברוחניות, ויש צורך בחקירה ודרישה להכיר גם השינוי בגשמיות.

95 שמות ג, ח. ועוד.

96 ראה תנחומא תצוה יג. קדושים ז.

97 להעיר גם מב"ר פ"כ, ו — ע"ד

גידול לגיון של זהים בגליל.

98 נדפסה ב"כתבי רמב"ן" (הוצאת

שעועל — ירושלים תשכ"ד) כרך א ע' שסח.

99 ראה תוד"ה הוא — כתובות קי, ב.

תשב"ץ (קטן) בסופו אות תקנט — הובא

בלקו"ש ח"ב ע' 620.

פרק א

שיחות ומאמרים

שנאמר¹⁰⁰ כל משנאי אהבו מות, אל תקרי משנאי אלא משנאי¹⁰¹. ועד"ז בנדוד, שמצד גודל מעלתה של ארץ ישראל, שאוירה טהור ומחכים וכו', הרי גם ענין קל כמו "רבב" פוגם בחבל ההתקשרות כו'.

יט. אמנם, כל האמור אודות הירידה דזמן הגלות — אינו אלא ביחס לענינים הקשורים ושייכים להדרגות דתוד השתלשלות, ששם נוגע ("רירט אָן") הפגם ד"עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם"¹⁰², שמצד זה נעשה החורבן והגלות, כולל גם "שכינתא בגלותא"¹⁰³, ובמילא, כל הענינים הדרושים לבנ"י (הן הגשמיים והן הרוחניים) באים בקושי שלא בערך לגבי זמן הבית.

אבל, מצד הענינים שלמעלה מסדר השתלשלות, מצד עצמות א"ס ב"ה, ואצל בנ"י מצד עצם הנפש — לא שייך הענין ד"עוונותיכם היו מבדילים גו'", כי, אין לך דבר שיכול להבדיל, ח"ו, בין נקודת היהדות לעצמות א"ס ב"ה¹⁰⁴, ובודאי שבזה לא שייך ענין של העלם והסתור ועאכו"כ חורבן ח"ו.

ועד"ז בנוגע לארץ ישראל — שבנוגע להעצם דהארץ, הקשורה עם העצם דאלקות, לא שייך ענין של חורבן ח"ו.

אלא, שענין זה הוא מצד העצם בלבד, ויש צורך בהשתדלות ויגיעה שיומשך בגילוי ממש ובפועל ממש בחיי היום יום.

כ. ועל זה בא העזר והסיוע של צדיק ונשיא הדור:

ידוע¹⁰⁵ ש"לפני נשמות הגבוהות . . לא נחרב הבית כלל כו'", היינו, שהמעמד ומצב שמצד העצם (ששם לא שייך חורבן, כנ"ל) נמשך ומאיר אצלם גם בדרגת הגילויים¹⁰⁶, בכל כחות הנפש, ובכל רמ"ח אברים ושס"ה גידים.

וכיון שאצל הצדיק לא שייך ענין של חורבן, ניכרת אצלו בגילוי

אדמו"ר הזקן נ"ע" (פלא הרמון שמות ע' ז).
 106) ודוגמתו בכאו"א מישראל —
 "כשבאים לידי נסיון דבבר אמונה שהיא
 למעלה מהדעת ונגעה עד הנפש לבחי' חכמה
 שבה", שעומד בנסיון "למסור נפשו אפי'
 שלא לעשות רק איזה מעשה לכד נגד אמונת
 ה' אחד . . אף שאינו מאמין בה כלל בלבד,
 וכן שלא לדבר תועה ח"ו על אחדות ה' אף
 שאין פיו ולבו שוין כו'" (תניא פי"ט).

100) משלי ח, לו.
 101) שבת קיד, א.
 102) ישעי' נט, ב. וראה אגה"ת שבהערה
 92.
 103) זח"ג טו, סע"א. עה, סע"א. ועוד.
 וראה מגילה כט, א. ספרי ס"פ מסעי.
 104) ראה לעיל בהמאמר פ"ה ואילך
 (לעיל ע' 9 ואילך).
 105) "כמ"ש מהמנוח מוהרי"א בשם

גם מעלתה העצמית דארץ ישראל, היינו, שבמקום ששם מנוחתו כבוד, שגם בהיותו בחוץ לארץ דינו כארץ ישראל מצד ה"מחילות" שפתחן פתוח לקודש (כנ"ל סי"ז), יש מעלה גם לגבי ארץ ישראל כפי שהיא לאחר החורבן — כיון שבו ניכר בגילוי מעלתה של ארץ ישראל כפי שהיא מצד העצם, למעלה מהחורבן.

כא. ועפ"ז ניתוסף עילוי גדול ביותר בענין ההשתטחות — בנוגע לתפלה:

בזמן הזה, שירדה מעלתה של ארץ ישראל מצד החורבן (כנ"ל סי"ח), הנה כאשר יהודי רוצה להתפלל להקב"ה תפלה שהיא בדוגמת התפלה בארץ ישראל בזמן הבית (במקום שלמעלה משליטת הע' שרים וכו'), תפלה באופן שעצם הנפש מתקשרת עם העצם דהקב"ה ללא ממוצעים, "יהיו לך לכרך ואין לזרים אתך"¹⁰¹ — אזי המקום לתפלה כזו הוא על הציון של צדיק ונשיא הדור, שכן, מקום זה, לא זו בלבד שדינו כארץ ישראל, אלא יש בו המעלה דארץ ישראל כפי שהיא בזמן הבית.

ומובן שתפלה במקום כזה יש בה סגולה נוספת — שיתקיימו כל הבקשות שבתפלה, בכל המצטרך לו,

כולל ובמיוחד בנוגע להמשכת העצם בגילויים¹⁰⁴, שמבחי' החכמה שבה מתלבש אור א"ס ב"ה, יומשך ויתפשט בכל כחות הנפש ואברי הגוף, בחיי היום יום, במחשבה דיבור ומעשה בפועל, ובפרט בנוגע לקיום השליחות שנשיא הדור מסר לכאו"א מאתנו,

שיומשך כל זה ללא העלמות והסתרים, ובהצלחה מופלגה, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן "ניע זשוריצי כלאָפּצי", ועמד על מקומו ורקד משך זמן רב].

* * *

(107) משלי ה, יז.

"ואהי להם למקדש מעט .. זה בית רבינו שבבבל"

— ע"ד בית הכנסת ובית המדרש המרכזי דליובאוויטש שבליובאוויטש (770') —

ומעלה יתירה (בית הכנסת ובית המדרש שב) "בית רבינו" לגבי שאר בתי כנסיות ובתי מדרשות — כדרשת חז"ל⁸ "מאי דכתיב⁹ אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב, אוהב ה' שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ובתי מדרשות .. מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה", "דבומן שביהמ"ק קיים ה' שם לשכת הגזית שמשם יוצאת הלכה פסוקה ע"פ סנהדרין ועמהם ודאי השכינה שרוי, ועכשיו שחרב ביהמ"ק אותן ד' אמות של הלכה .. מקום קבוע שמחנו ויצאת הוראה לאנשי העיר"¹⁰ (ולכן גם התפלה היא במקום זה דוקא¹¹) — שזהו ענינו של "בית רבינו"¹².

ומצד העילוי המיוחד (בית הכנסת ובית המדרש שב) "בית רבינו" לגבי שאר בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל, ה"ה "מקדש מעט" העיקרי שנותן הקב"ה לישראל בזמן הגלות תמורת המקדש הגדול שבירושלים.

ב. ויש להביא רא' לחילוקי הדרגות כ"מקדש מעט" — ממ"ש בהתחלת הסוגיא (ע"ד השראת השכינה בישראל בזמן הגלות) "בכל מקום שגלו שכינה

א. על הפסוקי "ואהי להם למקדש מעט בארצות אשר באו שם" — שגם בחוץ לארץ ("בארצות אשר באו שם"), במקום ובזמן הגלות, ישנו "מקדש מעט", מעין ודוגמת "המקדש הגדול אשר בירושלים"², "תניין (שני) לבית מקדשא"³ — איתא בגמרא⁴ "אמר רבי יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל, ור"א אמר זה בית רבינו שבבבל".

ויש לומר, שר"י ור"א לא פליגי, היינו, שגם לדעת ר"א נקראים כל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל "מקדש מעט", וגם לדעת ר"י עיקר ושלמות הענין ד"מקדש מעט" הוא ב"בית רבינו":

התואר "רבינו" — הוא ע"ש שמלמד תורה לתלמידים, ו"בית רבינו" (הבית שבו מלמד רבינו תורה לתלמידיו) — הוא בית מדרש, ובמילא ה"ה גם בית כנסת (הבית שבו מתכנסים הרב והתלמידים לתפלה), כיון שהלימוד והתפלה צ"ל בבית אחד, כהמשך הסוגיא⁶ "הואי גריסנא כבי כנישתא"⁷.

(1) יחזקאל יא, טו.

(2) מצריד עה"פ.

(3) תרגום יתתן ופרשיי עה"פ.

(4) מגילה כט, א. — ובהמשך הסוגיא דריש על

כתי כנסיות ובתי מדרשות הפסוק "ה' מעון אתה היית לנו בדרך ודודי", "דהיינו גם כשאין בית המקדש קיים ה' מעון לנו בבתי כנסיות כו" (תרא"ג מהרש"א), וראה לקמן סי'ח.

(5) רב (פריש"י).

(6) ועד"ז בברכות ת, א: "לא הוה מצלינא אלא היכא דגריסנא", וראה פי' הר"ף מגילה שם. תרא"ג מהרש"א לברכות ומגילה שם. ואכ"ס.

(7) ובהגהות הב"ח: "לא הואי גריסנא אלא כבי כנישתא היכא דמצלינא".

(8) ברכות שם.

(9) תהלים פז, ב.

(10) תרא"ג מהרש"א שם.

(11) כיון דשמענא להא .. מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד, לא הוה מצלינא אלא היכא דגריסנא (בברכות שם).

(12) ע"ד וברוגמת הסנהדרין — "השומט אשר יהי בימים ההם" (שופטים יז, ט), "בית דין שבורוך" (רמב"ם ה'י מטרים דפי"ב).

פרק א

שיחות ומאמרים

שורה שם¹⁹), ויתירה מזה, שישנו מקום מיוחד (אחד, יחיד ומיוחד) שהוא תמורת המקדש שבירושלים ("המקום אשר יבחר ה'")²⁰ שבו עיקר השראת וגילוי השכינה, שלכן, "לא תימא הכא והכא (בבי כנישתא דהוצל ובבי כנישתא דשף ויתבי בנהרדעא) אלא זמנין הכא זמנין הכא", במקום אחד דוקא.

וענין זה מודגש בשמו של המקום, "בי כנישתא דשף ויתבי בנהרדעא" – שהפירוש ד"שף ויתבי" הוא "שנסע מקדש וישב שם"²¹, היינו, שגילוי השכינה שהי' במקדש בירושלים (ולא במקום אחר), נסע וישב במקום מיוחד בבבל, תמורת המקדש בירושלים²².

ומזה מוכן גם בנוגע ל"מקדש מעט" שבהמשך הסוגיא – שנוסף על כללות הענין ד"מקדש מעט" שבכל "בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל", ישנו ה"מקדש מעט" העיקרי תמורת המקדש הגדול שבירושלים, "בית רבינו שבבבל", "שנסע מקדש וישב שם".

ג. ועוד ועיקר – שהמעלה המיוחדת ב"מקדש מעט" ד"בית רבינו" נמשכת גם (וביתר שאת וביתר עוז) "כשהן עתידין להגאל", שאז (כהמשך הסוגיא) "עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל":

השראת השכינה בכל מקום שגלו ישראל ע"י ה"מקדש מעט" ש"בארצות אשר באו שם" (מעין ודוגמת השראת

עמהן, גלו למצרים שכינה עמהן .. גלו לבבל שכינה עמהן .. בבבל היכא אמר אביי בבי כנישתא דהוצל²³ ובבי כנישתא דשף ויתבי²⁴ בנהרדעא²⁵, ולא תימא הכא והכא, אלא זמנין הכא זמנין הכא²⁶.

החידוש ב"שכינה עמהן" (גם בגלות) הוא – "גילוי השכינה .. במקומות מיוחדות כמו במשכן ומקדש"²⁷, ומקום זה הוא בתי כנסיות ובתי מדרשות, שנקראים "מקדש מעט"²⁸, כהמשך הסוגיא.

ועפ"ז י"ל, שבהמשך דברי הגמרא "בבבל היכא .. בבי כנישתא דהוצל ובבי כנישתא דשף ויתבי בנהרדעא" (בתי-כנסת מיוחדים בבבל), מדובר אודות גילוי שכינה באופן נעלה יותר מגילוי השכינה שבשאר בתי כנסיות ובתי מדרשות ("מקום שניכר שהיא

13) כנישתא דהוצל קרובה לבית המדרש של עזרא הסופר למטה מנהרדעא (ערוך ערך שף), וראה לקמן הערה 37.

14) "שם מקום רבנאה יכני" וסיעתו מאבנים ועפר שהביאו עמהן בגלותן לקיים מה שנאמר כי רצו עבדיך את אבניי ואת עפרה יחוננו" (פרש"י ובעין יעקב). ובפרש"י ריה כד, ב: "מקום הוא, יש פותרין שחבר וחזר תבנה, וחמיד הייה שכינה מצר' שם, ויכני' וגלותי כנאוהו שעשאו עמהם חאבני יחוננו, ועליהם נאמר כי רצו עבדיך את אבניי", ובערוך שם: "יסודה מאבנים ועפר ראיחאו בהדיהו מניח המקדש .. וקריהו שף יתיב, כלומר, שנסע מקדש וישב שם".

15) ובערוך שם: "רב אמר בכנישתא דהוצל ושמואל אמר בכנישתא דשף ויתבי בנהרדעא".

16) הביאור ע"ד הקבלה – ראה לקוטי לר"צ לח"ג ע' רסב.

17) חז"ג מהרש"א שם. – ומוסיף ש"בגידת העיי מייח' נמי גלו לעילם שכינה עמהם שנאמר ושפתו נסאי בעילם, דהיינו מקום מיוחד לגילוי שכינה".

18) ונקראים גם "משכנות" – "אוהב ה' נר' משכנות יעקב", דריש משכנות בתי כנסיות ובתי מדרשות שהם במקום מעין שהשכינה שרוי' בהם בגלות" (ברכות שם ובחז"ג מהרש"א).

19) פרש"י לעין יעקב שם.

20) פי' ראה יב, ה, ועוד.

21) ערוך שם (הובא בחז"ג מהרש"א).

22) ולכן ה"ה גם המקום העיקרי דגילוי התורה,

"מקום קבוע שממנו יוצאת הוראה לאנשי העיר", ע"ד ונדוגמת לשכת הגזית שבבית-מ"ק. וראה רמב"ן במלחמות ספ"ד דכתובות: "עיקר תורה מימי גלות בנהרדעא שם שגלות יכני' והחרש הממטר כו".

שכתי כנסיות המיוחדים שיש בהם מעלה יתירה לגבי שאר כתי כנסיות (כמו "כי כנישתא דהוצל ובי כנישתא דשף ויחיב בנהרדעא", "בית רבינו שבבבל") יהיו קודמים בהתייבוס לבית המקדש, שיהיו מחוברים ממש לבית המקדש (נוגעים ודבוקים בו ללא הפסק ביניהם)²⁷. ועל ידם ובאמצעותם יהיו מחוברים לבית המקדש כל שאר כתי כנסיות שבארץ העמים.

ד. ויתרה מזה יש לומר – שהמקדש דלעתיד (ש"כנוי ומשוכלל יגלה ויבא מן השמים"²⁸) יתגלה תחילה בהמקום "שנסע מקדש וישב שם" בזמן הגלות ("בית רבינו שבבבל"), ומשם יועתק למקומו בירושלים:

השראת וגילוי השכינה בה"מקדש מעט" העיקרי שבבבל ("שנסע מקדש וישב שם") היא גם "נשהון נגאלין" – כמבואר בהמשך הסוגיא ש"אף נשהון נגאלין שכונה עמהן, שנאמר²⁹ ושכ ה' אלקיך את שבותך, והשיב לא נאמר אלא ושכ, מלמד שהקב"ה שב עמהן ("את שבותך" כמו עם שבותך³⁰) מבין הגליות", כלומר, גם ברגע האחרון דהגלות נמצאת השכינה בהמקום שגלו ישראל, "שנסע מקדש וישב שם", ומשם שב הקב"ה עם כל בניי להמקדש שכירושלים להשרות ולגלות בו שכנתו לעולם ועד.

וכיון ש"הקב"ה שב עמהן מבין הגליות", מה"מקדש מעט" ("בית רבינו שבבבל") "שנסע מקדש וישב שם",

השכינה במקדש שכירושלים) אינה אלא בזמן הגלות, אבל לאחרי ש"עתידין להגאל"³¹, "תחזור גילוי שכונה לירושלים ולא תשאר שם במקום שגלו ישראל כבר"³², היינו, שלא תהי' השראת השכינה בהמקום בחוץ לארץ שעליו עמד ה"מקדש מעט"³³, כיון שה"מקדש מעט" יעקר ממקום זה ויקבע בארץ ישראל, במקדש הגדול שכירושלים.

ולכן "אמרו במדרש לעתיד לבוא יהי' ביהמ"ק גדול כירושלים שבעוה"ז .. לפי שכירושלים הבנוי לעתיד יהי' חוברה לה למקדש יחדיו כל מקומות של כתי כנסיות שהיו בעוה"ז"³⁴.

וכמרומו גם בפסוק³⁵ "והביאותים אל הר קדשי ושמתים בבית תפלתי גו' יקרא לכל העמים" – ש"בית תפלתי" שקאי על בית המקדש דלעתיד, "בעוה"ז בגלות הוא יקרא לכל העמים דהיינו כתי כנסיות שבכל ארץ העמים שיקבעו לעתיד בא"י מחובר לבית המקדש"³⁶.

ועפ"ז ניתוסף עוד יותר בגודל המעלה ד"מקדש מעט" – דכיון ש"שכירושלים הבנוי לעתיד יהי' חוברה לה למקדש יחדיו כל מקומות של כתי כנסיות שהיו כעוה"ז", "נמצא עתה בגלות .. בית הכנסת הרי הוא מקום המקדש גופו דלעתיד"³⁷.

יש לומר, שחיבור הכתי כנסיות שבכל ארץ העמים ("מקדש מעט") לבית המקדש דלעתיד יהי' בהתאם ולפי"ערך חילוקי הדרגות שביניהם –

(23) "מגלות אדום, אבל כשנגאלו כבר מגלות בבל, נשארה גילוי שכונה שם, דהא בזמן אביי שהי' כמה מאות שנים אחר שנגאלו מכל ועדיין נשארה גילוי השכינה שם כבהכ"נ" (תרא"ג מהרש"א שם).

(24) תרא"ג מהרש"א שם.

(25) ולכן, "כתי כנסיות שבבבל על תנאי הן עשויין", "כשחריב .. מהני התנאי .. לאותן שבבבל .. שהרי לעת בא גואל במהרה בימינו תפקע קרשתן" (תרו"ה כתי כנסיות – מגילה כח, רע"ב).

(26) ישעי נז, ז.

(27) ע"ד וברוגמה לשכת הגזית (מקום מושבם של הסנהדרין) שבביהמ"ק – שחשים סנהדרין "אצל המזבח" (ירושלמי מכות פ"ב ה"ו, מכילתא ס"פ יתר, ועוד).

(28) פרשיי ותוס' סוכה מא, סע"א, ועוד.

(29) נצבים ל, ג.

(30) תרא"ג מהרש"א שם, תניא אנה"ת ספ"ו.

פרק א

שיחות ומאמרים

ומצפה לגאול את בני ושכינה עמהן מהגלות) בונה מלך המשיח מקדש (מעט)³⁷ שהוא מעין ודוגמת המקדש שבירושלים³⁸ (כמו "כי בנישתא דשף ותיב", "שנסע מקדש וישב שם"). בתור הכנה למקדש העתיד, שיתגלה תחילה שם, ומשם ישוב (עם הקב"ה ובניו) לירושלים.

ה. ויש להוסיף בביאור העילוי ד"בית רבינו שבבבל" – שמעלתו לגבי "בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל" היא (נוסף על מעלת בית הכנסת ובית המדרש שבבית רבינו) גם מצד היותו "בית רבינו"³⁹ ("רבינו" (סתם) דכל בניו, נשיא הדור, ו"רבינו שבבבל", רבן של כל בני הגולה⁴⁰), ביתו של נשיא הדור, ש"הנשיא הוא הכל"⁴¹:

עיקר⁴² הענין דהשראת השכינה בביהמ"ק היא בישראל (מצד מעלתם

נמצא, שבמקום זה מתחילה ונעשית גאולת השכינה, התגלותה בכל התוקף והשלימות (לא רק באופן ד"מקדש מעט"), שזהו"ע מקדש העתיד.

בסגנון אחר: כשם ששיבת השכינה היא מהמקום שנמצאת בגלות, כך שיבת מקדש העתיד (שענינו השראת וגילוי השכינה) הוא מהמקום "שנסע (מקדש) וישב שם" בזמן הגלות, ששם מתגלה תחילה ואח"כ נעתק למקומו בירושלים⁴³.

ואולי יש לומר, שמרומז בלשון הרמב"ם (בהלכות מלך המשיח⁴⁴) "ובנה מקדש במקומו" – דלכאורה: מהו הצורך להשמיענו כאן שבנין המקדש הוא במקומו⁴⁵? ולאידך, למה אינו מפרש המקום, "ובנה מקדש בירושלים"? – ש"במקומו" רומז⁴⁶ גם על מקומו של מלך המשיח בזמן הגלות (לפני ש"הרי זה משיח בודאי"⁴⁷), היינו, שבהיותו בגלות (ששם יושב⁴⁸ וממתין

37) כמו בית המדרש של עזרא הסופר* – המשיח (גראלן של ישראל) דגלות כבל.

38) ואולי יש לומר, שמי"ש במדרש (יל"ש ישע"י רמז הצט) ש"בישעו שמלך המשיח בא שומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר עניים הגיע זמן גאולתכם", קאי על גג בית המקדש דמקדש ונשט שבחרן לארץ* שהוא במקום המקדש בירושלים (ישנסע מקדש וישב שם"), כי, לאחר שמקדש העתיד יתגלה ויבד למטה לא יהי צורך להעשיע לישראל ייגיע זמן גאולתכם.

39) ועפ"י יומתק הלשון "בית רבינו", ולא "בית הכנסת ובית המדרש של רבינו".

40) ולהעיר, ש"רבינו שבבבל" הוא רב (פרש"י), שנקרא רב סתם, "כמו שקרין לר' יהודה הנשיא רבי בארץ ישראל קרו לר' נמי בבבל רבי" (פי' רשבי"ם פסחים קיט, ב. ב"ב נב, א), – ונקרא "ריש סדרא בבבל" (חולין קלו, ב – הובא בפי' רשבי"ם שם).

41) פרש"י חוקת כא, כא.

42) בהבא לקמן – ראה לקו"ת ברכה צח, א.

סה"מ תקס"ו ע' קב ואילך.

* ולהעיר, שמעלת "בי בנישתא דהוצל" שקרובה לבית המדרש של עזרא הסופר (בגיל הגדה 13).

** ועפ"י יומתק הדיוק "עומד על גג בית המקדש" – ש"יגנות .. לא נחקדש" (דמבי"ם ה"ל ביהמ"ש פ"ו ה"ח), שרומז על חו"ל בעוד לקדושת איי.

31) וע"ד שמצינו בנבנע לסנהדרין (שמקומם בלשכת הגזית שבמקדש) – ש"כטביא (המקום האחרון שבו היתה הסנהדרין בזמן הגלות) עתידין לחזור תחילה ומשם נעתקין למקדש" (רמב"ם ה"ל סנהדרין ספ"ד).

32) ספ"א.

33) וכפ"ש בהתחלת הפרק "ובנה המקדש" (סתם), ולא "ובנה המקדש במקומו".

34) ובפשטות י"ל – שמהענינים שיוודעו ש"הרי זה משיח בודאי" שירע לבין מקומו של המקדש (ראה לקו"ש ח"ח ע' 362 בהערה, וראה גם לקו"ש ח"י ע' 652 בהערה).

35) ועפ"י יומתק השינוי בין התחלת הפרק לסינונו – שבהתחלת הפרק כתב ההלכה ש"המלך המשיח .. בנה המקדש" (כפשוטו), משאי"כ בסיומו, שמבאר הסימנים שעל ידם קובעים מי הוא המלך המשיח, "במזקת משיח", ועד "משיח בודאי", כתב "אם עשה והצליח ובה מקדש במקומו", שבין פעולותיו בזמן הגלות נכלל גם בנין מקדש מעט העיקר בגלות, בתור הכנה והתחלת ההתגלות דמקדש העתיד, ככפנים.

36) ראה סנהדרין צח, א: "תיב אפיתחא רומי".

פרק א

שיחות ומאמרים

ששורה (ומתגלה) על עשרה מישראל⁴⁹, מעין ודוגמת השראת וגילוי השכינה בבית המקדש, "שנסע מקדש וישב שם"⁵⁰, וממנו נמשך השראת וגילוי השכינה בכל בתי כנסיות ובתי מדרשות בארצות אשר באו שם, כמו בית המקדש שממנו אורה יוצאה לכל העולם⁵¹.

ויש לומר, שביחו של נשיא הדור, שכולל כל הדור, הוא ע"ד וברדוגמת "תלפיות", "תל שכל פיות פונים בו", כדרשת חז"ל⁵² בנוגע לביהמ"ק.

ועוד ועיקר — מעלת "בית רבינו שבבבל" בנוגע להגאולה:

"רבינו", נשיא הדור, הוא גם המשיח (גואלן של ישראל) שבדור⁵³, כמו משה רבינו (הנשיא הראשון), "גואל ראשון" הוא גואל אחרון⁵⁴, כידוע⁵⁵ שבכל דור ישנו "א' הראוי מצדקתו להיות גואל, ולכשיגיע הזמן יגלה אליו השרית

של ישראל, "ישראל וקוב"ה כולא חר"⁴³), כמ"ש⁴⁴ "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", בתוכו לא נאמר אלא בתוכם⁴⁵, ועד"ו בנוגע להשראת השכינה בזמן הגלות ("בבבל היכא .. כבי כנישתא כר", "מקדש מעט") כמודגש בהתחלת המאמר "בוא וראה כמה חזיבין ישראל לפני הקב"ה שבכל מקום שגלו שכינה עמה", ולא עוד אלא שהתגלות השכינה בבית המקדש היא מפני שבו מתאספים כל בניי, כמ"ש⁴⁶ "כבוא כל ישראל לראות את פני ה' אלקיך במקום אשר יבחר", ועד"ו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, שבהם מתאספים עשרה מישראל, ש"אכלי" בי עשרה שכינתא שריא"⁴⁸.

זהו גם א' הטעמים שבתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל נקראים "מקדש מעט" — כי, בביהמ"ק שבו היו מתאספים כל בניי, היתה גילוי כללות השכינה, שנקראת כנסת ישראל, מקור כנס"י שלמטה, משא"כ בבתי כנסיות ובתי מדרשות בארצות אשר באו שם בכל מדינה ומדינה עיר ועיר, שבהם מתאספים עשרה מישראל, שורה ומתגלה עליהם רק חלק כביכול מהשכינה.

ועפ"ו יש לבאר העילוי ד"בית רבינו שבבבל" — שלהיותו מקומו הקבוע (בית) של נשיא הדור, "הנשיא הוא הנל", שכולל כל הדור, יש בו השראת (וגילוי) כללות השכינה (לא רק חלק

(43) ראה חז"ג עג, א.

(44) תרומה כה, ח.

(45) ראה אלשיך עה"פ, של"ה סט, א. ועוד.

(46) וילך לא, יא.

(47) סנהדרין לט, א.

(48) וראה תניא אנה"ק סכ"ג: "שמעתי מרבותי כי אילו נמצא מלאך אחד עומד במעמד עשרה מישראל ביחד אף נאויש מדבויש בדבוי חודה תפול עליו אימתה ופחד בלי גבול ותכלית משכינתא שריא עליהו עד שהי מחבטל ממציאותו לגמרי".

(49) נוסף לכך שנם בפשטות מתקבצים ובאים ל"בית רבינו שבבבל" רבים מישראל, שלא בערך לגבי שאר בתי כנסיות ובתי מדרשות. — ולהעיר מריה כד, ב: "כיון ונשיא הוא שכיחי רבים גביי".

(50) ולהעיר מריה שם: "כי כנישתא דשף יתיבי כנהרדעא .. הוו עיילי רב (רבינו שבבבל) .. ומצלו החם".

(51) ראה ירושלמי ברכות פ"ד ה"ה, ועוד.

(52) ברכות ל, א.

(53) להעיר, שבכאריא מישראל יש ניצוץ משיח [ועפ"ו יש לתווד דרשות חז"ל על הפסוק (בלק כד, יז) "דרך כוכב מיעקב", שקאי על מלך המשיח (ירושלמי תענית פ"ד ה"ה), וקאי על כאריא מישראל (ירושלמי מע"ש ספ"ד) — ששניהם אמת כפתול, כיון שבכאריא מישראל יש ניצוץ משיח (ראה מאור עינים ס"פ פינחס), בחי היחידה, ניצוץ מבחי היחידה הכללית שהיא נשמת משיח (רמ"ו לח"ב מ, ב, ועוד), וכיון ש"הנשיא הוא הכל", שכולל כל הניצוצות משיח שבכאריא מישראל, בחי היחידה הפרטית, נמצא, שנשמתו היא בחי היחידה הכללית, נשמתו של משיח, ולכן הוא המשיח שברור.

(54) ראה לקריש ח"א ע' 8 ואילך, ושי"נ.

(55) ראה שר"ת חתם סופר ח"מ (ח"ו) בסופו (סצ"ח), וראה שדי חמד פאת השדה מערכת האל"ף כלל ע', ועוד.

פרק א

שיחות ומאמרים

ישראל דעכשיו, ואז תהי' א"י במדרגת ירושלים דעכשיו, וזהו שאמרו שירושלים תתפשט על כל ארץ ישראל כולו⁶², שבה יקבעו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל מחובר למקדש.

וכיון שעיקר ענינו של "בית רבינו שבבבל" הוא קיבוץ ואטיפות כל הבתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל לקבעם בארץ ישראל, מחובר לבית המקדש – "הרי הוא (לא רק ה"מקדש מעט" העיקרי בבבל "שנסע מקדש וישב שם", אלא גם) מקום המקדש גופו דלעתיד", שבו יתגלה המקדש דלעתיד, ומשם ישוב לירושלים.

1. עפ"ז יש לבאר כהנ"ל בנוגע ל"בית רבינו שבבבל" בדורנו זה – ביתו (בית הכנסת ובית המדרש) של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

ובהקדים פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר⁶³ ש"עשר גליות גלתה ליובאוויטש"⁶⁴, מליובאוויטש [שבה הי' גילוי פנימיות התורה כפי שנתבארה באופן של הבנה והשגה ("יתפרנסון"⁶⁵) ע"י תורת חסידות חב"ד במשך כמה דורות]⁶⁶ לרסטוב, מרסטוב לפטרבורג⁶⁷,

62 לקרית מסעי פט, ב.

63 ראה סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 549, וש"נ.

64 ע"ד שמצינו במנהגין – ש"לעשרה מקומות גלו" (רמב"ם שבהערה 31).

65 תקרי' ת"ו בסופו, וראה לקרית חכ"ד ע' 136 הערה 35, וש"נ.

66 מת"י אלול תקע"ג (שאו קבע אדהאמ"צ וירחו בליובאוויטש) עד י"ז מרחשון תרע"ו (שאו העתיק אדמו"ר מהורש"ב מושבו לרסטוב) – ק"ג שנים ("שלשלת היחס וראשי פרקים מחולדות בית רבינו" בהקדמת "היום יום").

67 משנת תרפ"ד עד לאחרי המאסר והגאולה בשנת פרו"ת, שאז העתיק מושבו מפטרבורג למושבה מאלאחאווקא – סמוכה למאסקווא (שם).

* כפי שנקראת אז לענינגאָד. – וביתים אלו יש שקטים להחזיר שמה לפטרבורג (ראה שיחת ש"פ קורח, ג' תמוז תשנ"א (סח"ש תשנ"א ח"ב ע' 658)).

וישלחו כו", ומסתבר לומר שהוא נשיא הדור, כמפורש בגמרא⁶⁸ בנוגע לרבי יהודה הנשיא: "אמר רב⁶⁹ אי מן חייא הוא כגון רבינו הקדוש", "אם משיח מאותן שחיין עכשיו ודאי היינו רבינו הקדוש", הנשיא שבדור⁶⁸.

ומזה מוכן שעיקר ענינו של "בית רבינו שבבבל", הוא, הגאולה מבבל, ע"י הנתנת-כח לכללות עבודתם של ישראל לעשות מבבל (חוץ לארץ) ארץ ישראל, כפתגם הידוע⁶⁹ "עשה כאן (בחוץ לארץ) ארץ ישראל", שענין זה נעשה לכל לראש ע"י בנין בתי כנסיות ובתי מדרשות ("מקדש מעט") בארצות אשר באו שם⁶⁸, ומהם נמשכת הקדושה בכל ארץ העמים, ועי"ז ממהרים ומזוזים ופועלים קיום היעוד "עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות"⁶¹, "שיהי' כל העולם כולו אז במדרגת ארץ

68 מנהגין צ"ח, ב ובפרש"י.

69 רבינו שבבבל, שהוא כמו רבינו הקדוש בארץ ישראל (כגיל הערה 40). – ועפ"ז י"ל שבדברי רב "היינו רבינו הקדוש" פסק גם בנוגע לעצמו* ש"היינו רבינו שבבבל".

68 ראה שד"ח שם: "בדרך הזה הי' משועבד אצלם בכל דור מי הוא... רבינו הקדוש... בדודו אמרו וידעו שהוא המוכן... וכן הוא בכל דור ודוד צ"ל אחד מוכשר שמא יזכו, ועפ"ז כתבו ג"כ תלמידי האר"י ז"ל שבימי הי' האר"י ז"ל, ומסיים "וכיון הוא פשוט".

69 ראה אגרות-קודש אדמו"ר מוהר"י צ"ח ע' תפ"ה.

60 כולל גם בתים פרטיים דבניי, אשר, ע"י עבודתם של ישראל בתורה תפלה וגמ"ח בבתיהם הפרטיים, נעשים הם בתי תורה תפלה וגמ"ח, ע"ד וברזגמת "מקדש מעט".

61 ראה ספרי דברים בתחלתו, פס"ד פ' שבת ור"ח, י"ש ישע"י רמז תקג.

* ע"ד הפירוש בלשון המשנה (אבות רפ"ג) "דין וחשבון" (ר"ן ואח"כ חשבון) – ע"פ דברי המשנה (שם מס"ג) ש"נפתחין מן האדם מדעתו ועל אדעתו", שלאחרי טפוסק האדם מדעתו דינו של חבירו, פוסק דין לעצמו שלא מדעתו, כיון שעי"פ דין זה נעשים "חשבון" בנוגע למצבו הוא (ראה לקרית ח"ד ע' 283, וש"נ).

פרק א

שיחות ומאמרים

דשף ויתבי בנהודעא", "שנסע מקדש וישב שם" (במקום המקדש שבירושלים)⁷⁴, וממנו נמשכת השראת השכינה בכל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם.

יש לומר ההסברה בזה – לפי שברור זה, דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה, מסיימים ומשלימים "מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות"⁷⁵ לעשות מארץ העמים ארץ ישראל גם במקום היותר תחתון (שבו ארץ העמים, חצי כדור התחתון) (שבו לא הי' מתן תורה⁷⁶), אשר, ע"י העלאת המקום היותר תחתון מעלים גם את כל שאר המקומות דארץ העמים⁷⁷, וענין זה נעשה ע"י "בית רבין" שבחצי כדור התחתון, שממנו אורה יוצאה לכל העולם, לעשות מהעולם כולו (עד לפנה הכי נדחת בקצוי תבל) ארץ ישראל, שזהו"ע ד"עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות", ו"עתידה ירושלים שתתפשט בכל ארץ ישראל", שבה יוקבעו כל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם כולו מחובר לבית המקדש, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, נשיא הדור, שהוא המשיח (גואלן של ישראל) שברור (כג"ל ס"ה), ועוד וג"ז עיקר,

ומפטרבורג גלתה מחוץ למדינה ההיא, ללטביא⁷⁸ ואח"כ לפולין⁷⁹, ועד לגלות אמריקא⁸⁰, ובאמריקא גופא בכמה מקומות, עד להמקום הקבוע ד"בית רבין", בית הכנסת ובית המדרש שלו, המרכז של ליובאוויטש כמשך עשר שנים (תקופה שלימה) האחרונות ("הכל הולך אחר החיתום"⁸¹) דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בחיים חיותו בעלמא דין, וגם לאחר הסתלקותו קדושה לא זזה ממקומה⁸², ואדרכה, באופן ד"מעלין בקודש", "מוסיף והולך"⁸³, עד ביאת גואל צדק.

ועד"ז בנוגע להגלות דכללות בני" – שברורנו זה נמצאים רוב בנין ורוב בנין דבני" בגלות אמריקא, יש לומר, שזהו א' הטעמים לכך שגם נשיא הדור (ש"הנשיא הוא הכל") חי ונמצא עשר שנים בגלות אמריקא, ומשם עסק בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה בכל שאר הארצות אשר כאו שם בני", ע"י תלמידיו ושלוחיו בכל קצוי תבל.

וכיון ש"בכל מקום שגלו שכינה עמה", הרי, בגלות זה האחרון שרוב בנין ורוב בנין דבני" ביחד עם נשיא הדור נמצאו בגלות אמריקא, גלתה גם השכינה לגלות אמריקא; ובגלות אמריקא עצמה "בכבל" היכא – בה"מקדש מעט" ד"בית רבין", שהוא כדוגמת "בי כנישתא דהוצל ובי כנישתא

74 ראה "התמים" חו"ב ע' קכו: "מיזם שחרכ בית המקדש וקדשי קרשים עד אשר ירחם השי"ת וישלח לנו גואל צדק... ירכנה לנו את ירושלים ובית המקדש עם הקדשי קרשים, הנה ליובאוויטש הוא ירושלים שלנו, והבית הכנסת אשר כ"ק אדמו"ר מתפלל בו הוא בית המקדש שלנו כו"ו."

75 תניא רסל"ז.

76 ראה אגרות קודש אדמו"ר מהרי"צ ח"ב ע' תצב ואלך, ושי"ג.

77 "כמו בהגבהת כותלי בית שצריכים להתחיל להגבי הקורה התחתון דוקא ואז ממילא יוגבהו העליונים היפנו, משא"כ אם הי' מתחיל מאמצע הכותל לא הי' מגבי התחתונים" (תו"א בראשית ד, רע"א).

68 באסרו חג הסוכות תרפ"ח נסע מרוסיה והתיישב בריגא, לטביא.

69 בשנת תרצ"ד העתיק מושבו לודאריא, פולין, ובשנת תרצ"ז העתיק מושבו לאטוואצק עד אלול תרצ"ט, עד שהגיע לריגא בה' נכתב השי"ת (ראה מבוא לאגרות קודש אדמו"ר מהרי"צ ח"ה).

70 בט' אדר שני ה'ש"ת.

71 ברכות יב, א.

72 ראה ע"ח ש"ד פ"ג, של"ד פ"ג, של"ה פ"א.

73 תניא אנה"ק ביאור לסי' ז"ך.

73 שכתב בא, ב.

פרק א

שיחות ומאמרים

ר"בית (רבינו) – מספרו שבע מאות ושבעים⁸⁵, וע"ש מספר זה נקבע שמו אשר יקראו ל"בית רבינו" בפי כל ישראל, "770"⁸⁶, שמספר זה הוא הגימטריא ד"פרצת", ע"ש "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"⁸⁷, שרומז שמבית זה אורה יוצאה לכל ד' רוחות העולם, ובאופן של פריצת גדר, שכל ד' רוחות העולם מתעלים לדרגת ארץ ישראל ("עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות"), כולל ובמיוחד שכל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם נקבעים בארץ ישראל ומתחברים לבית המקדש⁸⁸, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, עליו נאמר⁸⁹ "פרצת עליך פרוץ", ודרשו חז"ל⁹⁰ "זה משיח, שנאמר⁹¹ עלה הפרוץ לפניהם"⁹².

ויש לקשר ב' הענינים – הרמז בתוכן המספר שבע מאות ושבעים ("בית רבינו") עם שמו (הראשון) של רבינו המרומז בפסוק "יוסף אדני-י שנית ידו וגו'":

85 להעיר מהנהגת גדולי ישראל שלמדו רמזים והיראות בעבודת ה' גם מעניני חול כו"כ (כמו מספר הקרן במרכבת המסע, שהר"ע עראי, וצאכ"כ בנוגע לבית קבוע), וכפרט בגד"ד שהמספר נעשה עמו של הבית, כבפנים.

86 הן בלשון הקודש – שבע מאות שבעים, הן באדיש – זיבן זיבעציק, והן בלשון המדינה (אנגלית) – "סעוען סעוונטי".

87 יצא כת-יד.

88 יש לומר, שהר"ע פריצת גדר דבית המקדש, ע"ד ובדוגמת (ובמכ"ש וק"ו) מהפריצת גדר דירושלים כולה, כמ"ש (זכר"ב, ח) "פרות תשב ירושלים".

89 ישב לה, כט.
90 אגדת בראשית ספ"ג, וראה כ"י ספ"ה ובפרש"י.

91 מיכה ב, יג.

92 ולהעיר, ש"בית משיח" בגימטריא "פרצת" (770), ודריק.

* וביחד עם זה – "אני אהי' לה גו' חוסת אש גו' (ע"ש, ט).

שהוא הנשיא דתורת החסידות⁷⁸, אשר, ע"י הפצתה חוצה ("פרצו מעינוחך חוצה", עד לחוצה שאין חוצה ממנו, בכל קצוי תבל) פועלים ביאת מלכא משיחא⁷⁹.

ועפ"ז מובן גודל העילוי ד"בית רבינו" – "מקדש מעט" העיקרי בגלות האחרון, "שנסע מקדש וישב שם", ולכן "הרי הוא מקום המקדש גופי' דלעתיד", ולא עוד אלא שבו יתגלה מקדש העתיד, ומשם ישוב לירושלים (כנ"ל ס"ד).

ז. ויש להוסיף, שענין זה מרומז גם בשמו⁸⁰ של "בית רבינו" שבדורנו:

"רבינו" – ב' שמותיו רומזים על הגאולה: שמו הראשון – יוסף – ע"ש "ביום ההוא יוסיף אדני-י שנית ידו לקנות את שאר עמו אשר ישאר מאשור וממצרים גו' ומאיי הים גו' ואסף נדחי ישראל ונפרצת יהודה יקבץ מארבע כנפות הארץ"⁸¹, ושמו השני – יצחק – ע"ש הצחוק והשמחה שלמותה בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, כמ"ש⁸² "או ימלא שחוק פינור", "אז" דייקא, לעתיד לבוא⁸³, כשיאמרו ליצחק (דוקא) "כי אתה אבינו"⁸⁴.

78 להעיר, שגורם החסידות היא בחי' היחידה שכתרה (ראה קונטרס ענינה של תורת החסידות), הקשורה עם בחי' היחידה שבישראל, נשמתו של משיח צדקנו (כניל הערה 53).

79 אנה"ק רהבעש"ט – כשי"ט בתחלתו.

80 כידוע שהשם מורה על תוכנו ומהותו של הרבר הנקרא בשם זה (תניא שעהיה"א ספ"א, וראה בארוכה תשובות וביאורים (קה"ת תש"ד) ס"א ושי"ג).

81 ישע"י יא, יא"ב.

82 תהלים קכו, ב.

83 משא"כ בזמן הגלות, ש"אסור לארם שימלא שחוק פיו בעתה"ז, שנאמר אז ימלא שחוק פינור" (ברכות לא, א).

84 ישע"י סג, טז, שבת פט, ב.

פרק א

שיחות ומאמרים

המספר שבע מאות ושבעים מורה על השלימות דמספר שבע – שבע כפי שכל א' כלול מעשר (מספר השלם), שבנים, ויתירה מזה, כפי שכל א' כלול ממאה (עשר פעמים עשר), שבע מאות, ועד לצירוף שניהם יחד, שבע מאות ושבעים.

והענין כזה:

מספר שבע קשור עם מציאות העולם, שנברא בשבעה ימים, שבעת ימי הבנין (שבע מדות)⁹³, וקשור גם עם בירור העולם ע"י עבודתם של ישראל, שנחלקים לז' סוגים, ז' מדרגות בעבודת ה' (שבע מדות), שבעת קני המנורה⁹⁴, ועפ"ז, השלימות דמספר שבע (שבע מאות ושבעים) מורה על שלימות עבודתם של ישראל בכיבוד העולם ע"י מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות, שאז נגאלים⁹⁵ מן הגלות ונחזרים ובאים לארץ ישראל.

ובלשון הכתוב שבו נרמז הקשר והשייכות דשמו הראשון של רבינו להגאולה – "ביום ההוא יוסיף אדני-י שנית ידו לקנות את שאר עמו אשר ישאר מאשור וממצרים ומפטרס ומכוש ומעילם ומשנער ומחמת גוי", גאולתם של כל בני משבטות הארצות, ומוסיף בכתוב "ומאיי הים", שקאי על חצי כדור התחתון, אשר, בעליית התחתון ביותר, מתעלים במילא שאר הארצות שלמעלה ממנו, כל שבעת הארצות, כללות העולם.

ויש לומר, שבשלימות דמספר שבע (שבע מאות ושבעים) נרמזת גם שלימות עבודתו של רבינו במשך כל ימי חייו.

93 ראה שו"ת הרשב"א ח"א סי"ט, ועוד.
94 ראה לקו"ת ר"פ בהעלותך, ובכ"מ.
95 להעיר, שנאולה שייכת לשביעי – "נאולה בשביעית... שעחדין ליגאל בשביעית" (מגילה יז, ב).

שבע עשיריות⁹⁶ שנים, שבנים שנה (תר"ס – תשי"ו), ועד לגמר ושלמות עבודתו בעשור השביעי בחצי כדור התחתון (מהבית שמספרו שבע מאות ושבעים), כולל גם המשך העבודה בשנים שלאח"ז ע"י דור השביעי, "כל השביעין חביבין"⁹⁷ – שע"ז נעשית השלימות דמעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות בכל שבעת הארצות שבעולם, ותיכף ומיד "יוסיף אדני-י שנית ידו גוי ואסף נדחי ישראל גוי", ע"ז ש"פרצת (בגימטריא שבע מאות ושבעים) עליך פרץ", "עלה הפרוץ לפניכם".

ח. ובכל זה ניתוסף הרגשה יתירה בתקופה האחרונה:

העבודה דהפצת התורה והיהדות הדמיינות חוצה מ"בית רבינו" (770) הולכת ונמשכת וביתר שאת וביתר עוז גם לאחרי (עשר שנים האחרונות ב) חיים חיותו בעלמא דין, יותר מארבעים שנה (תשי" – תשי"ג), כאופן ד"נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"⁹⁸, ונמצא, ש"בית רבינו" (770) הוא בכחינת "תלפיות", "תל שכל פיות פונים בו", יותר מיובל שנים (ת"ש – תשי"ג), "עד עולם"⁹⁹.

וענין זה מודגש עוד יותר כשרואים במוחש שהולך וניתוסף ביתר שאת וביתר עוז במספר בניי שבאים ל"בית רבינו", "ברוב עם הדרת מלך"¹⁰⁰ (כולל

96 כולל גם השלימות דמאות (שהרי עבודתו הייתה בתכלית השלימות ד"בן מאה כאילו מת ועבר ובטל מן העולם (ההעלם) "אבות ספיה" – שכל עשר כלול מעשר (שבע מאות).

97 ויק"ר פכ"ט, יא, וראה ד"ה באתי לגני היש"ת בתחלתו, ובארכה – ד"ה זה תשר"א.

98 תבוא כט, ג.

99 שמואל"א, א, כב ובפרש"י, יודשמי ברכות פי"ד ה"א, וראה קידושין טו, א, מכילתא ופרש"י משפטים כא, ו.

100 משלי יד, כח.

פרק א

שיחות ומאמרים

אתה היית לנו בדור ודור", שקאי (גם) על כתי כנסיות ובתי מדרשות¹⁰⁸, וסימו וחותמו "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו גוי ומעשה ידינו כוננהו", שקאי על השראת השכינה במשכן (ומקדש)¹⁰⁹.

ויהי"ר שעוד לפני הגדלת והרחבת "בית רבינו שבבבל", יתגלה וירד מן השמים מקדש העתיד, "מקדש אדני-י כוננו יריך"¹¹⁰, בית המקדש השלישי והמשולש (שכולל גם המשכן ובית ראשון ובית שני¹¹¹), שיתגלה תחילה ב"בית רבינו שבבבל", שגם הוא "בית משולש", בית הכנסת (תפלה), בית המדרש (תורה), ובית מעשים טובים (גמילות חסדים), ומשם יחזור לירושלים, ביחד עם כל כתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם שיקבעו בארץ ישראל ובירושלים, מחובר למקדש, וביחד עם כל בניי שבכל קצוי תבל, כמ"ש¹¹² "והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי... כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים"¹¹³, "נכון יהי הר בית ה' בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגוים"¹¹⁴ והלכו עמים רבים¹¹⁵ ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלקי יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים¹¹⁶, "תורה חדשה מאתי תצא"¹¹⁷, תיכף ומיד ממש.

(משיחות ש"פ נח תשמ"ו, ש"פ פ'נחס וכ"ח סיון תנש"א, ועוד)

גם "מאן מלכי רבנן"¹⁰¹, ובפרט נשיא (מלך) הדור, ונעשה צורך והכרח להגדיל ולהרחיב¹⁰² עוד יותר¹⁰³ את "בית רבינו", ועד להגדלה והרחבה שהיא באופן דפריצת גדר, "פרצת" (בגימטריא 770), כמו בנין בית חדש¹⁰⁴.

וע"פ האמור לעיל ע"ד גודל העילוי ד"בית רבינו שבבבל" – ש"נסע מקדש וישב שם", ו"הוא מקום המקדש גופי דלעתיד", ועד שבו יתגלה מקדש העתיד ומשם יחזור לירושלים – מובן גודל הזכות דכאור"א מישאל להשתתף בגופו ובממונו¹⁰⁵ (וכל המרכה הרי זה משוכח) בכניית "בית רבינו שבבבל", כהכנה לירידת והתגלות מקדש העתיד תיכף ומיד ממש.

הזמן גרמא – בשנת הצדי"ק – כמדרגש בתהלים מזמור צדי"ק¹⁰⁶ (השייך לשנה ז'ז"ט) שהתחלתו "ה' מען

101) ראה גיטין סב, סע"א, וחי"ג רנב, ב – ברע"ט.

102) "לחזק את הבנין ולהגביהו... שנאמר ולרוסם את בית אלקינו" (רמב"ם הל' ביה"ב"ח פ"א ה"א – בנוגע לביה"מק, ועד"ו בנוגע לביה"בני"ס וביה"מ"י – ראה רמב"ם הל' תפלה פ"א ה"ב).

103) נספך על הרחבתו (וכמ"פ) כמשך השנים שלפניו.

104) ועד להנחת אבן פינה*.

105) ע"ד ובדוגמת בית המקדש – ש"הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן וכמסונס כ"ו" (רמב"ם הל' ביה"ב"ח פ"א ה"ב).

106) לאחריו סיום וחותם מזמור פ"ט: "אשר חרפו עקבות משיחך", "ברוך ה' לעולם אמן ואמן".

107) ע"פ המנהג המקובל מרבעש"ט לומר המזמור תהלים המכון למספר שנוחדי (ראה אגרות" קודש אדמו"ר מהור"י צ"י ע' נג).

*) בערב חיי אלול שנת תשמ"ח נערכה הגזית אבן פינה להגדלת והרחבת בית הכנסת ובית המדרש דליובאוויטש שבליובאוויטש, במעמד ב"ק אדמו"ר שלישי"א, שהניח האבן פינה בידיו הקי (וראה השיחה שנאמרה במעמד זה (התועדויות חיד ע' 287 ואילך), וראה גם שיחת ליל הושע"ר תשמ"ט ט"ב ואילך (התועדויות חיד ע' 195 ואילך). הור"ל.

108) כניל הערה 4.

109) ראה פרשיי עה"פ, פקודי לט, מג, שמיני ט, כג, ועוד.

110) בשלח טו, יד, וראה פרשיי ותוסי' שבהערה 28, ועוד.

111) ראה וחי"ג רכא, א.

112) ומעין זה גם בסוף זמן הגלות – שי"בית רבינו שבבבל" ייקרא (גם) לכל העמים, ע"י ההשתדלות בהפצת הלימוד והיקום דמצוות שנצטוו בני נח, כפס"ד הרמב"ם בהל' מלכים ספ"ח.

113) ישע"י ב, ב"ג.

114) שם נא, ד, ויקי"ר פ"ג, ג.

פרק א

שיחות ומאמרים

משיחת ה' ניסן ה'תשמי"ז (לקומי שיחות חלק לב שיחה לניסן)

ה. ע"פ האמור לעיל (שקרבנות ה' נשיאים הם ענין נצחי הנמשך בכא"א בכל הדורות) מובן, שמהענינים המיוחדים של חודש ניסן הוא – ההדגשה בענין (א) הנצחיות של נשיאי ישראל, כי כל נשיא בדורו כנשיא הראשון בדורו, (ב) ההתקשרות וכו' של כא"א

36) וראה משנה ר"ה בתחלתה, שבאחד בניסן הוא ראש השנה למלכים – למלכי ישראל (שם ג, א).

ולהעיר שלימוד זה (ע"ד נצחיות הנשיא בעבודתו במשכן ופעולתו על ישראל בכל הדורות) מבואר גם בלק"ת פרשחנו („חסדיישע פירשה" של השבוע דיום אמירת שיחה זו) – ד"ה ויקרא אל משה: „התורה היא נצחית ושייך בחינות אלו (ד' ויקרא אל משה" באהל מועד שבמשכן) גם עכשיו מצד „אתפשטותא דמשה שבכל אדם" (ראה תקי"ז תמי"ט קי"ב, א. קיד, א). אנה"ק בסוף הביאור לסי' זך, ואתפשטותא דמשה שבכא"א פועל עליו, ליראה את ה' אלקיך" (עד שלגבי בחי' זו „יראה מילתא זוטרתה היא" – ברבות לג, ב (בע"י). הניא רפמי"ב), „ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו ולעבוד את היא גוי' לשמור את מצוות ה' גוי" (עקב י, יב ואילך).

37) להעיר סקהלת יעקב (לבעהמ"ס מלוא הרועים) מערכת רבי שנשיא ר"ת ניצוצו של יעקב אבינו.

פרק א

שיחות ומאמרים

נ"ע לפני הסתלקותו" – „איך גיי אין הימל, די כתבים לאָז איך אייך" (אנכי עולה השמימה, ואת הכתבים (כתבי החסידות) הנני משאיר לכם).

פירוש הדברים⁴¹: „צדיקים דומין לבוראם"⁴², וכשם שהקב"ה „נתן (הכניס) את עצמו" בתורתו, כמחז"ל⁴³, „אנא נפשי כתבית י' הבית", עד"ז בצדיקים, ש„גות-ניס" (ומכניסים) את עצמם בדברי תורה.

זוהי הכוונה בדברי אדמו"ר נ"ע „איך גיי אין הימל די כתבים לאָז איך אייך" – שע"י (לימוד) כתביו (תורתו) שהלימוד מביא לידי מעשה בפועל ועד להפצתם חוצה, מתקשרים וכו' עמו ב-עצמו (מכיון שהכניס את עצמו בכתביו), עצמו – כפי שנמצא במצב של עלי' השמימה.

ומכיון שה„כתבים" נמצאים למטה ב-גשמיות העולם – הרי על ידם נמצא אדמו"ר נ"ע בגשמיות העולם, היינו, ש-זוהי התקשרות נצחית בגשמיות בין ה-נשיא אדמו"ר נ"ע וכל ישראל.

וכן הוא בנוגע לבנו ממלא מקומו⁴⁴, נשיא דורנו – שע"י כתביו, ספריו ונכ-

מישראל (בכל דור ודור) לנשיאי ישראל הנמשכת מהתקשרות וכו' – שהייתה ב-זמן חנוכת המשכן – התקשרות וכו' נצחית.

וייל אשר השייכות (דהנצחיות) דנשיא אי ישראל לחודש ניסן מודגשת ביותר בנוגע לנשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר:

ב' ניסן הוא יום ההילולא של הנשיא כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ויום הת-חלת הנשיאות של (בנו ממלא מקומו) כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו⁴⁵.

ובשניהם מצינו ענין הנצחיות (גם) בגשמיות העולם, והתקשרות דכאו"א מ-הם הנצחית לכל ישראל⁴⁶ (וכן – דכל ישראל אליהם):

ידועים דברי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב)

(38) ראה רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ז: המלכות ירושה ב' ולא המלכות בלבד אלא כל השררות . . ירושה לבנו ולבן בנו עד עולם (ובספרי שופטים יז, כ: כל פרנסי ישראל).

ולהעיר שביק מו"ח אדמו"ר ה"י בן יחיד והנשיאות עברה אליו בדרך ממלא, וכן מלך אין צריך משיחה, כי משיחת אביו היא משיחתו (ראה רמב"ם הל' כלי המקדש פ"א ה"א. הל' מלכים שם ה"ב. צפ"ע (המלוכה) להל' כלי המקדש שם).

(39) ולהעיר שסיום ימים אלו הוא י"ג ניסן – יום ההילולא דאדמו"ר הצ"צ, ואולי י"ל – גם יום התחלת הנשיאות של ממלא מקומו אדמו"ר מהר"ש (ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 409. וש"נ).

(40) בדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר בנוגע לאביו אדמו"ר נ"ע (אגרות קודש שלו ח"א ע' קמא) – שרופי ישראל „הנה לא זה בלבד שלא יפרדו מעל צאן מרעיתם, הנה עוד זאת מתרפסים להדום כסא מרומם, להתניב לפני הוד א"ל רם ונשא, להגן על עם ישורון" (נוסף על המבואר באגה"ק סי' וך וביאורו), ולהעיר ממחז"ל בנוגע למשה: מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש (סוטה יג, פ"ב).

(41) הוצחק במכתב זקני אג"ש – נדפס באגרות קודש אדמו"ר מהור"צ ח"א ע' קיג.

(42) ראה גם לקו"ש חב"ז ע' 24 ואילך. ועוד.

(43) ב"ר פס"ו, ת. רות רבה פ"ד, ג. ועוד.

(44) שבת ק"ה, א (בגירסת הע"י). לק"ת שלח מה, טע"ד.

(45) בנו יחידו – שורש הנכ (ראה לעיל הערה 38), ויורש ה"ה המוריש עצמו (ולא רק במקום המוריש) – ראה ב"ב קנט, א. ש"ת צפ"ע דווינסק ח"א סק"ח. ווארשא ח"ב סק"ח. מילואים יג, א. מהד"ת יט, א. ובלשון הכתוב – „תחת אבותיך יהיו בניך" (תהלים מה, יז. כ"ב שם).

סיו וגם הגשמיים (כדלקמן) – מתקשרים עמו בעצמו ובגשמיותו⁴⁶.

ו. ויש לומר שכ"ק מ"ח אדמו"ר נשיא דורנו הדגיש זאת תיכף במאמרו (תורתו) הראשון⁴⁷ (בתור נשיא⁴⁸) – שמה מובן שזוהי התחלה ועיקר ויסוד בנשיאותו – ד"ה ראשית גוים עמלק ואחריתו גוי⁴⁹:

בהמאמר שם מבאר, דעניני קדושה קיימים ב"קיום עצמי (ונצחי)", כמו "ה" מצותי שנתלבשו בענינים גשמיים קלף הגשמי וצמר הציצית וכהאי גוונא וכל מה שברצונו ית' כלים ראויים להארת האור העליון ה"ה קיימים בבחי' קיום עצמי, וממשיך "ויל שזהו"ע קדושה לא זזה ממקומה, ותשמיש קדושה⁵⁰ בקדושתו הם עומדים בו".

כלומר: מכיון שכל עניני קדושה

46 נוסף על זה שעי' "זרעו בחיים", א"י הוא בחיים (תענית ה, ב).

47 שהוא (מיסוד על) מאמר האחרון של אביו אדמו"ר נ"ע (פורים בסעודה, פרי"ח), כהוספות רבות וכו' ובשינויי לשונות בכ"מ. – ולהעיר ממאגזיל (מדרש תהלים בתחלתו): ממקום שחתם זה סתח זה, ובארוכה – ביר פיק, יב, ושינ.

48 שנאמר בשיק פ' צו אחר מנחה, יום ה' אחרון של השבעה אחרי אביו אדני"ע.

49 נדפס בסה"מ תרפ"ח-תרפ"א בתחלתו.

50 סה"מ שם ע' יוד.

51 ראה ע"ח שער ד פ"ג, שלייד פ"ג, שלייה פ"א, אנה"ק ביאר לסי' וך (קמז, א).

52 ראה מגילה כו, ב, רמב"ם הל' סית פ"י היד, וראה תרי"א צ, סעי'ב, שערי אורה ד"ה יביאר לבוש מלכות פ"ה ואילך ופע"ז ובקיצורים לשם. וראה לקיטש חייב ע' 135, ושינ.

פ' נדפס בסה"מ פרי"ח ע' רצו ואילך.

פ' כן נרשם בראש המאמר – בכח"י לא נודע לסי'.

נמשכים ממקור הקדושה – הקב"ה ב' עצמו, לכן, כשם שהוא ית' קיים בקיום עצמי (ונצחי)⁵³ (שהרי מציאותו מעצמותו כו'), כמ"כ קדושתו ואורו (שהוא דבוק בהמאור ומעין המאור) – קיים בקיום עצמי ונצחי.

ובהמשך לזה כתב שם:

ומקום החורה והעבודה של צדיק בקדושתו הוא גם לאחר עלותו מחיי ה' גופות לחיים האמיתיים והארת אור עבודתו נשאר במקומו, ד"ל שהמקום שבו למד ועסק בתורה וכל כליו שהשתמש בהם לצרכי העבודה קדושתו עליהם מחלקי בירורו בעולם.

ומביא על זה (ביאור –) סיפור מ' אביו⁵⁴, "וראיתי פעם כי כ"ק אאמו"ר הרה"ק הכ"מ נכנס לחדר אביו כ"ק אאמו"ר וצוקלה"ה ז"ע והיו עוד סדרי החדר כמו שהיו בחייו (זה הי' בערך בשנת מ"ה או מ"ו) ונכנס לבוש בתגורה ועמד אצל השולחן למול כסא שבתו, ושפתיו נעות כמדובר, ובכה הרבה".

והביאור בזה מובן ביותר ע"פ ה' מדובר ומבואר בהמאמר שם – שענין האמור (ע"ד נצחיות מקום עבודתו כו' של הצדיק) בא בהמשך להמבואר שם

53 התואר, נצחי כאן הוא שם המושאל – כי לשון "נצחיות" אינו נוסל כיא בבחי' וגדר זמן, שיומשך זמן בלי סוף, אבל מה שאינו בבחי' וגדר הזמן לא שייך בו המשך הזמן כו' (לקיט' שבת שובה סו, ג).

54 במ"א (ראה ספר השיחות תשי"ד ע' 6 ואילך, ועוד) סיפר כ"ק מ"ח אדמו"ר בפרטיות יותר, שבהיותו ילד קטן הי' רגיל להכנס לחדר היחידות של כ"ק אדמו"ר מהר"ש, ופעם אחת ראה שהדלת נפתחה, ונפל עליו פחד והסתיר עצמו, וראה שאביו נכנס כו' – כהמשך שנעתק ב' המאמר.

המקום הרוחני – מעלה ומדריגה⁵⁵) – כי קדושתו של הצדיק חודרת בכל עני-ניו (גם במקום ובכלים שהשתמש בהם לצרכי העבודה⁵⁶): וכדברי המאמר „ה-מקום שבו למד ועסק בתורה וכל כליו שהשתמש בהם לצרכי העבודה קדושתו עליהם“.

ויתירה מזו: קדושת המקום והכלים כו' של הצדיק (גם לאחר הסתלקותו) היא באותו האופן כהזמן שהצדיק הש-תמש בהם בפועל, נשמה בגוף; וכמובן מהסיפור הנ"ל – ש„נכנס לחדר אביו . . והיו עוד סדרי החדר כמו שהיו בחייו כו' ונכנס לבוש בחגורה ועמד אצל ה-שולחן למול כסא שבתו, ושפתיו נעות כמדבר, ובכה הרבה“ – היינו „כמו שהי בחייו“ כשהי נכנס ליחידות [שי"ל שענינה – התאחדות של ה„יחידה“ של הנכנס ליחידות ושל ה„יחידה“ של הרבי] – בחיים חיותו של אדמו"ר מהר"ש!

ועי' פתגם אדמו"ר נ"ע הנ"ל „איך גיי אין הימל, די כתבים לאז איך אייך“ – מובן, שעיי ההתקשרות לנשיא הדור – עיי ה„התקשרות“ עם כתביו, ספריו וכו', שבהם הכניס את עצמו כנ"ל – נמשך מהקיום העצמי והנצחי של קדושת הצדיק והנשיא, לכל ההולכים „בדרך“

„בענין הכלים שעיי דבקתם והתאחדות האור בהם הרי גם הם בבחי' קיום עצ-מי“ (כמו האור⁵⁷), שמזה מובן, שהקיום הנצחי של קדושת המקום הגשמי וכל כליו שהשתמש בהם (הצדיק) – ל„צרכי העבודה“ – הרי „גם לאחר עלותו מחיי הגופות“ הוא ע"ד ובדוגמת הקיום העצמי (ונצחי) של הכלים דעשר ספירות (מצד ביטולם והתאחדותם עם האור).

וי"ל יתירה מזו – שזהו (לא רק ב-דוגמת, אלא) אותו הענין ממש, היינו ש-הקיום הנצחי ש„במקום התורה והעבודה של צדיק כו' וכל כליו שהשתמש כו“ הוא באותה הדרגה של קיום נצחי ד-כלים של עשר ספירות (דעולם האצ-י-לות). וי"ל שזה מובן גם ממש"כ בתניא⁵⁸ בביאור מחז"ל⁵⁹ „האבות הן הן המר-כבה“, שבכל עניניהם היו מרכבה ד-אצילות, שעד"ו בצדיקים ונשיאים שהם דוגמתם.

ז. המורם מכל הנ"ל – שחיי הצדיק הם נצחיים⁶⁰, ולא רק ברוחניות הענינים אלא גם – בנוגע למקום הגשמי וכליו הגשמיים (שולחנו וכסאו כו') – וכדיוק הלשון „קדושה לא זזה ממקומה“⁶¹, המקום הגשמי ב„חדר אביו“ (נוסף על

55) היינו לא רק הדביקות וקיום שבכלים מצ"ע (דאיהו וגרמיה חד) (תקו"ז בהקדמה – ד, ב), שהוא לא כמו האחדות דאיהו וחיותו חד – ראה המשך מים רבים תרל"ז פל"ב. המשך וככה תרל"ז פק"ז. המשך תרס"ז ע"ק. ובכ"ל, כיא גם בחי' קיום עצמי של האור.

56) פכ"ג. פל"ד. פל"ט.

57) ב"ר פמ"ו, ו. פמ"ב, ו. – אפילו בשיתוף (מאמרי אדה"ו הקצרים ע' תקמ).

58) ראה אנה"ק סי' וך וביאורו.

59) והדיק בזה יובן עוד יותר מזה שלשון „מטומטה“ לא הובא בע"ה של"ד ושליה שבהערה

60) ראה רמב"ם הלי יסוה"ת פ"ב ה"ו. מ"ג ח"א פ"ח. נתי' בס' החקירה להצ"צ ע"ד, סעי'ב ואילך.

61) ולא רק כשנשאר לאח"ו רק לקדושה בלבד, כמו השולחן ועמד (שטענדער) של הצדיק ששטנו עשו הארון שבו נגנו הצדיק, שכל מציאותו רק ארון וכלי להצדיק, וי"ל כמו ארון וכלי ללוחות הברית (להעיר ממחז"ל „קשה מיתתן של צדיקים לפני הקב"ה כשבירת לוחות“ – ירושלמי יומא פ"א היא ובקת"ע שם. תנחומא (באבער) אחרי יוד. הובא בפרשיי עקב י"ד, ו).

62) אנה"ק סכ"ז (קמו, א).

ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באור־
חותיו נצח סלה ועד⁶³.

ובפרט עיי' לימוד הכתבים והספרים,
הבאת הלימוד במעשה בפועל, הן בעצ־
מו והן – עיי' הפצת המעינות (דהכתבים
הספרים) חוצה.

ועיי' מאירים אצלו „כל ניצוצין קדי־
שין וכל האורות הקדושות הכלולות” ב־
נשיא הדור – שכולל „הכל”, כי הנשיא
הוא הכלי, וזה פועל „להבין ולהשכיל
בתורתך [כולל ובפרט כנדוד – ה־
כתבים וספרים של הנשיא] ובירתך
לעשות רצונך כל ימי חיי אני וזרעי
חרע זרעי מעתה ועד עולם (נצח⁶⁴)”.

ה. ההוראה בנוגע לפועל:

צריכים להתקשר עם נשיאי ישראל
שבכל דור ודור, ובדורנו – בנשיא
דורנו, כ”ק מריח אדמו”ר, ועיי' מקבלים
מה „נצחיות” של הנשיא.

וזה פועל „להבין ולהשכיל בתורתך”
– נגלה דתורה ופנימיות התורה, כולל
תורתם של רבותינו נשיאינו, וגדול
תלמוד שמביא לידי מעשה⁶⁵ – לעשות
רצונך דהקב”ה כל ימי חיי – קיום ה־
מצות בפועל,

ובפרט קיום המצות וההוראות בעני־
נים שהזמן גרמא: „מבצע פסח”, להכין
את עצמו, את בני אחיו ואת כלל
ישראל – לחג הפסח, להשתדל ולדאוג
שכא”א מישראל יהי לו כל צרכי החג,
הן בגשמיות, והן (ובעיקר – המעשה
אשר יעשה) – צרכיו הרוחניים, ידיעת

הלכות פסח ומצוות החג, החל מה־
התחלה (הלכות ערב פסח) ומליל הסדר.

ט. כל הנ”ל שייך במיוחד להענין ש־
דובר אודותו לאחרונה ע”ד „ועשו לי
מקדש ושכנתי בתוכם” – שהכח על ה־
עבודות כל ימי המשכן בא מחנוכת ה־
מזבח שעיי' קרבנות הנשיאים (כנ”ל סעיף
ד) – ו”כל מקום שנאמר לי אינו זו
לעולם⁶⁶”.

שכל ישראל, אנשים נשים וטף, יעשו
ביתם וחדרם כו’ – ע”ד „מקדש מעט⁶⁷”,
בית תורה תפלה וגמ”ח (צדקה), עד
שהבית הגשמי וכליו הגשמיים (השולחן,
כסא וכי”ב) ייעשו כלים לקדושה (תו־
רה, תפלה וצדקה), שיהי „בית מלא
190־ים⁶⁸ וכו’”.

וכמודגש גם בחג הפסח – „אשרי
ספס על בתי בני ישראל”.

ושימת לב מיוחדת בנוגע לחינוך
הילדים, שהם מראשי המשתתפים בסדר
של פסח (ועד שעושים בשבילם כמה
ענינים עוד לפני הפסח, ועושים שינויים
בכדי שלא ישנו התינוקות ובכדי ש־
ישאלו התינוקות⁶⁹), כולל גם – שכל
ילד וילדה יהי להם (– שלהם) סידור,
חומש ו(להבדיל) קופת־צדקה, וכן –
„הגדה של פסח⁷⁰” (עם ציורים⁷¹).

66 ראה שיחת שיפ תרומה תשמ”ז סי”ח. ושי”כ.

67 ויקיר סי”ב, ב. נתי בשיחת שיפ תרומה שם
סי’ ואילך. לקריש חליז ע’ 123 ואילך.

68 ראה מגילה כט, א.

69 ע”ד מרזיל – ירושלמי סנהדרין פ”ה ה”א.

תנחומא קרח ב. במדבר פ”ח, ג.

70 בא יב, כו.

71 ראה שריע אדהיו או”ח ר”ס תעב. סתעיג

סייד”טו. סליח. סי”ג. ועוד.

72 ראה שיחת פורים תשמ”ז.

73 שעיי’ לא ישנו התינוקות וכי”ב.

63 ו”כל מקום שנאמר נצח סלה ועד אין לו

הפסק עולמית” (עירובין נד, א).

64 פרשיי חוקת בא, כא.

65 ראה קידושין מ, ב. ב”ק יו, א.

פרק א

שיחות ומאמרים

עד שזה בא בתכלית הגילוי ושלי-
מותו ב. מקדש גדול, ביהמ"ק השלישי,
ושם – בקודש הקדשים, יחידה שבמקום
(שבעולם), ששם היחידה של כל נפש
מישראל מתקשרת עם בחי' יחידה של-
מעלה, יחידו של עולם,

בגאולה האמיתית והשלימה על ידי
משיח צדקנו – יחידה הכללית, ותיכף
ומיד ממש.

(משיחת שי"פ ויקרא, ה' ניסן, תשמ"ז)

שעיק"ז עושה חדרו, שולחנו ומטתו
כו' – „מקדש מעט“, כלי לקדושה, ו-
נמשך (כנ"ל) קיום עצמי בחדר הגשמי
וכלים הגשמיים ובכל הבית, כי „קדושה
לא זזה ממקומה“.

ונכנסים שם „לבוש בחגורה“ ועומדים
„אצל השולחן“, באופן של „דע לפני מי
אתה עומד“, ומדברים, עם דמעות של
שמחה, כבן המדבר לאביו, בן יחיד
להורים זקנים, ישראל (בנים אתם לה'
אלקיכם) לאבינו שבשמים, שזה גורם
תענוג גדול להאב, ותענוג הכורא נעשה
תענוג הנברא.

74) ראה ברכות כה, ב.

75) כמאמר הבעש"ט: יעדער איד איז טייער ביי
דעם אויבערשטן ווי א בן יחיד וואס איז געבאָרן ביי
עלטערן לעת זקנותם, און נאך טייערער (כשי"ט
הוצאת קהית) הוספות סקליג. ושי"ג.

76) ראה יד, א. וראה תניא רפי"ב.

77) ראה המשך וככה תרל"ז פ"ב. פט"ו. וראה
שיחת שי"פ ויקי"פ חשמיז.

78) רמ"ז לוח"ג רס, ב (נדפס במקום קצ, ב).
לית להאריזיל בראשית עה"פ ויתהלך חנוך. ועוד.
וראה אהיה נצבים ע' אירעו. סה"מ תרכ"ז ע' טו.
תריל ע' י ואילך. תרניה ס"ע יט ואילך. תרצ"ט ע'
207. תשי"ב ע' 51. ס' הליטותים – דאית דהציצ ערך
משיח. ושי"ג.

פרק א

שיחות ומאמרים

**בס"ד. ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להתלמידים שיחיו
ערב יום הכפורים לפני כל גררי, ה'תשנ"ב.**

בלתי מוגה

"וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל אהרן ואל בניו לאמר, כה תברכו את בני ישראל אמור להם, יברכך ה' וישמרך, יאר ה' פניו אליך ויחונך, ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום, ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם"¹.

א. ע"פ הכלל שההתחלה היא בהמשך להסיום שלפנ"ו (כמה שמסיים מתחיל)² — יש להתחיל בהענין ד"ואני אברכם" (הסיום דברכת כהנים), שמצינו בגמרא³ ב' פירושים:

(א) "כהנים מברכים לישראל והקב"ה מברך לכהנים" (ב) "כהנים מברכים לישראל והקב"ה מסכים על ידם".

[וגם להפירוש ש"ואני אברכם" קאי על בני, יש ברכה גם לכהנים — כפי שלמדים ממ"ש⁴ "ואברכה מברכך"³. ובמכ"ש וק"ו: אם בנוגע לכל אדם (אפילו אינו יהודי) נאמר "ואברכה מברכך"⁵, בנוגע לבני, ובכנ"י גופא שבת לוי, ובשבת לוי גופא כהנים — על אחת כמה וכמה שישנה ההכטחה "ואברכה מברכך", וביתר שאת וביתר עוז].

ובנדו"ד מודגש הקשר והשייכות דב' הפירושים ב"ואני אברכם", כיון שגם המתברכים הם בדוגמת כהנים — כמוכן מפס"ד הרמב"ם⁶ "ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש... אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה'... ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם, הרי זה נתקדש קדש קדשים וכו'" — שזוהי ההנהגה של תלמידי הישיבה, שתורתם אומנתם, ובפרט תלמידים שלומדים בישיבת תומכי תמימים ומתנהגים ברוחה, ככל פרטי ההוראות ששמענו מכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, המנהל-פועל של הישיבה מיום הווסדה⁷ ועד היום הזה⁸.

(7) שאז ה"ר בנו יחידו (ובמילא ממלא מקומו) של נשיא הדור בימים ההם.
(8) וגם לעתיד לבוא, לעד ולנצח נצחים, שהרי קרשה לא זזה ממקומה (ראה תניא אנה"ק ביאור לסי' ז"ך), ואדרבה, הלך ומוסיף ואור, ועד לעילוי שכאין ערך.

(1) נוסח ברכת כהנים — נשא ו, ככ ואילך.
(2) ראה ב"ר פ"ק, יב.
(3) חולין מט, סע"א.
(4) לך לך יב, ג.
(5) ראה תרדיה ואברכה — חולין שם.
(6) הל' שמיטה ויזבל בסופן.

פרק א

שיחות ומאמרים

ב. והוספה יתירה בהברכה — מצד הענין ד"טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל"⁹:

פסוק זה נאמר על משה רבינו¹⁰, שענינו תורה¹¹, ודוגמתו בכל לומדי תורה, ובנדו"ד, תלמידי הישיבות, שהנהגתם היא באופן ד"טוב עין... כי נתן מלחמו (דקאי על התורה שנקראת לחם¹², ונעשית דם ובשר כבשרו¹³, "לחמו") לדל"¹⁴, גם לאלה שבערך אליהם נמצאים במעמד ומצב של "דל"¹⁵.

ובהדגשה יתירה בנוגע לתלמידי ישיבת תומכי תמימים, שמתנהגים ע"פ הוראת המנהל-פועל של הישיבה, שאצלו הי' מודגש ביותר הענין ד"טוב עין... כי נתן מלחמו דל".

ר"טוב עין הוא יבורך" — שניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בהברכות בכל המצטרך להם בגשמיות וברוחניות וברוחניות ובגשמיות, כולל ובמיוחד בהמצטרך להם בשביל קיום הענין ד"טוב עין... כי נתן מלחמו לדל" כדבעי.

ועד לשלימות הענין ד"הוא יבורך" — ש"הוא" האמיתי, עצמותו ומהותו ית', נברך ונמשך ("יבורך" מלשון ברכה והמשכה¹⁶) בגלוי למטה, שעי"ז ניתוסף בהמשכת כל הברכות ממקור הברכות לכל בני"י (החל מתלמידי הישיבות, בני ביתם והשייכים אליהם), שנמשכות ומתגלות ע"י נשיא הדור, "הנשיא הוא הכל"¹⁷, שכולל כל עניני הדור, ועאכו"כ אנשי הדור, ובפרט בני"י, "אתם קרויין אדם"¹⁸, ע"ש "אדמה לעליון"¹⁹, מצד נשמתם שהיא "חלק אלקה ממעל ממש"²⁰, ונרגש גם בגופם, נשמה בריאה בגוף בריא.

ג. ובפרטיות יותר:

התחלת ועיקר הברכה היא בנוגע לתורה — הצלחה רבה ומופלגה בלימוד התורה, הן נגלה דתורה והן פנימיות התורה,

— וכמרומו גם בהקביעות דיוהכ"פ כיום הרביעי בשבוע שבו נתלו "שני המאורות הגדולים"²¹, שרומז על כי הענינים שבתורה ("תורה אור"²²), תורה שבכתב ותורה שבע"פ²³, נגלה דתורה ופנימיות התורה²⁴ —

בנוגע לעבודה שבלב, רעותא דלכא, ועד לפנימיות הלב כו'.

- (16) ראה תרי"א מקץ לו, ג. ובכ"מ.
- (17) פרשיי חוקת כא, כא.
- (18) יכמות סא, רע"א.
- (19) ראה שלי"ה ג, רע"א. ועוד.
- (20) תניא רפ"ב.
- (21) בראשית א, טז.
- (22) משלי ו, כג.
- (23) ראה לקו"ש חיל ע' 10 ואילך. ושי"ג.
- (24) ראה לקו"ש חיו ע' 37 ואילך. ושי"ג.

(9) משלי כב, ט.

(10) נזרים לח, א.

(11) ראה שמור"ר פ"ל, ד. ושי"ג.

(12) ראה ברכות נז, טע"א. ועוד.

(13) ראה תניא פ"ה.

(14) נוסף לכך שגם אצלם ישנו הענין ד"דל"

בעבודה הרוחנית — ענין הביטול, "תפשי כעפר

לכל תהי".

(15) ובפרט שלאמיתו של דבר אי אפשר לידע

מעמדו ומצבו של הוללת, שהרי, "איך אדם יודע מה

בלבו של חבריו" (פסחים נז, רע"ב), כולל ובמיוחד

פרק א

שיחות ומאמרים

ושניהם (נגלה ופנימיות) יחד, "תורה אחת"²⁵, כמודגש בשמה של הישיבה "תומכי תמימים", כיון ש"מטרת הישיבה להיות תורת ה' תורה הנגלית ותורת החסידות תמימה"²⁶,

והצלחה רבה ומופלגה גם בנוגע לתמכין דאורייתא (תומכי תמימים), שעליהם נאמר "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכי מאושר"²⁷, "אל תקרי מאושר, אלא מראשו"²⁸ אינון תמכין לאורייתא"²⁹,

ומהתורה נמשך גם בעולם (שנכרא ע"י התורה³⁰) — שהגילוי ד"תורה אחת" (הקשורה עם "ה' אחד") חודר ונמשך ע"י ישראל, "גוי אחד — (גם) בארץ"³¹, בכל העולם³² (שנכרא בשביל התורה ובשביל ישראל³³), שתתגלה בו המציאות ד"ה' אחד", כמ"ש³⁴ "ואמת הוי' לעולם", ולא רק "לעולם", אלא גם "בעולם", שבכל העולם כולו (לא רק בבניי, ולא רק במין המדבר, אלא גם במין החי והצומח עד לדומם) יתגלה ה"אמת הוי'" — "אין עוד מלבדו"³⁵, ויתירה מזה, "אין עוד"³⁶.

ויש לקשר זה עם ענינו של יוהכ"פ — "אחת בשנה"³⁷ — שרומז על גילוי והמשכת ה"אחת"³⁸ (ע"י ה"אחת" שבתורה) גם "בשנה", ענין הזמן (שקשור גם עם ענין המקום), גדר העולם³⁹, ובאופן שנעשים מציאות "אחת", שהיש הנכרא והיש האמיתי הם חד ממש⁴⁰.

ד. ויה"ר שיקויים בכס — תלמידי ישיבת תומכי תמימים, בתוככי כלל ישראל⁴¹ — הענין ד"אתם נצבים היום"⁴² כולכם לפני ה' אלקיכם"⁴³,

25 ראה התוערויות תשמ"ח ח"ב ע' 408, תשמ"ט ח"ד ע' 313, רשינ.
26 "התמימים" ח"א ע' כה.
27 משלי ג, יח.
28 להעיר מהשייכות ד"מראשו" ליוהכ"פ — ש"נקי ג"כ ראש השנה בכתוב (יחזקאל מ, א) והוא בחי' נשמה ופנימיות" (לקרית דרושי ר"ה נח, א).
29 זח"ג נג, ב. וראה סה"מ תרצ"ט ע' 68 ואילך.
30 ראה זח"ב קסא, סע"א ואילך.
31 שמואל"ב ז, כג. ועוד. וראה תניא אגה"ק ס"ט, ובב"ם.
32 החל מהארץ המיוחדת — "ארץ אשר גוי חמיר עיני' ה' אלקיך בה" (עקב יא, יב), ועל ידה נמשך גם בכל העולם.
33 כדרשת חז"ל: "בראשית" כ' ראשית, (* "עיני" דייקא — שע"י העיניים חתגלית ונתבסאת (זאגם זיך ארויס") כל מציאותו של בעל

בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית (פרשיי ר"פ בראשית, ובכ"ם).
34 תהלים קיז, ב.
35 ואתחנן ד, לה.
36 שם, לט. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 202 הערה 86.
37 ס"פ תצוה, אחרי טז, לר.
38 להעיר מתוד"ה עד אחת — מנחות יח, א.
39 ראה תניא שעהוה"א פ"ז, ובכ"ם.
40 ראה כיאוה"ו לארהאמ"ע בשלח מג, ג, ובכ"ם.
41 נוסף על הברכות האמורות לעיל (בהשיחה של אחרי תפלת מנחה), שבה נכללים גם כאו"א מהנמצאים כאן, בתוככי כלל ישראל.
42 דקאי על ר"ה (לקרית ר"פ נצבים), ועד"ו יהכ"פ שהוא בחי' ר"ה בפנימיות (כנ"ל הערה 28).
43 ר"פ נצבים.

העיניים, ובגודל המציאות דה' אלטיך.

פרק א

שיחות ומאמרים

"נצבים" – מלשון "נצב מלך"⁴⁴, "מאן מלכי רבנן"⁴⁵, אלה שמחעסקים בלימוד התורה,

"לפני הוי' אלקיכם" – "לפני" מלשון פנימיות⁴⁶, הפנימיות דהוי' אלקיכם, כולל גם כפי ש"הוי'" נעשה "אלקיכם", כחכם וחיותכם⁴⁷,

ובאופן ד"כולכם" – שכוללים גם את כל בניי, מתוך אהבת ישראל, "ואהבת לרעך"⁴⁸ כמוך⁴⁹,

ובפשטות – שכל בניי, "בנערנו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"⁵⁰, מתקבצים ובאים כולם יחדיו ("כולכם") לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש ולבית המקדש השלישי – "לפני ה' אלקיכם".

וענין זה שייך במיוחד ליוהכ"פ – כידוע⁵¹ הפירוש במ"ש⁵² "יחיינו מיומיים ביום השלישי יקימנו ונחיי לפניו", ש"יומיים" קאי על ב' הימים של ר"ה (אע"פ שנחשבים ל"יומא אריכתא"⁵³), ו"יום השלישי" קאי על יוהכ"פ, שבו "יקימנו ונחיי לפניו" ("נצבים .. לפני ה' אלקיכם") – בביהמ"ק השלישי.

ה. ועוד והוא העיקר – שכל זה יקויים בפועל בסמיכות להתחלת יוהכ"פ דשנה זו,

– בהתאם להרמוז בסימנה של השנה, "הי' תהא שנת נפלאות בכל", "בכל מכל כל" – בגימטריא "קבץ"⁵⁴, שמוזה מוכן שכבר בראש השנה היתה כבר הכתיבה והחתימה בנוגע להענין ד"תקע בשופר גדול לחרותנו ושא נס לקבץ גלויותינו וקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ לארצנו" –

ובמילא נעשה ההמשך דכל השנה כולה באופן ד"נפלאות בה", "נפלאות בכל", "בכל מכל כל", שנה טובה ומבורכת בכל הענינים, ולכל לראש – שנת הגאולה האמיתית והשלימה,

תיכף ומיד ממש.

48 כולל גם "רעך ורע אביך אל תעזוב, זה הקב"ה" (שמריר רפכ"ו, ועוד).
49 קדושים יט, יח.
50 בא יר"ד, ט.
51 לקרית דרושי ר"ה סג, סע"ב.
52 הושע ו, ב.
53 שריע אדה"ו או"ת סת"ד ס"ג, ועוד.
54 ראה ח"י חת"ס לביב טז, סע"ב ואילך.

44 מלכים"א כב, סח. וראה אוה"ת נצבים ס"ע א"ר ואילך.
45 ראה גיטין סב, סע"א. וחי' רג, ב.
46 ראה לקרית ראה יח, סע"ד. ובכ"מ.
47 ע"ד הפירוש במ"ש בהפטרה רשכת שובה (שמניי מתברכין כולהו יומין) "שובה ישראל עד הוי' אלקיך", שהיי' נעשה אלקיך, כחך וחיותך (ראה לקרית דרושי ש"ש סד, ב ואילך, ובכ"מ).

פרק א

שיחות ומאמרים

בס"ד. "יחירות" לתלמידי הישיבות שיחיו

בלתי מוגה

א. ידוע הציווי והנתינת-כח של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בנוגע לשבת בראשית — שממנו באים זה עתה — שההנהגה כשבת בראשית שייכת ופועלת על כל השנה ("ווי מ'שטעלט זיך אַוועק שבת בראשית אַזוי גייט דאָס אַ גאַנץ יאָר")¹.

ולכל לראש — הפעולה דפרשת בראשית ("אַזוי גייט דאָס") בנוגע לכל התורה כולה, כיון שפרשת בראשית היא פרשה ראשונה בכל התורה כולה.

ב. ובהקדם דרשת חז"ל² בפירוש תיבת "בראשית" — ב' ראשית, תורה שנקראת ראשית³ וישראל שנקראים ראשית⁴, שקדמו ("ראשית") לעולם, ובשבילם "ברא אלקים את השמים ואת הארץ", "את השמים לרבות תולדותיהם ואת הארץ לרבות תולדותיהם"⁵.

ובהב' ראשית (תורה וישראל) גופא — איתא בתנא דבי אליהו⁶ שמחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר, אפילו לתורה.

ויש לומר, שהקדימה דישראל לתורה מרומזת גם בפסוק זה עצמו — כי, בנוגע לתורה מצינו חילוקי זמנים ביחס לשמים וארץ, שתחילה היתה התורה בשמים, ואח"כ "מן השמים השמיעך את קולו"⁷ בעשרת הדברות ונתינת התורה למטה בארץ, ומני אז התורה "לא בשמים היא"⁸, אלא למטה בארץ דוקא; משא"כ בנוגע לישראל — כשבילם נבראו שמים וארץ (וכל צבאם) יחדיו.

ג. וענין זה (שתורה וישראל קדמו לעולם וכשבילם נברא העולם) קודם לכל דבר:

כל תלמיד (וכל ילד) שלומד תורה (אפילו ילד קטן שלומד אל"ף-בי"ת), צריך לידע שיש לו הבטחת התורה, תורת אמת, שיקבל מהקב"ה בעצמו⁹ כל

(1) ראה התועודיות תשי"ג ח"א ע' 284. וש"ג.

(2) פרש"י עה"פ.

(3) משלי ח, כב.

(4) ירמ' ב, ג.

(5) פרש"י שם, יד.

(6) פי"ד ופלא"א, וראה בר" פ"א, ד.

(7) ואתחנן ד, לו.

(8) נצבים ל, יב.

(9) אלא שענין זה נעשה בפועל — אצל ילד קטן — באמצעות הוריו, שהם שותפים (כביכול) עם הקב"ה כיעירתו (קידושין ל, סע"ב. וש"ג), ואח"כ נותן להם הקב"ה את השליחות למלא את חלקו (של הקב"ה) ולתת לילד כל המצטרך לו. ועדיין אצל תלמידי הישיבות — באמצעות הנהלת הישיבה

פרק א

שיחות ומאמרים

המצטרך לו, הן עניניו הגשמיים, עניני ארץ, והן עניניו הרוחניים, עניני שמים, כמו מנוחת הגוף ומנוחת הנפש¹⁰, מנוחה אמיתית¹¹ שעל ידה יהי לימוד התורה בתוספת עמקות וגדלות והרחבת השכל,

ולא עוד אלא שעל ידו נמשך גם בנוגע לשמים וארץ כפשוטם, דכיון ש"אסתכל באורייתא וברא עלמא"¹², הרי, ע"י לימוד התורה¹³ נמשכת תוספת ברכת השם בכל עניני העולם, שמים וארץ וכל צבאם¹⁴.

ד. וענין נוסף בהשייכות ד"בראשית" (ב' ראשית, תורה וישראל) ל"שמים וארץ" — בנוגע ללימוד התורה גופא:

החילוק בין שמים וארץ כפשוטם, שהשמים משפיעים בארץ וע"י מצמיחה הארץ פירות טובים ונעימים הדרושים לעולם, יש דוגמתו גם בתורה (שמים וארץ שבתורה), כמו החילוק שבין תושב"כ לתושבע"פ, ובתושע"פ גופא החילוק שבין משנה לגמרא, שכיון שהמשנה היא בלשון קצרה, יש צורך באריכות הפלפול והשקו"ט בלימוד הגמרא. ועד"ז בלימוד פנימיות התורה — הן בנוגע לתושב"כ והן בנוגע לתושבע"פ, הן בנוגע למשנה והן בנוגע לגמרא, וכי"ב.

וההוראה מזה — שלימוד התורה צריך להיות בכל חלקי התורה, הן בשמים שבתורה והן בארץ שבתורה,

ועד ללימוד כל התורה כולה — הלכות התורה, שכיון שיש להם הגבלה, יכולים על ידם לקיים מצות לימוד כל התורה (כפי שמבאר רבינו הזקן בארוכה¹⁵) ובפרט ע"י קביעת עתים בלימוד הרמב"ם, ללמוד כל ספר הרמב"ם ("מקבץ לתורה שבעל פה כולה"¹⁶, הלכות כל התורה כולה) מתחילתו עד סופו — כפי שסיימו בהתחלת שבוע זה א' המחזורים דלימוד הרמב"ם, ומיד התחילו בלימוד המחזור החדש, על מנת לסיימו במשך השנה, כפי שנתפשט המנהג לסיים את ספר הרמב"ם בכל שנה (עכ"פ פעם אחת), ע"י לימוד ג' פרקים ליום,

ונוסף על לימוד הלכות התורה — גם היגיעה בלימוד התורה באופן של

שדואנת לכל צרכיהם של התלמידים.
 10 גם בנוגע לעניני תפלה ובקשה — להקב"ה, מלל גם באמצעות הבקשה מהוריו — לעזר וסיוע בכל עניניו.
 11 וכדאי לא מנוחה שמביאה לתרדמה ("ער זאל אנשלאפן ווערן").
 12 זח"ב קסא, רע"ב.
 13 ובפרט הלימוד בעניני התורה הקשורים עם עה"י התחתון.
 14 ולכל לראש — בכל הענינים הדרושים להנהלת הישיבות (ועד"ז להורים) לספק צרכיהם של התלמידים שיוכלו ללמוד תורה מתוך מנוחת הגוף ומנוחת הנפש.
 15 הלי' ת"ת פ"א ה"ה.
 16 הקדמת הרמב"ם לספר הוד.

פרק א

שיחות ומאמרים

שקו"ט ופלפול, ועד "לאפשא לה"¹⁷, לחדש בתורה, חידוש אמיתי, מיוסד על כללי התורה, שנכלל ב"מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש"¹⁸, כולל גם לפרסם בכתב או בדפוס החידושי-תורה (כמדובר כמ"פ¹⁹ בנוגע להמנהג בשנים הכי אחרונות).

ה. ויה"ר שהדיבור בכהנ"ל יבוא במעשה בפועל — שאצל כל אחד מתלמידי הישיבות הנמצאים כאן, וכן אצל כל אחד מתלמידי הישיבות בכל מקום שהם, יתוסף בלימוד כל התורה כולה, לימוד כל חלקי התורה, נגלה דתורה ופנימיות התורה, ומתוך הוספה יתירה בהתמדה ושקידה בלימוד השיעורים בתורה, ויתירה מזה, שלימוד התורה יהי למעלה משיעור ולמעלה ממדידה והגבלה, כך, שהמחשבה הראשונה שנופלת במוחו כרגע שניעור משנתו היא בעניני תורה, ולא עוד אלא שאפילו באמצע השינה ה"ה חולם ("ס'חלוס'ט זיך") אודות עניני תורה ופלפול בתורה!

כאשר מסתכלים על בחורי-ישיבה אמיתי, צריכים לראות את מציאותו האמיתית — שכל מציאותו, כל עולמו וכל חייו, הו"ע התורה.

ובלשון הרמב"ם בסיום וחותם ספרו [בנוגע למעמד ומצב ד"א ותו הזמן] שיבטלו כל המניעות והעיכובים והיו פנוין בתורה וחכמתה] "כמים לים מכסים"²⁰ — שהלומד נכלל ומתבטל לגמרי בהתורה עד שלא רואים את מציאותו כי אם את מציאות התורה, כשם שלא רואים את מציאות הים אלא את המים שמכסים על הים.

ולהוסיף, שאופן לימוד התורה "כמים לים מכסים" הוא נעלה יותר מהאופן ד"יחוד נפלא" שמבאר רבינו הזקן בהתחלת ספר התניא²¹ — כי, הלימוד הוא לא רק באופן שנעשה מיוחד עם התורה ביחוד נפלא, אלא יתירה מזה, שמציאותו נעשית מכוסה ובטלה לגמרי בתורה.

ונוסף לכך שהתלמיד מתנהג בעצמו באופן האמור, צריך להשפיע גם על חבריו, ובפרט החברים שלומד עמם בחברותא [שנים שיושבים ועוסקים בתורה, או שלשה, חמשה, עשרה²², או ריבוי גדול יותר ("העמידו תלמידים הרבה"²³) שעוסקים בתורה יחדיו²⁴] — שממנו יראו וכן יעשו, שגם אצלם יהי לימוד התורה באופן האמור, עד להשלימות ד"כמים לים מכסים".

(20) ישע"י י"א, ט.

(21) פרק ה.

(22) אבות פ"ג מ"ד.

(23) שם פ"א מ"א.

(24) ואף שבשביל תועלת העיון ההעמקה בלימוד התורה יש צורך במנוחת הנפש ע"י הלימוד

(17) זח"א י"ב, ב. תו"א סק"ל ט, ד. וראה הל"ת"ת

לארדה"ז פ"ב ה"ב, ושי"ג.

(18) ראה מגילה י"ט, ב. הנסמן בלקו"ש ח"י"ט ע'

252.

(19) ראה התועודות השמ"ח ח"ב ע' 327

ואילך, ועוד.

פרק א

שיחות ומאמרים

ו. ויה"ר שההוספה בלימוד התורה, נגלה דתורה ופנימיות התורה, וההוספה בהפצת התורה, נגלה דתורה ופנימיות התורה, יפוצו מעינותיך חוצה — תמהר ותזרו ביאת דוד מלכא משיחא, מלכא משיחא, ועד משיחא, תיכף ומיד ממש.

ואז יתוסף עוד יותר בלימוד התורה — "ילכו מחיל אל חיל (עד) יראה אל אלקים בציון"²⁵ — לימוד התורה מהקב"ה בעצמו, כמ"ש²⁶ "תורה חדשה מאתי תצא", בארצנו הקרושה, בירושלים עיר הקודש, בהר הקודש ובכית המקדש — בלשכת הגזית, מקום מושבם של סנהדרין גדולה, "עמודי ההוראה (ש)מהם חק ומשפט יוצא לכל ישראל"²⁷, כי, תיכף ומיד יקריים היעוד²⁸ "ואשיבה שופטך כבראשונה ויועצך ככתחילה", וכפס"ד הרמב"ם²⁹ ש"בטבריא עתידים לחזור תחילה ומשם נעתקין למקדש", ביהמ"ק השלישי, "מקדש אדני- כוננו יריך"³⁰, שבו יתגלו הלוחות, לוחות ראשונות ולוחות אחרונות, וכן שבירי לוחות — שרומז על המעלה דבעלי תשובה³¹, והרי "משיח אתא לאתבא צדיקיא בתובתא"³².

והעיקר — ש"אתא לאתבא" את כאור"א מישראל וכל בני", "בנערינו ובקנינו גו' בבנינו ובכנותינו"³³, ולומדי תורה בראשם, ומפיצי תורה ("גדול המעשה יותר מן העושה"³⁴) בראשם דראשם — לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש ולבית המקדש, תיכף ומיד ממש.

ז. והשליחות מצוה לצדקה שיתנו לכאור"א מכם — תמהר ותזרו עוד יותר שכל זה יקריים תיכף ומיד ממש, כך, שבהמשכו של יום זה, יום שלישי, נמצאים כבר במעמד ומצב דגאולה האמיתית והשלימה בתכלית השלימות. ובפרט שנמצאים כבר בהזמן העיקרי של הגאולה — תיכף ומיד ממש — שהרי כבר "כלו כל הקיצין"³⁵, הכל מצוחצח, ונמצאים במצב של "עמדו הכן כולכם"³⁶ בתכלית השלימות.

וכמודגש גם בהסימן של שנה זו, "הי' תהא שנת נפלאות בה", "נפלאות

(30) בשלח טו, יז.
 (31) ראה לקריש ח"ט ס"ע 239 ראיין.
 (32) ראה זחיג קנג, ב. לקריית דרושי שמע"צ צב, ב. ובכ"מ.
 (33) בא יו"ד, ט.
 (34) ב"ב ט, א.
 (35) סנהדרין צו, ב.
 (36) ראה אגרות קודש אומרי מוהר"צ ח"ד ריש ע' רעט, "היום יום" טו טכת. ובכ"מ.

ביחידות — הי' לאחרי הלימוד ברכים, בריבוק תבנים ופלטול התלמידים. שאז מתבודד לעצמו וחור להתבונן ולהתעמק ביתר שאת וביתר עוז בהענין שאודותיו הי' הפלטול והשקריט.
 (25) תהלים פד, ח.
 (26) ישע"י נא, ד. ויקיר פי"ג, ג.
 (27) רמב"ם ריש הלי' ממרים.
 (28) ישע"י א, כז.
 (29) הלי' סנהדרין פי"ד ה"ב.

פרק א

שיחות ומאמרים

בכל", "בכל מכל כל" בנימטריא קבץ³⁷ — קיבוץ גלויות דכל בני", "בנערינו",
 וגם "בזקנינו", וגם "בבנינו" וגם "בבנותינו",
 וכולם יחדיו באים להמקום העיקרי — קודש הקדשים (שבבית
 המקדש³⁸, בירושלים עיר הקודש, בארצנו הקדושה). שבו נמצאת ה"אבן
 שתי" ש"ממנה הושתת כל העולם"³⁹, ושם גופא — "ילכו מחיל אל חיל (עד)
 יראה אל אלקים בציון".
 ועוד ועיקר — תיכף ומיד ממש.
 [כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לכאו"א מהתלמידים שיחיו שני שטרות של
 דולר — לצדקה].

יחד עם כלל ישראל — למקדש".
 (39) יומא נד, ב.

(37) ראה ב"ב טו, סע"ב ואילך, ובח"י חת"ס שם.
 (38) דאף ש"בטבריא עתידים לחזור תחילה".
 ה"ז רק בנוגע לסנהדרין, ותיכף לאח"י "נעחקן —

פרק א

שיחות ומאמרים

חרישה וזריעה

ידוע שהנשמה כללית הנה על ידה צריך להיות כל ההמשכות, ולא רק אלו שברוחניות בלבד, ואמר כ"ק אדנ"ע: לערן מיינע חסידות וועסטו ווערן מיינ חסיד, שזהו הוראה לכל דור ודור באופן ההתקשרות שצריך להיות ע"י תורה, ובפרט אצל חסידי חב"ד - ואכמ"ל.

(ממכתב ט"ז טבת ה'תש"י)

פרק ב
נסיעה לרבי

עצם הנסיעה היא דבר פשוט!

ולהעיר גם מסיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו אודות אביו, כ"ק אדנ"ע ודודו הרז"א, שבקטנותם "שיחקו" ברבי וחסיד [כפי שהורגלו לראות שחסידים באים לרבי ונכנסים ליחידות כו' - בבית זקנם, הצמח צדק] וה"חסיד" נכנס ל"רבי" ושאל אצלו, מהי מציאותו של יהודי, וה"רבי" ענה לו שמציאותו של יהודי - "אש", כידוע פרטי הדברים בסיפור זה.

ויש לקשר זה עם שלילת הענין ד"אשר קרך בדרך" - הדרך של החסיד שנוסע לרבו: עצם הענין של נסיעת החסיד לרבו - ה"ז דבר הפשוט, שלכן, מזמן לזמן נוסע כל חסיד לרבו (ככל פרטי הענינים שבזה), ונסיעה זו פועלת בעבודתו במשך כל השנה עד לפעם הבאה שנוסע (בשנה הבאה, או בשנה זו עצמה)

אלא מאי, יתכן שיהי' בזה ענין של קרירות - "אשר קרך בדרך", קרירות בהנסיעה לרבו, ועל זה צריך להיות המלחמה בעמלק. לשלול ענין הקרירות אפילו "בדרך" שנוסע לרבו, וכאמור, לא רק בגלל שממצב של קרירות יכולים לירד ח"ו למצב גרוע יותר, אלא גם מפני שענין הקרירות הוא היפך מציאותו של יהודי - "אש".

(התוועדויות תשמ"ט עמ' 431)

הרגש החסידי האיר בהם

ענין נוסף שבקשתי שיפרסמוהו - בקשר ובשייכות לשבעה במרחשון: (א) נתינת יישר כוח לכל האורחים שליט"א, אשר, הרגש החסידי שלהם האיר בהם בגילוי ובא לידי פועל ממש, לקיים את ה"לך לך מארצך גו'" כדי להיות בד' אמותיו (בית כנסת ובית מדרש) של נשיא הדור, כ"ק מו"ח אדמו"ר במשך הזמן ד"הקהל", "הקהל את העם האנשים

פרק ב

נסיעה לרבי

הנשים והטף" (חג הסוכות) – עכ"פ שעה אחת או יום אחד, ועאכו"כ אלה שהיו כל משך חג הסוכות, ובמיוחד – גם המשכו עד שבעה במרחשון.

(התוועדות תשמ"ט עמ' 429)

להימצא ככל היותר בקרעטשמע

בין הניגונים המיוחסים לחסידים של אדמו"ר האמצעי ישנו הניגון "ניע זשוריצי חלאפצי".

ומבאר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, שאצל החסידים של אדמו"ר האמצעי הייתה הדאגה היחידה כיצד לבוא עד ה"מרזח" ("יאק דאיעדעם דא קארטשאמקע"), וכאשר באים לשם אזי לא חסר מאומה...

ותוכן העניין:

כאשר נמצאים בנסיעה בדרך, נכנסים לה"בתי מרזח" ("קרעטשמעס") שנמצאים באמצע הדרך, ושם יכולים לנוח להתפלל וללמוד השיעורים במנוחת הדעת.

והנמשל בזה – שהנסיעה בדרך קאי על זמן הגלות, "מפני חטאינו גלינו מארצנו", שכל בני" (הן אלה שנמצאים כאן בחוץ לארץ והן אלה שנמצאים בארץ ישראל) הם בגלות, בדרך, ובאמצע הדרך יש "בתי מרזח" "קרעטשמעס", שהם המקומות של הרביים.

ובמילא צריכים להשתדל למעט ככל האפשרי בשהות בדרך, ולהמצא יותר ב"בית המרזח" ("קרעטשמע") במקומו של הרבי, מתוך ידיעה ששם לא חסר מאומה.

וכאמור ינגנו עתה ניגון זה (בודאי כולם יודעים הניגון).

[התחילו לנגן הניגון, ואמר: למה מנגנים רק לצאת י"ח, שינגנו ביתר חיות, וניגנו בהתעוררות גדולה, וגם כ"ק אדמו"ר שליט"א ניגן עם הקהל ונענע בחוזק בידו הק'].

(התוועדות תשי"א עמ' 106)

גודל הרחמנות על אלו שלא באו

ישנם אמנם כאלו שלא באו, אלא נשארו לשבת ב"חור" שלהם ("געבליבן זיצן בא זיך אין קאטון") בדמיינם לעצמם שיושבים בארמון המלך... וכך "העבירו" ("אפגעשמאכטעט") את כל משך "זמן שמחתנו".

הסיבה לכך שיכול להיות מצב זה (לשבת ב"חור" ולחשוב שנמצאים ב"ארמון המלך") היא – חשכת הגלות, אבל, מה שייך חושך הגלות לאלו השייכים לנשיא דורנו, שמכריז שכבר סיימו כל העבודה, כולל גם "צחצוח הכפתורים"!!

פרק ב

נסיעה לרבי

ומוכן גודל הרחמנות עליהם, ובמילא, גדול יותר הצורך לעודדם כו' שלא יפלו ברוחם כו', ואדרבה – שיהי' אצלם הענין ד"כפלים לתושי".

ובכל אופן – כל זה שייך לצד השמאלי, אבל העיקר הוא מה שנעשה בצד הימני, כאמור, להביע ישר כוח לכל האורחים כו'.

(התועדויות תשמ"ח עמ' 439)

קרוב למעלת בית המקדש

שיערת שנתראה כאן בתקופת סוכות (כפי רגילותכם לבוא לכ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א לימים אלו), להתברך בפתקא טבא לשנה טובה ושמחה, לצערי השנה לא הגעתם. בתקווה שהכל כשורה בבריאות הגוף אצלכם ואצל ב"ב שי'.

אחת ממעלות הכוהנים ועבודתם הקיימות גם לאחר חורבן בית המקדש היא נשיאת כפיים בשעת התפילה, ואכן בתי כנסת קרויים מקדש מעט.

אחד הדברים שהעלי' לרגל לבית המקדש פעלה ביהודי, כפי שחסידות מבארת, שהי' משתחוה, ולא רק בחיצוניות עם הגוף אלא גם עם נשמתו, כלומר, הוא ביטל את כל כוחות נשמתו: רצון, שכל ומידות אל הקב"ה, במילא מובן שבת כנסת שבו ההשתחו' הפנימית מתבצעת באופן הכי טוב, הוא [בית כנסת כזה שהוא] יותר מקדש מעט, יותר קרוב למעלת בית המקדש.

וזאת מוצא חסיד כאשר הוא מתפלל בבית המדרש של רבו, שהרי כל חסיד בטל פחות או יותר לרבי, וכשחסיד כהן נושא כפיו בביהמ"ד של רבו, הרי שבהשוואה לנשיאות כפיים בסתם בית מדרש זה יותר קרוב לנשיאות כפיים שהייתה בבית המקדש (שהי' שלא בערך גדול לנשיאות כפיים במדינה, ראה משנה סוטה לז, ע"ב)

(תרגום מאג"ק ח"ב עמ' רנ"ו)

אילו קרבנו

פעם אמר ה'צמח צדק' מאמר חסידות בקול נמוך, ולא היה אפשר לשמוע את המאמר. באו חסידים בקובלנא לאחד מזקני החסידים: נסענו לרבי במסירות נפש, ולא שמענו כלום!

ענה ואמר: "אלו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את תורתו – דיינו".

(אוצר פתגמי חב"ד)

כשחיד חב"ד מגיע לרבו

כאשר חסיד מחסידי פולין נוסע לרבו – אזי ה"תורה" היא בקיצור, ו"שיריים" (בפרט ביו"ט) ישנם בריבוי בכל הסעודות ואח"כ יוצאים בריקוד וכך עובר כל הזמן מתוך עבודה

פרק ב
נסיעה לרבי

בשמחה, ולפני שחוזר לביתו נכנס אל הרבי להיפרד ממנו, ומבקש ברכתו בכל המצטרך לו בבני חיי ומזוני רויחא, עבור בת בוגרת, עבור פרנסה וכו', והרבי מבטיח לו, וכשחוזר לביתו ומספר לבעה"ב'סטע על הבקשות והברכות שקיבלו מהרבי הרי היא גם שמחה מנסיעתו אל הרבי, וכשרוצה לנסוע לרבו עוד הפעם מסייעת בידו עי"ז שנותנת לו צידה לדרך "קלעצלעך מיט הערינג" וכמה פרוטות עבור הנסיעה וכו' – כך שיש לו עוה"ז.

ולאחרי ק"כ שנה, בבואו לעוה"ב וב"ד של מעלה שואלים אודות מעמדו ומצבו ("וואס הערט זיך מיט אים") און עס ווערט ביטער... יש לו תשובה מן המוכן: הייתי חסיד של הרבי שלי ו"צדיק באמונתו יחי", "א"ת יחי' אלא יחי', וכששואלים אותו האם קיים כל מה שהרבי ציוה עליו, משיב: הרבי שלי נתן לי ברכות, ואמר לי שאהי' שומר תומ"צ, שיהי' לי שיעור בלמוד התורה וכו' וזאת עשיתי, וכשמשיכים לשאול אותו אודות "דע את אלוקי אביך", "צפית במרכבה", משיב: לימדוני שצריך אמונה, כאמור, "צדיק באמונתו יחי" "א"ת יחי' אלא יחי', ואמונה יש

חייא מנין?

"רבי לא שנה, רבי חייא מנא ליה" (נדה סב, ב).

ופרשו חסידים בדרך הצחות: 'רבי לא שנה' – כאשר חלפה שנה ועדיין לא נסע החסיד לרבו, 'חייא מנא ליה' – מאין יקח לו חיות לעבודת ה'?

(מפי השמועה)

לי, ולימדוני גם שאין דורשין במעשה מרכבה ובמעשה בראשית ואכן קיימתי זאת, ובכל מקום שראיתי תיבת "אצילות", ועאכו"כ "צמצום" או "קו" ברחתי מזה כמטחוי קשת... שהרי מי אני ומה אני, ובמופלא ממך אך תדרוש!

ובמילא כיון שאמונה יש לו מעל הראש (מקיף אמיתי), שהרי כל ישראל הם מאמינים בני מאמינים, ובפרט עדת החסידים ("ביי זיי איז ניט שייך צו זאגן"), ואת דברי הרבי קיים הן בקום ועשה והן בשב ואל תעשה – הרי כל הג"ע והעוה"ב אינו מספיק עבורו!...

ואילו חסיד חב"ד שנוסע אל הרבי – הרי הוא נדחף (לא לקבלת שיריים דמאן דכר שמי', אלא) לשמיעת המאמר, ולפעמים מרוב הדחיפות קשה לו לשמוע ולהבין את המאמר...

סיפר לי יהודי א', "א עולמשער", מה שנשאר בזיכרונו מהשבת שהי' בליובאוויטש: דחפו אותו כל כך בעת אמירת המאמר, שידע רק הקושיא על הפסוק שבתחילת המאמר. את פנים המאמר לא הבין, ולקראת התירוץ בסיום המאמר "איז ער שוין אינגאנצן צוגעקוועטש" [כנראה ידעו מי הוא, ולכן דחפוהו באופן של הידור מצווה...]. לטעום משהו ("איבער כאפן די הארץ") לאחרי המאמר לא הי' שייך כיון שהייתה חזרה, ואח"כ התפילה, ולאחרי המאמר החזרה, והתפילה באריכות (קצת עכ"פ) הגיע כבר זמן תפילת מנחה, וכך עבר עליו כל יום השבת "א פארמאטערטער, א צוקוועשטער און א הונגערקער", וגם את המאמר לא ידע...

פרק ב

נסיעה לרבי

ואח"כ כשנכנס אל הרבי – מתבייש לדבר אודות צרכיו הגשמיים, פרנסה, בת בוגרת וכו', שכן, לאחר שזה עתה שמע מאמר מהרבי אודות אצילות ולמעלה מאצילות, איך יקח זמנו של הרבי כדי לספר לו שזוגתו אינה נותנת לו מנוח, בגלל שאין לה בשר לשבת, ולחם שחור בימי השבוע, החנוני אינו רוצה עוד ליתן בהקפה, הבעלי חובות יורדים לחייהם וכו'...

מהרבי הוא מבקש אודות אהבת ה' ויראת ה', קבלת עול, שיוכל להתפלל ללא מחשבות זרות, שיהי' לו הרגש "אין א ווארט חסידות", וכיו"ב, והרבי נותן לו ברכתו על בקשות אלו, וכשחוזר לביתו ושואלת הבעה"ב'סטע – בידועה שברכתו של הרבי מועילה – מה הבטיח הרבי בנוגע לפרנסה, בנוגע ל"נדן" עבור הבת הבוגרת וכו',

ומשיב שאודות עניינים אלו לא דיבר עם הרבי כלל, כי אם אודות אהבה ויראה, עבודת התפילה ללא בלבולים מטרדות הפרנסה... הרי מובן מאליו שמקבל ממנה "פסק" על אתר, וכשרוצה לנסוע אל הרבי בשנה הבאה, צועקת זוגתו שמוטב שישכיר את עצמו בתור "חזן" או "שמש" וישתכר רובלים אחדים, ואינה מניחה לו לנסוע, ואינה נותנת לו מאומה וכו' וכו' – כך שעוה"ז אין לו.

ולאחרי ק"כ שנה בבואו לעוה"ב – שואלים אותו איזה חסיד אתה, ועונה "מיט א ברייטקייט": א ליובאוויטשער חסיד, א חב"דניק. א"כ, ממשיכים לשאול אותו – יודע הנך מה הר"ת דחב"ד? ומשיב: בודאי, חכמה בינה דעת. ומהו הפירוש בזה – שלא מספיק אמונה בלבד שהיא בבחי' מקיף אלא צ"ל גם ידיעה והשגה "דע את אלוקי אביך" בפנימיות דווקא, א"כ – אומרים לו – הבה נבחן את ידיעתך, "ווערט דאך ביטער".. ושותק, שואלים אותו: אולי הרבי לא למדך, לא תבע ממך? ומשיב: הרבי למדני ותבע ממני, שמעתי מאמר אחד ועוד מאמר ועוד מאמר, וגם כשלא הי' לי עבור הוצאות הדרך, ולילך רגלי לא יכולתי, שלח אלי הרבי את המאמר בכתב. ובמילא מתחילה החקירה ודרישה: היתכן וכו' ומובן מאליו מה נעשה סוף הדבר.

(ש"פ ראה תש"י)

קבלת פני רבו ברגל בזמן הזה

אמר אמרתי אשר, כמו בכל שנה, יבוא הנה לימי השמע"צ ושמח"ת ונתראה ונשוחח יחד. וכנראה אשר מפני סיבות שונות ומשונות עכבוהו ולא יכול להוציא לפועל נסיעה זו. וחבל, וכמרז"ל (ר"ה טז, ב) חייב אדם להקביל פני רבו ברגל. וראה כסף משנה ברמב"ם הל' ת"ת פ"ה ה"ז.

והנה אף שעתה מקילים בהנ"ל, וכמה טעמים נאמרו בזה, הנה עוד אחת יש בזה. והוא ע"פ הידוע הקושיא במה שאנו אומרים ואין אנו יכולים לעלות וליראות ולהשתחוות לפניך, דבשלמא לעלות וליראות אי אפשר מפני היד כו' אבל ההשתחוואה אפשר להיות בכל מקום

פרק ב

נסיעה לרבי

לפניו ית' כמו ואנחנו כורעים ומשתחוים כו' ולמה צריך לזה ביהמ"ק דווקא, והתירוץ על זה הוא כי יש כמה בחינות בהשתחוואה:

(א) השתחוואה חיצונית שמשתחוה בגופו או, מדרגה נעלית יותר בהשתחוואה חיצונית, שבמעשה בפועל שזה תלוי בגופו, לא ימרוד במלך מלכי המלכים הקב"ה.

(ב) השתחוואה פנימית שנעשה בבחי' ביטול רצונו מפני רצון הקב"ה שאין לו רצון וחפץ אחר כלל, וזה השתחוואת הנפש. והשתחוואה זו היו מקבלים ישראל ע"י הראי' ברגל בביהמ"ק. ומשחרב ביהמ"ק הגם שאין אנו יכולים להשתחוות עכ"פ נתפשטה קדושת הארה זו אפס קצהו במקדש מעט ביהכנ"ס וביהמ"ד והיינו בשעת התפילה (בלקו"ת פ' ברכה ד"ה מזמור שיר - הראשון - פ"ב בארוכה).

והנה רואין אנו במוחש, אשר לבוא למדריגת בטל רצונך שכלך וכל כוחות נפשך בלי סיוע - קשה מאוד: כי בהכירו ערך עצמו לא ימצא טעם מספיק שיבטל רצון עצמו מכל וכל. ואדרבה, אם יתקרב לידי הכרה והחלטה שצריך הוא לבטל רצון עצמו, הרי איש שבא להחלטה כזו ה"ה ירא שמים במדרי' חשובה, וא"כ שוב אינו מובן למה אין לו לסמוך על החלטות שכלו ורצונו. והעצה היעוצה היא שיבקש עזר מאדם כזה שמודה הוא בו שעומד למעלה ממדרגתו הוא ואין לו פניות ח"ו בעניינים אלה, שאז בטח ישמע לפקודתו מה שיורהו בדרכי עבודת ה'.

והזמן המסוגל לזה הוא בשלוש רגלים וע"ד דוגמה כמו שהי' בזמן שביהמ"ק הי' קיים. והאריכות בזה אך למותר

(אג"ק ח"ב עמ' רנד)

לא מיהרו לחזור לבתיהם...

ויש להוסיף, שענין זה מודגש עוד יותר - כאשר עושים גם היום מעין דוגמת הענין דעלי' לרגל:

בנוגע לתוכן הענין דעלי' לרגל בעבודה הרוחנית בנפש האדם - מבואר בלקו"ת שמשחרב ביהמ"ק הגם שאין אנו יכולים להשתחוות ("עיקר הראי' היא ההשתחוואה שהי' משתחוה ויוצא"), עכ"פ נתפשטה קדושת הארה זו אפס קצהו במקדש מעט, "בית הכנסת ובית המדרש", ועאכו"כ - ביהכנ"ס וביהמ"ד מיוחדים, וע"ד - של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

כן "עושים גם היום" - שכמה וכמה עשירות מישראל מטלטלים את עצמם ("טלטולי גברא" וגם "טלטולי דאיתתא") מביתם ומקומם, כדי לשהות במשך מועדי חודש תשרי בד' אמותיו של נשיא דורנו, מעין דוגמת וזכר לענין דעלי' לרגל בזמן שביהמ"ק הי' קיים.

ומכיון שנמצאים כאן עדיין כמה וכמה שלא מיהרו לחזור לבתיהם מיד לאחר שמח"ת אלא נשארו גם לשהה במרחשוון (שבת זה), ורק לאחר זה עומדים לחזור לבתיהם, איש איש למקומו, המקום שהועידה לו ההשגחה העליונה למלא את תפקידו ושליחותו, "לשכן שמו שם" - אזי מודגש עוד יותר ענינו המיוחד דשהה במרחשוון, סיום וגמר העלייה לרגל.

(התועדויות תשמ"ז עמ' 465)

פרק ב

נסיעה לרבי

מעלה מיוחדת בחודש החגים

וענין זה מודגש בחודש תשרי - בעלי' לרגל בחג הסוכות, "בבוא כל ישראל לראות את פני ה' אלוֹקֵיךְ במקום אשר יבחר", ועד"ז בזמן הגלות, כמ"ש רבינו הזקן בשו"ע ש"אף לאחר החורבן היו מתאספים ג"כ מכל הסביבות בירושלים לרגל כמו שעושים גם היום", ועד להתאספות והתקהלות בני" בכל מקומות מושבותיהם בבתי כנסיות ובתי מדרשות, שנעשית במשך חודש תשרי ה"מרובה במועדות" יותר מבכל שאר חדשי השנה, וזוהי הנתינת כוח להמשיך ולפעול ענין האחדות במשך שאר חדשי השנה, כשנמצאים איש איש במקומו.

(התועדויות תש"נ עמ' 316)

להשאר עד ז מרחשוון

ישנם אמנם כאלו שכבר חזרו לבתיהם, ולפלא, שמהירו לעזוב את ד' אמותיו של נשיא דורנו, אם כי, בוודאי היו להם טעמים וסיבות, ע"פ תורה, ע"פ יושר, וכו', ואין כאן המקום להאריך בזה.

אבל, ביחד עם זה, ישנם כמה שנשארו בד' אמותיו של נשיא דודנו עד לששה במרחשוון, שבו מסתיים הענין דעלי' לרגל, ובמילא, גם אלו שנסעו כבר - נמשכים אחר אלו שנמצאים כאן, בד' אמותיו של נשיא הדור, שהרי "בתר רישא גופא אזיל".

ובפרטיות יותר:

גם אלו שנמצאים בדרך או שכבר הגיעו לבתיהם - הרי, נוסף לכך ש"במקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא" (כמודגש ביום השבת בנוגע להלכות עירובין) ובמחשבתם נמצאים עדיין כאן, הרי, ידוע המשל דכ"ק מו"ח אדמו"ר (שנזכר לעיל) מאכילת ה"שיריים" דסעודה גדולה (ככל סעודה הראוי' לשמה שהיא באופן ד"די והותר", כלומר, כאשר ישנם "שיריים", "הותר", יודעים שהייתה זאת סעודה דיים של כל המוזמנים) גם כאשר נמצאים בדרך, ובפרט בתחנה הראשונה (כפי שרואים במוחש בהנהגת בני אדם, גם אצל אינם יהודים), ודוגמתו, בנמשל - שגם לאחר שמה"ת נהנים מה"שיריים" דסעודת המלך ואוהבו בשמע"צ, אשר, ההשפעה ד"שיריים" אלו היא על כל השנה כולה, ובמיוחד בתחנה הראשונה [כבמשל] עד ששה במרחשוון.

יום הולדת חסידי

כמה וכמה חסידים החשיבו את יום בואם לליובאוויטש ליום הולדת שלהם. מורי הרשב"ץ בא בפעם הראשונה לליובאוויטש אור ליום שישי פ' משפטים שנת תר"ח, ובכל שנה ושנה היה ער כל אותו הלילה, ומכוון להניח תפילין בה בשעה אשר נכנס לצמח צדק בפעם הראשונה.

(היום יום ל' שבט)

פרק ב

נסיעה לרבי

ונוסף לזה, כיון שמדובר אודות שיריים של ענין עצמי, הרי, העצם כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכולו, כך שיש להם את כל העצם!

אמנם בנוגע לאלו שנמצאים עדיין כאן – אין כל צורך והסברה וענין מיוחד כו' (שע"י התפיסא במקצתו תופסים בכולו) מכיוון שאצלם ישנו העצם כפשוטו. ולא עוד, אלא, שאצל הנמצאים כאן, הרי, לאחר שמח"ת ניתוסף עילוי גדול יותר – דמכיון שזמן זה הוא בהמשך לשמחה וסעודה דשמע"צ ושמח"ת, נמצא, שלא זו בלבד שיש להם את העצם ממש כבשמח"ת (לא רק ה"שיריים" דשמח"ת כמו אצל אלו שכבר נסעו מכאן), אלא עוד זאת, שניתוסף בזה באופן נעלה יותר, כבכל עניני קדושה שבהם ישנו הציווי ד"מעלין בקודש".

(התוועדויות תשמ"ז עמ' 476)

אשרי חלקם וגדול זכותם של אלו שבאו לכאן

... מהם צריכים ללמוד גם תושבי המקום:

יהודים אלו שטלטלו את עצמם ממקומם כדי לבא לכאן – קורצו מאותו חומר כמותו, ויכלו גם הם להתנהג כמותו, לאכול "קוגל"... ואח"כ לשקוע בשינה עמוקה (עם עיניים פקוחות, אמנם, אבל מחשבתו מונחת בעיניים אחרים כו') עד לאחרי "רעוא דרעוין", אלא, שבאמצע השינה "חולם" אודות תפילת מנחה, קריאת התורה וכו' – ע"ד המבואר בתורה אור שכללות העבודה בזמן הגלות היא בבחינת "היינו כחולמים"... ואע"פ כן, לא עשו כן, אלא טלטלו את עצמם, כאמור, כדי לשמוע דברי תורה של נשיא דורנו, וכל זה – אע"פ שלא זכו לחינוך ד"אביו מלמדו" פנימיות התורה!

ואשרי חלקם וגדול זכותם – הן האורחים עצמם, והן מי שהביאם, אשר עצם פעולת הבאתם היא בגדר של צדקה, צדקה רוחנית, שבזכותה צריך משיח צדקנו לבא תיכף ומיד!

(משיחת ש"פ מטו"מ תשמ"ו)

אין לזרים אתך

חסיד אחד היה נוהג (כרבים אחרים) ללכת לרבו ברגל דווקא.

מרגלא בפומיה: כאשר חסיד בא לעולם האמת, והמלאך מיכאל, מליץ היושר, מזכיר את זכויותיו, ובין השאר מזכיר גם כי נסע לרבי - באים הסוסים והעגלות ותובעים את שכרם, שהלא אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה (ב"ק לח, ב). אך בנסיעה שלי לרבי, אין, ולא יהיה, לסוסים ולעגלות כל חלק! אני הסוס ואני רוכבו!

(ע"פ אג"ק כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ו עמ' ער)

מאויבי תחכמי

סח אחד מחסידי קמאי: לשני דברים מתנגדת הנפש הבהמית באופן מיוחד, והם:
א. תפילה באריכות.
ב. נסיעה לרבי.

(אוצר פתגמי חב"ד)

פרק ג
בית חיינו

ובנה מקדש במקומו

ויתירה מזה יש לומר – שמקדש דלעתיד (ש"בנוי ומשוכלל יגלה ויבוא מן השמים") יתגלה תחילה בהמקום "שנסע מקדש וישב בס" בזמן הגלות ("בית רבינו שבבבל") ומשם יועתק למקומו בירושלים:

השראת וגילוי השכינה בה"מקדש מעט" העיקרי שבבבל ("שנסע מקדש וישב בס") היא גם "כשהן נגאלין" – כמבואר בהמשך הסוגיא ש"אף כשהן נגאלין שכינה עמהן, שנאמר ושב ה' אלקיך את שבותך, והשיב לא נאמר אלא ושב, מלמד שהקב"ה שב עמהן ("את שבותך" כמו עם שבותך) מבין הגליות", כלומר, גם ברגע האחרון דהגלות נמצאת השכינה בהמקום שגלו ישראל, "שנסע מקדש וישב בס", ומשם שב הקב"ה עם כל בני" להמקדש שבירושלים להשרות ולגלות בו שכינתו לעולם ועד.

וכיון ש"הקב"ה שב עמהן מבין הגליות", מה"מקדש מעט" ("בית רבינו שבבבל") "שנסע מקדש וישב בס", נמצא, שבמקום זה מתחילה ונעשית גאולת השכינה, התגלותה בכל התוקף והשלימות (לא רק באופן ד"מקדש מעט"), שזהו"ע מקדש העתיד.

בסגנון אחר: כשם ששיבת השכינה היא מהמקום שנמצאת בגלות, כך שיבת מקדש העתיד (שענינו השראת וגילוי השכינה) הוא מהמקום "שנסע (מקדש) וישב בס" בזמן הגלות, ששם מתגלה תחילה ואח"כ נעתק למקומו בירושלים.

ואולי יש לומר, שמרומז בלשון הרמב"ם (בהלכות מלך המשיח) "ובנה מקדש במקומו" – דלכאורה: מהו הצורך להשמיענו כאן שבנין המקדש הוא במקומו? ולאידך, למה אינו מפרש המקום, "ובנה מקדש בירושלים"? – ש"במקומו" רומז גם על מקומו של מלך המשיח בזמן הגלות (לפני ש"הרי זה משיח בודאי"), היינו, שבהיותו בגלות (ששם יושב וממתין ומצפה לגאול את בני" ושכינה עמהן מהגלות) בונה מלך המשיח מקדש (מעט) שהוא מעין ודוגמת

פרק ג

בית חיינו

המקדש שבירושלים (כמו "בי כנישתא דשף ויתיב", "שנסע מקדש וישב שם"), בתור הכנה למקדש העתיד, שיתגלה תחילה שם, ומשם ישוב (עם הקב"ה ובנ"י) לירושלים.

(התוועדויות תשנ"ב ח"א עמוד 416)

קורות הבית ספוגים במהותו של הרבי

כשם שאלה שנוסעים מכאן צריכים לידע שהרבי נמצא עמהם בכל מקום שנוסעים אליו, כמו כן אלה שבאים לכאן, לד' הכתלים של הרבי [אפילו אלה שבאים רק בזמנם הפנוי, או כשהבעה"ב'סטע סבורה שיכולים לבוא...], צריכים לידע שעיקר קביעותם היא כאן, בד' הכתלים של הרבי, אלא שלפי שעה (גם אם שעה זו נמשכת ריבוי זמן) נוסעים מכאן, וע"ד הסיפור בענין "בר בי רב דחד יומא" (ולהעיר, שעיקר הקביעות ע"פ תורה (כפי שמצינו לענין סוכה) היא לא בזמן, אלא בנפש).

איתא בגמרא שלעתיד לבוא "אבני ביתו של אדם וקורות ביתו של אדם מעידים בו, שנאמר כי אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יענה". כלומר, גם לאחר שיעברו אלפי שנים (מזמן אמירת פסוק זה עד בוא יום ה' הגדול והנורא) יעידו קורות הבית - שאינו קיים משך זמן רב - על מה שאירע בתוכו. ועאכו"כ בנוגע לד' הכתלים וקורות ביתו של הרבי, שבו התפלל ולמד ועסק בענייניו וקיבל אנשים ל"יחידות" בהתייחדו עם בחינת היחידה שלהם, הרי בודאי שקורות בית זה - שבו נמצאים אנו - "האבן זיך אנגעזאפט" בכל העניינים הקשורים עם מהותו של הרבי!

החילוק הוא רק שיש כאלה שגם ד' אמות הגשמיות שלהם נמצאים כאן, ויש כאלה שד' אמות הגשמיות שלהם נמצאים במקום אחר, וצריכים לקחת עמהם ד' אמות אלה, וכאמור, שהרבי נוסע עם כאו"א מהנוסעים בשליחותו, ובודאי שבגלל זה ישפיע להם בכל המצטרך - כי הרבי לא נשאר בעל-חוב, ובלשון חז"ל ש"אין הקב"ה מקפח שכר כל ברי" - להצלחה מרובה בגשמיות וברוחניות.

(התוועדויות תש"י עמוד 138)

הבעש"ט ב-770

באחת מהתוועדויות כ"ק אדמו"ר בחיי כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ, השתתף בין השאר, יהודי שאביו היה רב באחד מבתי הכנסת בעיר. הרבי שאל אותו, מדוע אביו, שיש לו השפעה רבה על המתפללים בביהכ"נ, לא מביא אותם לבקר ב-770 אצל הרבי הרי"צ.

הוסיף הרבי ושאל: האם במידה והבעש"ט הי' ב-770 האם אז אביך היה מביא אותם לביקור? וכשענה הלה בחיוב, אמר לו הרבי: "דע לך שהבעש"ט נמצא ב-770!..."

(בית חיינו" גליון 89)

פרק ג

בית חיינו

פריצה מכל ההגבלות

וכמרומו גם במספר הכתובת של הבנין (המרכז של ליובאוויטש בחצי כדור התחתון, שמשם אורה יוצאה לכל העולם כולו בהפצת המעיינות חוצה) - 770, שכידוע 770 הוא גימטריא של "פרצת" (כפי שהתפרסם בין בני"י).

ויש לומר השייכות: מספר שבעה מורה על השלימות דשבעת ימי ההיקף, שבעה מדות - ההשפעה בכל הדרגות (מחסד עד מלכות). והשלימות דשבעה היא - מאה פעמים שבעה (700) ביחד עם עשר פעמים שבעה (70), שבצירופם יחד הרי זה - 770. ולכן זהו בגימטריא "פרצת" - כי השלימות ד"פרצת", הפריצה מכל ההגבלות דזמן ומקום ("ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה") - עד באופן ד"פרצת" בתוך "פרצת" - נפעל (לא ע"י היציאה מזמן ומקום, אלא אדרבא -) דווקא בתוך ועל-ידי שלימות הזמן (והמקום) - 770, השלימות דמספר שבעה (שבע מאות ושבעים).

זאת אומרת, שביחד עם זה שישנה הפריצה שלמעלה ממדידה והגבלה ("פרצת") - ישנו גם המקום וזמן, כפי שהדין בפשטות שהמקום ובנין צריך להיות בעל ד' כתלים וגג ותקרה וכו', אלא שהזמן ומקום עצמו קיים באופן של "פרצת" (ואדרבא: דווקא זמן ומקום למטה פועל את שלימות ענין הפריצה כנ"ל). ע"ד הכתוב על ירושלים, ש"פרצות תשב ירושלים" ויחד עם זאת "ואני אהי' לה גו' חומת אש סביב".

והמקום הזה - 770 גימטריא "פרצת" - נעשה המקור ונתנית-כח על "יפוצו מעיינותיך חוצה" בכל העולם כולו, באופן שפועלים את ה"פרצת" ואת "יפוצו מעיינותיך" ב"חוצה", עד לחוצה שאין חוצה ממנה, כך שמגלים שם את ה"יתרון ארץ בכל היא".

ולהוסיף: הסך-הכל ושלימות השבעים (70) שנה של כ"ק מו"ח אדמו"ר הי' דוקא ב"חצי כדור התחתון", ב"770", היכן שהגיע וחי במשך עשר שנים האחרונות בחיים חיותו בעלמא דין; וזה נותן אח"כ את הכח לדור השביעי שלאחרי זה (כנגד ספירת המלכות) - שתהי' שלימות הגילוי דשבעים (עשר פעמים שבעה) ביחד עם שבע מאות (מאה פעמים שבעה) 770, ושלימות הגילוי ד"יתרון ארץ (מלכות) בכל (יסוד) היא".

(התועדויות תנש"א ח"ג עמ' 381)

בחדר של הרבי - ההתגלות הכי נעלית

בעבר, כאשר כל הדלתות היו סגורות (שלא היו מניחים להיכנס) היו מתאספים כולם ונדחפים כו', ואילו עתה, כאשר כל הדלתות פתוחות, לא באים.

היו אמנם כאלה שלאחרי שערכו הסדר באו לראות מה נעשה, אבל, אף אחד מהם לא הביא עמו את ה"אפיקומן" כדי לאכלו באותו חדר שבו הי' הרבי עורך את ה"סדרים", ולהמשיך שם

פרק ג

בית חיינו

את הסדר עד לפתיחת הדלת לאלהיו הנביא.

- ידוע שאלהיו הנביא יכול להיות בכמה מקומות בשעה א' רק כשאנו בא בעצמו, אלא ניצוץ ממנו בלבד, משא"כ כשבא בעצמו (לא רק ניצוץ ממנו) אזי נמצא במקום אחד, כפי שמצינו בשעה שהוצרך להציל את רב המנונא סבא, שלכבודו הוצרך לבוא בעצמו, ולכן לא הי' יכול להיות באותה שעה במקום אחר.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א): האם שייכת התגלות גדולה ונעלית יותר של אלהיו הנביא מאשר בחדר שבו ערך הרבי את ה"סדרים" במשך עשר שנים!?!...
וגם לאחרי ההסתלקות - הרי מצינו שלאחרי הסתלקות רבינו הקדוש הי' בא לביתו בליל שבת (ועד"ז בליל יו"ט) ועושה קידוש ופותר את הרבים...

(התוועדיות תש"י עמ' 22)

עליה לתורה בחדר הרבי

האמור לעיל (ע"ד המשכת חיות נצחית בענייני קדושה) קשור גם עם העלי' לתורה דהחתן בשבת שלפני החתונה:

עלי' לתורה ענינה המשכת תוספת חיות נצחית דקדושה (נוסף על הקדושה שנמשכת מלמעלה מצד ענינו של יום השבת ש"מקדשא וקיימא") - כמודגש בנוסח הברכה שלאחרי העלי' לתורה: "וחיי עולם נטע בתוכנו", עי"ז ש"נתן לנו תורת אמת", כי, חיים אמיתיים בלי הפסק ("חיי עולם") הם מצד קדושה ("תורת אמת") שהיא אין-סוף.

ולכן, העלי' לתורה בשבת שלפני החתונה היא נתינת-כח להחתונה - שתהי' באופן ד"בנין עדי עד", דור ישרים יבורך, בניים ובני בניים עוסקים בתומ"צ, כידוע שע"ז נתגלה כח האין-סוף שבנבראים.

ונתינת כח מיוחדת אצל מי שזוכה לעלות לתורה בחדר כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ שבו התפלל ולמד, ובו התקשר עם בחי' היחידה דכו"כ מישראל שקיבל ל"יחידות" - שע"ז ניתוסף עוד יותר בהעניין ד"חיי עולם נטע בתוכנו", חיים אמיתיים בלי הפסק, להיותם חדורים בקדושה שהיא אין-סוף.

(התוועדיות תש"י עמ' 125)

נכנס לחדר אביו כמו שהיה בחיי

המורם מכל הנ"ל - שחיי הצדיק הם נצחיים, ולא רק ברוחניות העניינים אלא גם - בנוגע למקום הגשמי וכליו הגשמיים (שולחנו וכסאו כו') - וכדיוק הלשון "קדושה לא זזה ממקומה", המקום הגשמי ב"חדר אביו" (נוסף על המקום הרוחני - מעלה ומדריגה) - כי

פרק ג

בית חיינו

קדושתו של הצדיק חודרת בכל ענייניו (גם במקום ובכלים שהשתמש בהם לצרכי העבודה); וכדברי המאמר, "המקום שבו למד ועסק בתורה וכל כליו שהשתמש בהם לצרכי העבודה קדושתו עליהם".

ויתירה מזו: קדושת המקום והכלים כו' של הצדיק (גם לאחר הסתלקותו) היא באותו האופן כהזמן שהצדיק השתמש בהם בפועל, נשמה בגוף; וכמובן מהסיפור הנ"ל – ש"נכנס לחדר אביו . . . והיו עוד סדרי החדר כמו שהיו בחייו כו' ונכנס לבוש בחגורה ועמד אצל השולחן למול כסא שבתו, ושפתיו נעות כמדבר, ובכה הרבה" – היינו "כמו שהי' בחייו" כשהי' נכנס ליחידות [שי"ל שעניינה – התאחדות של ה"יחידה" של הנכנס ליחידות ושל ה"יחידה" של הרבי] – בחיים חיותו של אדמו"ר מהר"ש!

(לקו"ש חל"ב עמ' 25)

חיבור כלל ישראל להקב"ה ע"י תפילה

כשנכנס כ"ק מו"ח אדמו"ר לביתו בפעם הראשונה, נכנס לביהכ"נ וביהמ"ד ואמר: "יהי רצון אז די תפלות זאלן זיין מיט א פנימיות, און עס זאל זיך דאווענען מיט דעם אמת עבודה-פנימיות'דיקן געשמאק".

ולכאורה: כשמדובר אודות קניית בית דירה – מה נוגע התפלות וכו'?

וההסברה בזה – משום שהבית הוא בית כללי עבור כלל ישראל, כי, זה שנכנס לדור בבית זה הוא נשמה כללית שהתעסקתה בענין התפלה, מלשון חיבור (תפלה מלשון התופל), לחבר את כלל ישראל לאביהם שבשמים.

(התועדויות תש"י עמוד 80)

גודל ענין הרחבת הבית

ובכל זה ניתוסף הדגשה יתירה בתקופה האחרונה:

העבודה דהפצת התורה והיהדות והמעיינות

אפילו מהקירות אפשר לקבל...

א' מהבחורים ב-770 נהיה חתן, ורצה לשהות ב-770 עד מועד החתונה. אך ההנהלה סירבה לאשר זאת בטענה שבהיותו ב'קבוצה' לא שמר על הסדרים כראוי. כאשר נענה בשלילה כתב על כך מכתב לרבי. כשנכנסו חברי ההנהלה לרבי (כנהוג באותו זמן אשר חברי ההנהלה נכנסים לרבי פעם בשבוע ע"מ למסור דו"ח), סיפר להם הרבי שקבל מכתב מא' מתלמידי הישיבה שרוצה לשהות ליד הרבי עד החתונה וההנהלה לא מאשרת לו, והורה שיתנו לו את האישור. והוסיף הרבי ואמר: אפילו פון די ווענט פון 770 קען מען ארויסנעמען... [=אפילו מהקירות של 770 אפשר לקבל].

("בית חיינו" גליון 89)

פרק ג

בית חיינו

חוצה מ"בית רבינו" (770") הולכת ונמשכת וביתר שאת וביתר עוז גם לאחרי (עשר שנים האחרונות ב) חיים חיותו בעלמא דין, יותר מארבעים שנה (תש"י - תש"נ), באופן ד"נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע", ונמצא, ש"בית רבינו" (770") הוא בבחינת "תלפיות", "תל שכל פיות פונים בו", יותר מיובל שנים (ת"ש - תש"נ), "עד עולם".

וענין זה מודגש עוד יותר כשרואים במוחש הולך וניתוסף ביתר שאת וביתר עוז במספר בנ"י שבאים ל"בית רבינו", "ברוב עם הדרת מלך" (כולל גם "מאן מלכי רבנן", ובפרט נשיא (מלך) הדור), ונעשה צורך והכרח להגדיל ולהרחיב עוד יותר את "בית רבינו", ועד להגדלה והרחבה שהיא באופן דפריצת גדר, "פרצת" (בגימטריא 770), כמו בנין בית חדש.

וע"פ האמור לעיל ע"ד גודל העילוי ד"בית רבינו שבבבל" - ש"נסע מקדש וישב שם", ו"הוא מקום המקדש גופי' דלעתיד", ועד שבו יתגלה מקדש העתיד ומשם יחזור לירושלים - מובן גודל הזכות דכאו"א מישראל להשתתף בגופו ובממונו (וכל המרבה הרי זה משובח) בבניית "בית רבינו שבבבל", כהכנה לירידת והתגלות מקדש העתיד תיכף ומיד ממש.

(התוועדיות תשנב ח"א עמוד 424)

הדלתות פתוחות

לאחר הסתלקות כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, ארגנו שמנין של תמימים ילמדו במשמרות במשך כל ה'שבעה' וה'שלושים', יומם ולילה ברציפות, בחדרו הק'. בימי ה'שבעה' למדו בחדר ביום ובלילה, ואילו במשך ה'שלושים' למדו בשעות היום בחדר היחידות ובשעות הלילה בבית המדרש.

בליל יו"ד אדר, סיום השלושים, למדו התמימים במשך כל הלילה בחדרו של הרבי הריי"צ, לפתע נכנס הרבי לחדר הק', ובאותו רגע היו בחדר רק תשעה בחורים. ואמר הרבי: "די טירן זיינען אפן, און מ'כאפט נישט אריין!?"
[=הדלתות פתוחות ולא מנצלים זאת!]

(מפי הרה"ח ר' דוד שי' ראסקין)

מכאן לא נוסעים

כשביקר מר שז"ר בפעם הראשונה בניו-יורק כנשיא המדינה, רצה לבקר את הרבי. אך היו שטענו כלפיו שאין זה מכבודה של מדינת ישראל שהנשיא יצא ממשכנו לבקר את הרבי אלא שהרבי יבוא לבקרו. מר שז"ר פנה למזכירות ואמר להם, שלמרות שהוא מצידו מוכן לבוא אל הרבי, אבל כיון שיש עליו לחץ ציבורי יש לסדר שהרבי יבוא אליו.

הרבי ענה על כך שעל כזה דבר איננו יכול להחליט בעצמו והוא צריך להתייעץ על כך עם הרבי הריי"צ. בשובו מהאוהל בקש הרבי למסור למר שז"ר, שהרבי הקודם אמר לו ש"מכאן לא נוסעים".

כששמע מר שז"ר כי כך הם פני הדברים, אזר עוז ולמרות מחאותיהם של הסובבים אותו הגיע ל-770 כחסידי הבא לרבו. הרבי יצא לפתח 770 כשהוא מקבל את פניו ומוביל אותו פנימה. בהכנסו, הראה לו הרבי את ה'זאל הקטן' וציין בפניו את המקום בו הרבי הקודם שמח בשמחת-תורה, המקום בו בכה בתשעה באב ואת מקום אמירת החסידות, ואמר לו: "את זה לא יכולתי לקחת למלון במנהטן..."

(בית חיינו עמ' 187)

פרק ד
האווהל הקדוש

חיזוק ההתקשרות עי ההשתטחות

ענין ההשתטחות הוא ע"י ההליכה על קברו מתוך ידיעה "אז דא איז ער"... ומציירים את דמות פניו... ועי"ז ניתוסף כח ועוז בהתקשרות, ובקיום שליחותו ללא שינויים וחשבונות כלל.

כששומעים ממשה, משה שבדורנו, ציווי והוראה פעם אחת, הרי, במשך הזמן יכול להיות בזה חלישות וקיריות, עירוב חשבון שכלי, וכיו"ב, ולכן, העצה היא לחזק את ההתקשרות ע"י ההשתטחות.

(משיחת ש"פ שלח, מבה"ח תמוז ה'שי"ת - תורת מנחם עמ' 108)

התקשרות עם בחינת היחידה

הליכה והשתטחות על האוהל - שבמקום שנמצא החלק הכי תחתון של האדם (ובנדוד, הגוף שנקבר בעפר) נעשית ההתקשרות עם בחינת יחידה שבנפש.

(משיחת ל"ג בעומר ה'שי"ת - תורת מנחם עמ' 67)

השתטחות ברוחניות

אמרו חז"ל "כל ת"ח שאומרים שמועה מפיו בעוה"ז שפתותיו דובבות בקבר", ואיתא במאור עינים בשם הבעש"ט ש"אפשר לומר כי זה בחינת השתטחות על קברי הצדיקים, כי דיבורי הצדיק שם הוא קבור וטמון החיות שלו ("אין זיין תורה ליגט ער מיט זיינע גאנצע עצמיות"), וזה הלומד, בהכנסו עם החיות ומוחין שלו לתוך החיות ומוחין של הצדיק שטמן בדבריו, נקרא אתדבקות רוחא ברוחא ושפתותיו דובבות בקבר כו".

ועפ"ז יש לפרש מ"ש במשה רבינו "ולא ידע איש את קבורתו" "אותן שעומדים למעלה

פרק ד

האוהל הקדוש

נדמה להן למטה למטה נדמה להן למעלה" – שאף אחד (לא העומדים למטה ולא העומדים למעלה) לא לקח העצמיות שלו ("קבורתו"), והיכן נמצא הוא בעצמו (כמ"ש "ויקבור אותו") – ה"ז בתורה, כדאיתא בזהר "קבורתא דילי' משנה".

ענין זה נוגע במיוחד לאלה שמסיבות שונות אינם יכולים לילך על הציון הק' שידעו, שלימוד תורתו הוא בדוגמת ענין ההשתטחות.

ועוד ועיקר – שכיון שהכניס את עצמו בתורתו, הרי, ע"י לימוד תורתו מתקשרים אליו.

(משיחת יום ב' דחג השבועות השי"ת – תורת מנחם עמ' 93)

על הציון נמצאים גם שאר הצדיקים

בנוסח התפילות שאומרים בעת ההליכה

על האוהל – כפי שנדפס ב"מענה לשון"

– אומרים: "בזכות התנאים והאמוראים . . אשר איתן מושבם, ובזכות הצדיקים הקבורים במקום הזה". ומזה משמע, שבציון של צדיק נמצאים גם שאר צדיקים, תנאים ואמוראים וכו', כולל ובמיוחד (בשייכות ל"ג בעומר) רשב"י.

ולכן, הנני להציע, שביום ל"ג בעומר, יום ההילולא דרשב"י – יום שמחתו, שמחה הכי גדולה, כמו שמחת נישואין, הילולא (דלא כיום הסתלקותו של משה רבינו שיש שמתעניין בו) – יסעו כולם על האוהל, ששם נמצא גם הרשב"י.

(משיחת ל"ג בעומר השי"ת – תורת מנחם עמ' 67-68)

"אוהל" שפועל קו של שמחה ועליה

אלה שביקרו ב"אוהלים" של צדיקים, יודעים, שיש "אוהלים" שפועלים קו של מרירות וכיוצא, ויש "אוהלים" שפועלים קו של שמחה. ה"אוהל" של הרבי שייך לסוג השני: כשבאים אל ה"אוהל", עוד לפני ההתבוננות – נעשית כבר עלי' והגבהת הרוח, שזהו"ע

ממה הוא מפחד?

העגלון של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע שהיה יהודי פשוט אמר פעם לחסידים:

הרבי שלכם הוא פחדן! כשהוא רואה מרחוק את ה'אוהל' (של הצמח צדק ושל אדמו"ר מהר"ש נ"ע), הוא מחוויר. כשהעגלה נעצרת, כמעט אינו יכול לקום ואני עוזר לו לרדת. בקושי הוא מגיע לפתח, נוקש בדלת, מקשיב ומחכה, ורק אז נכנס, כשפניו לבנים כסיד. אבל אני לא מפחד מכלום! אני נכנס בלי לדפוק, עומד ומסתכל כמה שאני רוצה, ויוצא...

(כ"פ חב"ד' גליון 648)

פרק ד

האוהל הקדוש

השייך לשמחה.

וענין זה הוא בהתאם לכך שעבודתו שעבד בה כל ימי חייו הייתה באופן כזה:
לקרב, להגבי' ולהעלות את כל בני, אפילו שהם בסוג של "בריות", בדרך של קירוב ונועם,
מתוך כוונה לפעול "ומקרבן לתורה",
לפעול אצלם "לחזות בנועם השם", ולגלות החלק שלהם בתורה והחלק שלהם במצוות.
(משיחת יו"ד שבט תשט"ז - לקו"ש ח"ב עמ' 503)

קודם ההליכה על הציון - אין אוכלים

יושב בתענית: צ"ע אם זה הוראת הנהגה לרבים, כי פעם שמעתי מכ"ק אדמו"ר הכ"מ
שקודם ההליכה על ציון ואהל נוהגים שאין אוכלים אבל שותים. - ראה זח"ג עא, א. אחרונים
בשו"ע או"ח סו"ס סי' תקפ"א. לקוטי צבי. ילקוט אברהם לר' אברהם ליפשיץ לשו"ע או"ח סי'
תקפ"א. אלף המגן שם. שהובא שם במנהגים - ואולי אין כל ההליכות שוות.
(הערת כ"ק אדמו"ר באג"ק כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ו עמ' רפב)

שאלות והתרת ספיקות על הציון

... ומה שמקשה הלא א"א עתה לשאול את כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ כשיש ספק בהנהגה
- אם יעמוד חזק בהתקשרותו אליו, מבלי ישים לב לפתויי היצר, וישלח השאלה על ציון כ"ק
מו"ח אדמו"ר הכ"מ - וועט דער רבי געפינען א וועג ווי צו ענטפערן.
(אג"ק ח"ג עמ' רסו)

תפלה על הציון, והתקשרות

מה שביקש להזכירו על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ אעשה כבקשתו, ומה שכותב שאין
לו הבנה בזה, הנה גם כשאוכל וישן בטח אינו מתבונן מקודם איך זה פועל על הגוף והנשמה
שלו, ועושה כל זה גם אם אינו מבין באיזה אופן נעשית הפעולה. וגם בענין זה כן הוא.
ומה שכותב שנראה כמדברים למתים ח"ו ומכוונים מחשבה לזולת ח"ו, הנה בודאי מבין
מעצמו שאין הדבר כן, כיון שמוסכם שבכלב בן יפונה וכמה תנאים ואמוראים וצדיקים בכל
הדורות עשו כן.
ובקצרה לבאר קושייתו, הנה גם זה כשהיו באים להרבי לבקש ברכה, לא היו באים אליו
מפני מעלת הגוף שלו אלא מפני מעלת נשמתו. כל ענין המיתה אינו שייך כי אם בגוף, כי
הנשמה היא נצחית, ובפרט נשמת צדיק שאינה שייכת כלל וכלל לגיהנום, כף הקלע וכו', הרי

פרק ד

האוהל הקדוש

ענין המיתה בה היינו הסתלקות, [פ]ירושה עלי' למדריגה נעלית יותר ואינו קרוי ח"ו מת. וכמ"ש בזהר (ח"ג דף עא).

ומה שכותב שמכוון מחשבתו לזולת, הנה, בקצרה, אין הדבר כן, כי (א) הבקשה היא שהצדיק ברוב צדקתו ימליץ טוב על המבקש לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, (ב) כוונה שני' בזה, אשר כל חסיד ומקושר הנה נשמתו היא פרט מנשמת הצדיק שהיא כלל גדול, ונמשלה לראש ביחס להנשמות פרטיות שלה, כמבואר בתניא פ' ב'. וכמו שכל אבר ואבר אף שהוא מקבל חיותו מהנשמה, הנה תחילה

הנשמה מתלבשת בראש ומוח, ומהראש ומוח מתחלק אח"כ החיות לכל אבר ואבר לפי ענינו, כך הוא ג"כ בחסיד ורבי, אשר הראש כיון שהוא בריא וחזק יש בו כל החיות השונות של כל אבר ואבר, וכדי שיהי' ג"כ האבר בריא צריך שתהי' ההתקשרות שלו עם הראש שלימה, היינו הגידים והנערוון המקשרים הראש עם האברים יהיו פתוחים, אשר אז יומשך אל האבר והחיות השייך אליו.

וזהו בכללות ענין ההתקשרות של חסיד לרבי, אשר ע"י זה מקבל החסיד כל המצטרך לו הן בגשמיות והן ברוחניות.

(אג"ק ח"ג עמ' תנח)

לחפש הזדמנות להיות על הציון

... הנה בכלל תמה אני על שאלתו, ועל שאינו מחפש סיבות להיות על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ויכוון שהבר המצוה של בנו הוא בימים הקרובים ליום הילולא יו"ד שבט, הרי לכאורה זהו הוראה שצריך להיאחז (אנחאפען זיך) בהזדמנות זו ולהיות על הציון, און אפפרישן זיך מה שזכה להיות כמה זמן בימים הבהירים בהיותו בהשיבה ובסביבת אנ"ש, ואם לא בהזדמנות זו, אימתי?

(אג"ק ח"ה עמ' צה)

השתטחות בימי סגולה

תמי' קצת שלא היה כאן לא בי"ט כסלו ולא ביום ההילולא להשתטח של ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר, ואף אם אמת נכון הדבר שיש אצלו טעם ותירוץ ע"ז, הנה אין זה נוגע אלא בענין שכר ועונש שלא להענישו ח"ו מה שלא הי' נוכח כאן, אבל ידוע בענין אונס דרחמנא פטרי' - כמאן דעביד לא אמרינן, ובטח האריכות בזה אך למותר.

(אג"ק ח"ה עמ' ריב)

רחמנות עליך

בקשר להידוע בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א, שלפני שהולכים ל"אוהל" אין אוכלים אבל שותים - מספרים שכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר לא' הת' שאכל לפני שהלך ל"אוהל" "א רחמנות אויף דיר" [=רחמנות עליך].

(יומן קיץ תשי"ז)

פרק ד

האוהל הקדוש

כשאנו יכול להיות בעצמו על הציון

איני יודע אופי אותם שהשפיע עליהם בעירו, אבל בכלל הי' צריך לבאר להם העניין של אהל צדיק הדור, ומרומז ג"כ בגמרא במרז"ל דכלב נשתטח על קברי אבות, אשר משם מובן שע"ז ניצול מעצת כו' ואדרבה עוד ירש חלקם, אשר לכן גם עליהם ליפות את כחו ולתת לו פתקאות וכיו"ב, כיון שאין ביכולתם לבקר בעצמם על ציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ובטח ימצא אותיות המתאימות להסבירם בזה, ויעויין ג"כ אגה"ק סי' כ"ח וביאורו.

(אג"ק ח"ז עמ' שמב)

נסיעות להשתטח ע"י משתתפים בהגרלה

נהניתי ממה שמצרף במכתבו רשימת המשתתפים בהגרלה, וכיון שכפי מכתבו הוא מחברי ועד ההגרלה - הנה בטח ימצא אותיות המתאימות להסביר לכל המשתתפים, כי - לכאורה ע"פ שו"ע (חומ"מ רז, סי"ג) ענין של הגרלה בכגון דא, היינו שהזוכה מרוויח דבר ששווה סכום גדול בהרבה ממה ששילם בעד השתתפותו, יש לזה חשש באופן דאסמכתא דלא קניא, וע"כ צ"ל שבנדו"ד הנה כל המשתתפים הסכימו בלבב שלם להקנות את מעותיהם בלי כל שיוור, וכדי שלא יהי' גם

חשש דחשש - הרי טוב יהי' שזה הזוכה יחשב כשלוחם של כל המשתתפים, אשר שלוחו של אדם כמותו, ובמילא הרי בנסיעתו של הזוכה הרי, במדה ידועה, כאו"א מהם נוסע. והנה אף את"ל שבין אותם המשתתפים אפשר להיות גם כזה החפץ לנסוע מפני סיבה צדדית, עכ"פ בטוח הדבר שרובם כוונתם להיות על הציון הק' להתראות וכו', ובמילא למרות שזוכה רק א' בהנסיעה, הנה על כל מהמשתתפים לעשות הכנות מתאימות כאילו הם היו הנוסעים. והרי קודם ההילוך על ציון של צדיק ובפרט איש כללי וביחוד נשיאי ישראל, צריכה להיות ההכנה בכל חמשת ענינים הנזכרים במאמר ענין ההשתטחות לאדמו"ר האמצעי, ומתאימים לנר"נ ח"י של נפש כ"א מישראל. ויה"ר שכל הנ"ל יביא להזזה והתעוררות בפועל במחדו"מ מתאים לרצון נשיאינו כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

(אג"ק ח"י ע רכד)

ההתקשרות עם היחידה

אחרי תפילת שחרית שאל ר' שניאור זלמן שי' גורארי' את כ"ק אדמו"ר שליט"א מהו עניין הנסיעה אל ה"אוהל", והרי אפשר תמיד ובכל מקום להיות בהתקשרות עם הרבי הכ"מ. והשיב לו כ"ק אדמו"ר שליט"א, דאיתא בספרים שבמקום שנמצא החלק הכי נמוך של האדם (עפר), דווקא שם יכולה להיות ההתקשרות עם היחידה שבנפש.

(יומן תשי')

פרק ד

האוהל הקדוש

ההטבה ע"י ההשתטחות צריכה להביא להתעוררות

בעת רצון אזכיר את כל אלו שכותב אודותם על ציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, וכנראה שאין מסבירים להנ"ל אשר כשבאה הטבה ע"י שמזכירים אותם על ציון הק' פשוט שזה צריך להביאם להתעוררות יתירה וביחוד בלימוד תורתו של בעל הציון וללכת בדרכיו, ואם המתברך - בעל השפעה הוא בחוג וסביבה, מחובתו הכי מוחלטה לפרסם בכל הסביבה תורתו והדרכתו של בעל הציון, וק"ל. ויה"ר שעכ"פ עתה יתעסקו בזה.

(אג"ק חט"ו עמ' קפט)

בקשה על הציון - פועל טובת כל המשפחה

... ווען עס פארט אפי' נאר איינער פון דער משפחה, איז דער זיין אפילו נאר פון איינער אויף דעם ציון הק' פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע און אויסבעטן דאס וואס מ'נוטיקט זיך, איז דאס פאר דער גאנצער משפחה, און בפרט פאר דער פרוי און קינדער, אין אנדערע ווערטער אז דאס איז טובתם זייער טובה אויך, בגשמיות וברוחניות.

(אג"ק ח"ט עמ' שצו)

לפני ההשתטחות צ"ל לימוד תורתו וקיום תקנותיו

... ובאתי בזה בהצעה, בהקדמה - שהציאה מאה"ק ת"ו לחו"ל, הרי אפשרית היא, רק במקרים מיוחדים, ומהם, כדי להשתטח על קברי צדיקים. ובפרט בצדיק נשיא שהי' קרוב אליו לומד תורתו ומתנהג ע"פ הוראותיו והדרכתו, או עכ"פ מקבל עליו לעשות כזה מכאן ולהבא.

ידועים דברי רבותינו נשיאנו, בענין התקשרות שהוא ע"י (כנ"ל) לימוד תורתו וקיום הדרכותיו ותקנותיו. וידוע ומפורסם עד כמה מסר נפשו כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל על

לא לצלם על האוהל

בשעה 1:00 נסע כ"ק אדמו"ר שליט"א ל"אוהל", ועמו הרבה מאנ"ש והת'.

בעת נסיעתו ל"אוהל" לא חגר כ"ק אדמו"ר שליט"א אבנט, אך כאשר הגיע ל"אוהל" הוציא את האבנט שלובש מתחת למעיל, חגרו והתקרב ל"אוהל".

כ"ק אדמו"ר שליט"א קרא את הפ"נים על ה"ציון". באמצע קריאת הפ"נים החל מישוהו לצלם את כ"ק אדמו"ר שליט"א, וכששמע כ"ק אדמו"ר שליט"א את הרעש של המצלמה סימן שלא יעשו זאת, והרים את צווארון מעילו וכיסה בו את פניו הק'.

(יומן תש"י)

פרק ד

האוהל הקדוש

תורת החסידות בכלל ועל הפצתה הכי רחב ולחוגים הכי שונים – מתוך אהבה, ובאותה "הלשון" שהם שומעים.

ולכן – על כל אחד ואחת שי' מהמשתתפים בנסיעה האמורה, להתחיל בהאמור לפועל קודם התחלת הנסיעה בפועל, כוונתי – להוספה בלימוד הדא"ח ובפרט בלימוד מאמרי בעל הציון. ובהנוגע לנשים, במה שיש בהאמור גם אליהם או במיוחד אליהם...

כן יפריש כאו"א – בלי נדר – בכל יום חול בבוקר פרוטות אחדות לצדקה, למוסדות בעל הציון, לחיזוק המוסדות. כן יבקרו קודם הנסיעה, עכ"פ פעם אחת, בתוככי בני ישראל, בחוגים שלעת עתה עדיין אינם מהמקושרים בכל ענייניהם וכו', ז.א. שבדקות עכ"פ חל עליהם התואר דחוצה. ובביקורם ידברו דברי

התעוררות בכלל, ומתורתו של בעל הציון בפרט. וכל המוסיף בכ"א מהנ"ל, הרי זה משובח, כמובן.

בעת הנסיעה – ילמדו ברבים שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים ע"פ התקנה של בעל הציון, וכן שיעור בתורתו – במקום שלבם חפץ, של רוב המשתתפים בזה...

(אג"ק חי"ט עמ' תיד)

מה ההבדל?

[א' מאנ"ש שהגיע מחוץ לעיר לכמה ימים בחוה"מ והיה צריך לחזור מיד באסרו חג, שאל האם נכון לנסוע אז עה"צ, וענה לו כ"ק אד"ש:]

"אויב דאס איז בא אייך א בית החיים" – איז דעמולט אויף א בית החיים" גייט מען ניט; אויב אבער איר האלט אז דער רבי האט זיך איבערגעקליבן א פאר בלאק וייטער, איז וואס איז דער חילוק פון דא צו דארטן".

התקשרות היחידה' עם היחיד'

ועד"ז בנוגע לכל מנהיג ונשיא ישראל בדורו:

נשיא ישראל מבלי הבט על מעמדו ומצבו מצד עצמו, מניח הוא... את הכל על הצד, ומביט על צאן מרעיתו, וכאשר צאן מרעיתו נשאר בגלות, נשאר גם הוא ("בלייבט ער ליגן")... בגלות, כדי... שיוכל להמשיך ולשמש... "צינור" ו"ממוצע המחבר" שעל ידו יוכל יהודי... לקשר את עצם הנשמה... עם עצמות ומהות א"ס ב"ה.

וזהו גם הביאור על זה שמנוחתם כבוד של נשיאי חב"ד במקומות שונים בחוץ לארץ – נוסף לכך שממתינים להכנס לארץ בגאולה העתידה יחד עם צאן מרעיתם ("דער גוף זאל מיטגיין מיט אט דעם גוף") – כדי לעזור ולסייע בכל המצטרך לצאן מרעיתם, להיותם נשמות כלליות שהם שרשים לכל הנשמות הפרטיות שבדורם, שלכן בכוחם וביכולתם לסייע לנשמות הפרטיות (שכל א' מהם הוא "פרט" שלהם) שלא בערך מאשר סיוע של מי שנשמתו אינה

פרק ד

האווהל הקדוש

נשמה כללית.

ובפרטיות יותר:

העזר והסיוע של נשיא הדור לצאן מרעיתו (שבשביל זה מנוחתו כבוד בגלות) נעשה עי"ז שהולכים על הציון ומבקשים (מ'קומט אויפן ציון און מ'בעט") על כל המצטרך להם.

ועוד ועיקר - שבעת ההשתטחות מתקשרת ה"יחידה" עם ה"יחיד" ... וענין זה מהוה נתינת כוח על כללות העבודה, עי"ז שממשיכים ההתעוררות שנעשית בעת ההשתטחות על כל הימים שלאח"ז, שתפעל פעולתה בנוגע למחשבה דיבור ומעשה שיהיו כדבעי למהוי - שזהו תכלית כל האדם, ועז"נ "כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו".

ויש להוסיף שעצם העבודה שמנוחתו כבוד של נשיא הדור בקירוב מקום מהוה עזר וסיוע בעבודה שבכל יום ויום:

בשעה שהולכים על הציון אזי העדר והסיוע הם בתוקף יותר, אבל, גם בשעה שאין הולכים על הציון אלא נמצאים בקירוב מקום, ישנו עזר וסיוע מצד זה שיכולים לילך על הציון שנמצא בקירוב מקום, ע"ד מארז"ל "אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו".

כלומר: כשם ש"מי שיש לו פת בסלו" אין מתאוה כמי שאין לו" היינו, ש"פת בסלו"

מהוה סיוע בעבודתו להחליש התאוה - כן הוא גם בנדו"ד, שהידיעה ע"ד "דרך העבודה" דהליכה והשתטחות על ציונו של צדיק ונשיא הדור, מחלישה את תוקף ההתנגדות, ההעלמות וההסתרים דהלעו"ז, כי, גם הלעו"ז יודע שאם יתחזק בתוקף יותר מידי ("טאמער וועט ער שטארק אנקוועטשן") אזי יתחזקו לעמוד נגדו גם בהליכה על הציון - דבר שיבטל את מציאותו לגמרי!....

(י"ד שבט ה'תשי"ד תורת מנחם ח"א)

ברגע כמימרא יודעים

נת' ות"ח ואזכיר עה"צ.

ואין הזמן גרמא לקרות אפי' -
אבל הנתינה כבר בשלימותה ובכל
הפרטים כפסק דין תורת אמת.

להקל ההבנה גם לאלו וכו'
הראו דווקא בזמנינו דוגמא
בולטת ושעל פי' עושים בפועל
ואפילו בעניינים הכי עיקריים
והכי גדולים, שאפי' בדומם -
ביכולת בני"א לפעול כהנ"ל: תיכף
שמכניסים לקאמפיוטר מספר
פרטים עיקריים - ברגע כמימרא
יודעים כל המסקנות ופס"ד לפועל
ממש.

וכשמוסרים-מזכירים כהנ"ל
על הציון (דכ"ק מו"ח אדמו"ר)
ה"ז כפשוט ביתר שאת ועד לאין
ערוך - ממסירה לדומם הנ"ל,
להבדיל באין ערוך.

(מענה לדו"ח מכינוס השלוחים
בדרום אמריקה, שלהי חשוון תשמ"ז)

פרק ד

האוהל הקדוש

אז לא יצטרכו עוד לה"ציון"...

... "הקיצו ורננו שוכני עפר", והוא - בעל ההילולא נשיא דורנו - בראשם, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו. ואז, לא יצטרכו עוד לה"ציון" - מכיון ש"והיו עיניך רואות את מוריך" בעיני בשר ממש, נשמה בגוף, וכולנו יחדיו באופן דנשמות בגופים, ללא הפסק שבינתיים כו', מכיון שנעשה בעבודה הרוחנית, ע"י הביטול ד"ונפשי כעפר לכל תהי" כפי שאומרים בכל יום בסיום תפילת העמידה), ועאכו"כ - הביטול לנשיא הדור, בעל ההילולא.

(משיחת ט"ו בשבט תשמ"ח)

חס באוהל

בליל שבת של פרשת ויקרא בשנת תשכ"ז נכנסו זקני החסידים והמשפיעים ל"יחידות" לבקש מאת הרבי שישמור על בריאותו. (היו שם הגאונים והחסידים המפורסמים זצ"ל: רבי שמואל הלוי לויטין, רבי משה דובער ריבקיין, רבי ניסן טלושקין, רבי ישראל יעקובסון, רבי אליהו סימפסון, רבי שניאור זלמן הלוי דוכמן). הם קבלו על כך שהרבי הולך תכופות מדי על האוהל ושם קר מאוד וכו', והשיב הרבי: "אהן דעם קאן ניט זיין! איך מוז אליין נעמען דעם פעקיל! איהר זאגט דאך אליין אז מדארף האבן א רבין..". [=בלי זה אי אפשר, אני נאלץ לשאת בעצמי את החבילה, הרי אתם אומרים בעצמכם כי יש צורך ברבין]. ומה שאתם אומרים שבאוהל קר - הרי יכולים אתם לשאול את ר' זלמן דוכמן שהולך לאוהל לעיתים תכופות והוא גם יאמר לכם כי חס שם"...

פרקה

תשרי עם הרבי

יומן תשרי תשנ"ב

יומן חודש החגים התשנ"ב

ערב ראש השנה

שני ימי ראש השנה במחיצת כ"ק אדמו"ר שליט"א היו רצף אחד ("יומא אריכתא") של חוויות קדושות ומרוממות, כפי שיתואר להלן בפרטיות. היו אלה ימים גדולים במיוחד, גם כתוצאה מהאירועים המיוחדים במינם שקדמו להם. החל ממוצאי שבת פ' תבוא – אז נאמרו הסליחות הראשונות והיתה זו הפעם הראשונה של קבלת פני"ם – דרך שיחות הק' בימי הסליחות, ועד להתוועדות ש"ק נצבים שהיתה, בקביעות שנה זו, יום לפני ערב ראש השנה. דומה שבשנה זו במיוחד הרבי שליט"א כאילו הכין את הציבור לקראת ראש השנה והצעיד את קהל החסידים דרגא אחר דרגא, יום אחר יום.

ליל א דראש השנה

בית הכנסת הגדול מלא מפה לפה. הקהל העצום בלעה"ר ממתין בדריכות לכניסתו של כ"ק אדמו"ר שליט"א לתפילת ערבית של ליל ראש השנה, כשבחלל בית המדרש האווירה המיוחדת, המוכרת, של ראש השנה בליובאוויטש. כשהרבי שליט"א נכנס לבית הכנסת היו בידו הסידור והתהילים בהוצאה המוגדלת. עם הגיעו למקומו, הניח את הסידור על גבי הבימה והתיישב לאמירת תהילים. כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לומר מתחילת הספר. תחילה החזיק את הספר בידו ואחר כך הניחו על השולחן שעמד מימין הסטנדר. אחרי כעשרים דקות סיים הרבי שליט"א לומר תהילים ומיד החלה תפילת ערבית. לפני התיבה עבר הרה"ח ר' יוסף חיים שי' גלבשטיין. ב"קדיש" סימן הרבי בידו הק' לעידוד השירה, והקהל העצום שר את הניגון כאיש אחד בהתרגשות קודש של קבלת עול מלכות שמים במחיצת צדיק הדור. עם סיום התפילה היסב כ"ק אדמו"ר שליט"א את פניו הק' אל הציבור, והכריז בקול רם – כשעל פניו הק' ניכר הפעם בגלוי קו השמחה – שלוש פעמים: "גוט יום טוב", והקהל

פרק ה

תשרי עם הרבי

ענה אחריו, אחרי כן הכריז בקול "לשנה טובה תכתב ותחתם" והקהל ענה. ואז החלו לשיר "ושמחת בחגיך" וכ"ק אדמו"ר שליט"א יצא מבית הכנסת כשבדרכו ממשיך לעודד את השירה וחוזר ואומר לרבים מהקהל "לשנה טובה תכתב ותחתם".

עבודת התקיעות באופן שונה מהרגיל

כ"ק אדמו"ר שליט"א נכנס לתפילת שחרית כשבידיו הק' שלושה שופרות עטופים במטפחת משי לבנה. מאחוריו צעדו שני המזכירים, הרב גרונר החזיק מחזור ותהילים (שניהם בהוצאה מוגדלת), סידור האריז"ל וחבילה אחת. בידי הרב קליין היו 2 חבילות (כידוע, מקובל לומר שחבילות אלו הם של פ"נים). כאשר כ"ק אדמו"ר שליט"א הגיע למקומו, הכניס את השופרות בתוך מגירת הסטנדר ועל הסטנדר הספרים.

הש"ץ עד "המלך" היה שד"ב ליפסקר ומ"המלך" הרב לוי"צ שפירא. ב"אבינו מלכנו" שלאחרי שחרית סימן הרבי שליט"א לשיר (יצוין שלפני תפילת ערבית וגם לפני תפילת שחרית לא שרו). כאשר הרבי שליט"א נקרא לעלות ל"מפטיר" לקח עמו לבימת הקריאה את השופרות ומאחוריו הביאו המזכירים את בספרים ואת חבילות הפ"נים. כ"ק אדמו"ר שליט"א הניח את השופרות על הבימה ועלה למפטיר. אמירת ההפטרה היתה במתינות ויחסית בקול.

עם סיום ברכת ההפטרה הושלך הס ועל אלפי הנוכחים השתררה דומיה וחרדת קודש. כ"ק אדמו"ר שליט"א סידר את החבילות כך שאחת היתה מונחת ליד השניה והשלישית מעל גבי השניים ואת סידור האריז"ל הניח כך שיעמוד לידם. הרבי שליט"א הפנה מבט לעבר הספרי תורה ואז כיסה את פניו הק' בטלית. כך עמד במשך כדקה אחת ואז נשמע קולו הק' המרעיד את כל נימי הנפש – "למנצח לבני קורח מזמור" – הציבור השרוי בהתרגשות מגודל השעה והמקום אמר את הפרק שבע פעמים כנהוג בהתלהבות ובהתעוררות גדולה ביותר. כ"ק אדמו"ר שליט"א עצמו עמד בראש מורכן מעט – שבחלקו מכוסה בטלית – ואחרי כחמש דקות שוב הביט לעבר הספרי תורה ואז שוב השתרר שקט מוחלט, עד אשר כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל את אמירת הפסוקים – "מן המיצר..." כשהקהל הרוגש עונה פסוק בפסוק בקול רם.

[באמירת הפסוקים ניתן היה להבחין על דגש מיוחד במילים אלו: "כמשפטיך" שבפסוק "קולי שמעה", "ראש דברך" ו"צדקתיך" שבפסוק "ראש דברך", "א-ל" שבפסוק "ערוב עבדך", "במצוותיך" שבפסוק "טוב טעם" ו"משפטיך" בפסוק "נדבות פי".]

אחרי הפסוק האחרון הרכיב הרבי שליט"א את המשקפיים, אמר את ה"הי רצון" שבמחזור והסיר אותן. מיד אחר כך פתח בברכות "לשמוע קול שופר" ו"שהחיינו" אותן אמר בקול רם בניגון הידוע ומיד החלו התקיעות עצמן. הפעם השתמש הרבי בשופר בצבע כעין הצהוב, ארוך משהו ופתחו מעוגל. כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בידיו הק' לעבר ה"מקריא", הרה"ח ר' יוסף מנחם מענדל שי' טננבוים, וסימן לו שיורה על התקיעות בסידור והתחיל מיד לתקוע. בשנה זו היו התקיעות באופן מהיר, ובאופן קל וחלק במיוחד. גם הסדר ה"רוחני" של ה"הכנות"

פרק ה

תשרי עם הרבי

- שכמובן אין לנו בו שמץ של השגה ומי יבוא בסוד עבדי ה' - היו ב"קלות" ובמהירות בלתי רגילה כלל, כאשר אפילו ל"ויתווה בלחש" שבין תשר"ת לתש"ת ובין תש"ת לתר"ת הרבי שליט"א כמעט ולא הפסיק כלל. (רק שבין תשר"ת לתר"ת ניגב את פי השופר ע"י הטלית). עם סיום התקיעות שכאמור היו באופן חלק ביותר ונמשכו רק מספר דקות, אמר הרבי את ה"יהי רצון" במשקפיים ואחר כך אמר את שלושת הפסוקים "אשרי העם" בניגון הק' שלו הידוע. לאחר מכן לבש כ"ק אדמו"ר שליט"א לצאוורו את המטפחת האדומה (אומרים שהיא עוברת בירושה אצל רבותינו הק' זה כמה דורות) וסימן למקריא לקחת שופר (עבור התקיעות דמעומד). הרב טננבוים בחר כמובן בשופר בו תקע כ"ק אדמו"ר שליט"א בעצמו. את השופרות שנותרו עטף הרבי במטפחת המשי הלבנה והלך למקומו בעקבות שני ספרי התורה. כ"ק אדמו"ר שליט"א עלה לבימה והחזיר את השופרות למקומם במגירת הסטנדר והמזכירים הניחו את החבילות ואת הספרים על השולחן הסמוך. כעת הסתובב כ"ק אדמו"ר שליט"א לעבר הציבור לסיבוב "החזרת פנים" כנהוג (ו"כנהוג" לאותם רגעים נוצרה המולה מסוימת).

הש"ץ לתפילת מוסף היה הרה"ח ר' מרדכי שי' ברקוביץ (אגב: בהתוועדות ר"ה, בביאורים על הפסוקים שבמוסף, התבטא הרבי שליט"א כמה פעמים על פעולתו של העובר לפני התיבה בפסוקים אלו).

במשך התפילה עודד הרבי את השירה, ובחלקים ניכרים בחזרת הש"ץ עמד הרבי שליט"א. אחרי התקיעות דסדר זיכרונות ירד הרבי שליט"א מהבימה ופינה אותה לכהנים (למטה היה מוכן מבעוד מועד סטנדר נוסף). לפני ברכת כהנים הביט לעבר הכהנים וכאשר ירדו מהבימה אמר לכאו"א מהם "יישר כח" וחזר ועלה לבימה לסיום התפילה ואמירת התהילים (הרבי קרא מתוך התהילים ולא ממה שמודפס במחזור).

אחרי הקדיש היסב פניו הק' לעבר הציבור ואת הל' קולות שמע כשפניו אל התוקע, הרימ"מ שי' טננבוים, וכשהוא מלווה בשירת "ושמחת בחגך" יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א מבית הכנסת.

כ"ק אדמו"ר שליט"א נכנס לתפילת מנחה בערך בשעה חמש. הרבי שליט"א ניגש ישר לתפילה ולא רמז לשיר "אבינו מלכינו" לפני התפלה, אך בעת "אבינו מלכנו" שבסדר התפלה רמז הרבי שליט"א שישירו את הניגון.

כחמש דקות לאחר התפילה יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א ל"תשליך" בחצר, כשבידו דף-צילום מוגדל של סדר התשליך. החצר היתה סגורה לכלל הציבור ורק מעטים נכנסו עם הרבי פנימה. המחזה הזה של הרבי כשצעד לתשליך היה מאוד "מלכות'דיק" בצורה בלתי-רגילה... כשכ"ק אדמו"ר שליט"א צעד ל"תשליך" פרץ כל הקהל הקדוש שעמד מסביב בשירה אדירה כשכ"ק אדמו"ר שליט"א מעודד בידיו הק'. לתנועת עידוד מיוחדת זכה מר אלי עטיה האדריכל של הבניה ב"770".

עם הגיעו למקום התשליך, הסתובב הרבי שליט"א סביב ועצר כשפניו הק' למזרח (לכיוון

פרק ה

תשרי עם הרבי

שדרת קינגסטון. נראה היה שמחפש לראות את הדגים), אמר את סדר התשליך, קיפל את הדף והניחו בכיס הסירטוק, ניער את שולי הציצית כנהוג וחזר לחדרו כשגם בדרך חזרה מעודד את השירה.

אחרי שהרבי שליט"א עבר, החל כל הציבור להיכנס לחצר ושעה ארוכה זרמו למקום המוני אנשים נשים וטף. עם זאת, עד שעת ערבית של ליל ב' דראש השנה, שנקבעה לשעה שמונה בערב, נותרה שהות ממושכת. הציבור ניצל אותה לאמירת תהילים, כנהוג בראש השנה; ללימוד במאמר החדש או בקובץ המיוחד שהופיע בערב החג (מטעם "ועד הנחות בלה"ק" ו"מערכת פאקס א שיחה") ובו מדברות הק' של הימים האחרונים. והיו גם בעלי יזמה שמהירו להספיק עוד פעולות ב"מבצע שופר", מלבד הפעילות בבוקר בה השתתפו רבים שלא נמנעו מלצעוד מרחק רב.

יום ב דראש השנה

להלן, השינויים והחידושים העיקריים בסדרי התקיעות והתפילות ביחס ליום הראשון של החג:

בהתפילות של היום אמר הרבי שליט"א קדיש (על גיסתו הרבנית שיינא ובעלה הרה"ח ר מנחם מענדל הכהן הוריןשטיין הי"ד). לפני תפילת ערבית (אחרי אמירת תהילים) אמר משניות פ"ז דמקוואות. לפני התפילה הורה לשיר אבינו מלכינו. זו היתה, יש לציין, הפעם היחידה בראש השנה השתא ששרו אבינו מלכנו לפני התפלה. ההכנות לתפלה נמשכו, אם כן, הפעם כמחצית השעה.

(הבעל תפילה היה הרה"ח ר' ליפא שי' שפירא, בעלי התפילה דשחרית: עד "המלך" הרה"ח ר' לימא שי' מינקאוויטש ומ"המלך" הרה"ח ר' נחום שי' קפלן).

לתפילת שחרית נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א בלוויית הרב גרונר והרב קליין שנשאו את הספרים ואת החבילות והפעם היה בין הספרים סידור עם דא"ח (סדור תפלות כל השנה). לפני קריאת התורה הכריז הגבאי הרה"ח ר' זאב כ"ץ על שמירת הסדר בעת קריאת, ההפטר והתקיעות, וסיים בנוסח הידוע – "מ'זאל געדענקען וואו מען שטייט און פאר וועמען מען שטייט" – אך כנראה שבצפיפות הגדולה שליד הבימה אין זה פשוט כל כך לשמור על השקט... כאשר החזן הלך עם הספר תורה לבימת הקריאה לא היה קל לפלס לו דרך והרבי שליט"א עקב במבטו על הספר כל העת עד אחרי העליה הראשונה... גם מאוחר יותר, בסיום הקריאה, כאשר הרבי שליט"א כבר היה על הבימה, כדי לומר את הקדיש שלאחר קריאת, המתינו רגע לפני ההכרזה "יעמוד" למפטיר עד שהשקט והסדר חזרו...

עבודתו הק' בהכנות לתקיעות: תחילה הוציא כ"ק אדמו"ר שליט"א מתוך המטפחת הלבנה הגדולה את כל המטפחות וסידרן זו על גב זו (על גבי המחזור שהיה מונח על החבילות ועל הפ"נים) ואחר כך סידר את השופרות על המטפחות בכמה אופנים, היינו העמיד ושינה וחזר והעמיד וכו' ולבסוף כיסה אותם עם אחת המטפחות. גם אמירת "למנצח לבני קורח" היתה

פרקה

תשרי עם הרבי

קצת יותר באריכות מאתמול. הטעמות מיוחדות באמירת הפסוקים: ב"שש אנוכי" הדגיש כ"ק אדמו"ר שליט"א בנעימה מיוחדת את המילים האחרונות "כמוצא שלל רב", בפסוק "טוב טעם" – הדגיש בנעימה מיוחדת את שלושת המילים הראשונות.

לקראת התקיעות עצמן הסיר כ"ק אדמו"ר שליט"א את המטפחת המכסה את השופרות והיסב את פניו הק' לימינו כמחפש את המקריא, והרב טננבוים מיד התקרב. כשהתחיל הרבי שליט"א את אמירת הברכות ואמר "לשמוע קול שופר" הביט על השופרות וב"שהחיינו" הניח את ידיו הק' על המטפחת החדשה. גם היום היו התקיעות בקלות וללא הפסקה ב"ויתווה בלחש".

כאשר הרבי חזר למקומו, לבש את המטפחת האדומה (שהיא כבר בלוייה מיושן) ואת זו של "שהחיינו" ואחר כך הסתובב לאפשר לציבור להביט בפני התוקע.

הבעל מוסף היה הרה"ח ר' יוסף הלוי שי' וויינבערג, לפני ברכת כהנים ירד הרבי מבימתו אחרי "שופרות" כבאתמול, אך לא חזר ועלה עד אחרי סיום התפלה. כך שאמירת הקדיש לא היתה על גבי הבימה אלא למטה.

את ה"מוטו" של השנה החדשה, את מעלותיה וסגולותיה המיוחדות, ובעיקר את הברכה והתקווה האיתנה כי אכן תהיה שנת הגאולה, נתן הרבי שליט"א במהלך התוועדות היום שחלה כנהוג בימי המועדים, לפנות ערב. בשעה שבע בערב נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א לבית הכנסת שבאותה שעה כבר היה מלא בקהל שנדחק בכל פינה (כדי למנוע הידחקות מיוחדת נסגרו הדלתות בצהריים ונפתחו רק לעת מנחה. הרבי שליט"א התפלל מנחה בביהכ"ס הקטן למעלה כי למטה הכינו את המקום להתוועדות). כ"ק אדמו"ר שליט"א נטל ידיו הק' לסעודה, בצע את החלה, טבל פרוסה בדבש וטעם ממנה. לאחר טעימה נוספת של חלה בדבש, טבל פרוסה במלח. הגבאי הרב יהושע שי' פינסון הודיע, לפי רמז מהרבי, כי כל מי שטרם נטל ידיים לסעודה יכול לעשות זאת עד השעה 7:13, עת השקיעה.

הניגון הראשון היה הניגון הפותח את התוועדות השבת – "זאל שוין זיין די גאולה". הוא הושר בהתלהבות והרבי עודד את השירה כו"כ פעמים בשתי ידיו הק'. ואחרי הקדמה שכזו החלו דברות הק'. שתי שיחות הכילה ההתוועדות הראשונה של שנת נפלאות בכל, והרי אי אלו נקודות מתוך השיחה:

הרבי שליט"א פתח בנוהג להזכיר בהתוועדות ר"ה את כל רבותינו הק' החל מהבעש"ט והפעם היה הסדר "מלמטה למעלה" באמרו שיש להתחיל במה שקרוב אלינו.

בסוף שיחה זו פנה הרבי שליט"א לה"חוזר" הגה"ח ר' יואל שי' כהן והורה לנגן את הניגונים של רבותינו הק' ולהכריז לפני כל ניגון מיהו בעל הניגון. ר' יואל התחיל להכריז והרבי שליט"א אמר לו שההכרזה תהיה בקול. הוא הגביה את עצמו, אפוא, והכריז בקול.

[הלשון המדויק של ההוראה: הרבי: זאג די ניגונים פון אלע רביים מיט זייערע נעמען. ר' יואל: שלוש תנועות – פון דעם בעש"ט דעם מגיד און דעם אלטן רבי.

הרבי: קיינער האט גארניט געהערט (ובאמרו זאת הצביע על הציבור וחיך חיוך רחב). ר'

פרק ה

תשרי עם הרבי

יואל חזר עוד הפעם על הנ"ל והרבי אמר: זייט מכריז אז דער שווער האט איינגעפירט אז מ'זאל זאגן די ניגונים פון אלע רביים אום דערביי זאגן זייערע נעמען. נו, זייט מכריז, איר זייט דאך דער חוזר (ושוב חייד) הרבי גם פנה לעבר הריל"ג ואמר ער איז דאך דער חוזר! ניין? ושוב ר' יואל: "זייט מכריז דארטן" ואז ר' יואל הכריז בקול רם שזוהי תקנה של הרבי מהוריי"צ וכו'.

הניגונים היו: "ג' תנועות" להבעש"ט הה"מ ואדה"ז. "אלי אתה" לאדה"ז. ה"קאפעליע" לאדמו"ר האמצעי, "ימין ה" לאדמו"ר הצ"צ, "לכתחילה אריבער" לאדמו"ר המהר"ש, "ניגון הכנה" לאדמו"ר הרשב"ב "ניגון הבינוני" לאדמו"ר מהוריי"צ, ו"אתה בחרתנו" לכ"ק אדמו"ר שליט"א.

כמעט במשך כל העת ששרו הניגונים ישב כ"ק אדמו"ר שליט"א בעיניים עצומות ובדביקות מיוחדת כשמראה פניו הק' באופן שאי אפשר לתאר, ורק לבסוף "אתה בחרתנו" פנה להציבור ואמר "לחיים" וגם עודד את השירה. הניגונים ארכו משך זמן והיו אלו דקות של דביקות והתעלות ביום מיוחד, במקום מיוחד בזמן מיוחד...

בשיחה השניה היתה התעוררות על לימוד וקיום הלכות ומנהגי כל אחד מהמועדים והרבי שליט"א שיבח את "לוח כולל חב"ד" בו מובאים הדברים הנוגעים הלכה למעשה והורה לעיין בלוחות כגון דא.

בסך הכל נמשכה ההתוועדות קצת יותר משעתיים. לפני הסיום שתה הרבי מעט מים ואחר כך פתח את המחזור לברכת המזון, לפני התחלת הברכה הורה להרב גרונר להודיע שיש לומר את ברכת המזון של ראש השנה ולאחר שהכריז הורה הרבי שליט"א להוסיף כי מי שלא נטל דינו בר"ה לא יעשה כן ואלו שנטלו ידיהם לאחר הבדלה, לא יאמרו "יעלה ויבוא".

כוס של ברכה

הרה"ח ר' דובער שי' יוניק מזג את הכוס והרבי שליט"א זימן כנהוג. החידוש הפעם היה שאת כל הקטע של יעלה ויבוא אמר הרבי שליט"א בקול רם שנשמע היטב בחלל ביהכנ"ס. לאחר שהתפללו ערבית, הבדיל הרבי שליט"א על הכוס מתוך המחזור ואז החל מעמד של "כוס של ברכה" המפורסם, בו אלפי עוברים לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א וזוכים לקבל מידו הק' יין מכוס של ברכה, כאשר כל הקהל העצום עומד מסביב ומלווה את המעמד המיוחד בשירה

פרקה

תשרי עם הרבי

חסידיית נלהבת. במשך החלוקה עודד הרבי את השירה כמה פעמים ובעיקר כאשר החזן הרוסי מר צ'אצ'קעס שר את השירים הידועים ברוסית.

הרבי שליט"א אמר לעוברים "לחיים" או "לשנה טובה" ולכמה מהם היו גם דיבורים פרטיים שלא כאן המקום לעמוד עליהם.

המעמד נמשך עד קרוב לשעה אחת לפנות בוקר וכל הזמן זרמו יהודים מכל קצות עיר שרצו גם הם לקבל "לחיים" מהרבי שליט"א, כך שביחד עם הציבור שעשה כאן את החג היה ציבור גדול ביותר בלעה"ר. לבסוף ישב הרבי לאמירת ברכה אחרונה, אחריה חילק לכמה שהגיעו זה עתה, ולבסוף התחיל את ניגון ההקפות לאביו ז"ל ובו יצא את בית המדרש.

צום גדליה

תפילת שחרית של צום גדליה התנהלה כרגיל. בתפילת מנחה עלה הרבי שליט"א למפטיר (בגלל חתן לא אמרו תחנון ואבינו מלכנו). אחרי התפילה היתה שיחה ק' שנמשכה כ-40 דקות. היא היתה אמנם במסגרת "דברי כיבושין" שנאמרים בתענית הציבור, אבל לא היתה בו שום סממן של אמירת מוסר. ואדרבה – הרי הרבי שליט"א עמד על שורה של מעלות וסגולות של היום כעת רצון וכו'. ודיבר במעלתו ושיבחן של ישראל.

אחרי השיחה היתה חלוקת שטרות לצדקה. והפעם – 3 שטרות לכאו"א.

כאמור, הרבי שליט"א הדגיש בשיחה את מעלתו וסגולתו החיובית של היום ודיבר על השמחה של ר"ה וכו', כך שבעת החלוקה עמד הציבור ושר בשמחה רבה וכאשר הרבי שליט"א יצא מביהכ"ס אחרי כארבעים דקות של חלוקה, עודד את השירה בעוז.

תפילות ו תשרי

יום ההילולא וא"ו תשרי. יום יום ועבודתו. אמש עד שעה מאוחרת היתה חלוקת לעקאת. היום יש להספיק את עניני היום, להכין את הדרוש לשבת, להספיק גם לפעול ב"מבצעים" ולחזור בשעה מוקדמת – לתפוס מקום בבית הכנסת לקראת תפילת קבלת שבת כאשר הרבי שליט"א יעבור לפני התיבה, לרגל יארצייט אמו הרבנית הצדקנית מרת חנה נ"ע.

ואכן, כבר מהצהריים היו השורות הקרובות למזרח מלאות עד אפס מקום ולאט לאט הלך ביהכ"נ והתמלא. בימת הרבי שליט"א, מימין העמוד, היתה מלאה וצפופה ע"י זקני החסידים ונכבדי האורחים ומכל העברים נתפסה כל פינה אפשרית.

בשעה שבע וחצי לערך נכנס הרבי שליט"א לביהכ"נ שבאותה שעה היה מלא, כמובן, עד אפס מקום, גם עד צדו המערבי. ללא שהיות החל הרבי בתפילה כשאומר בקול את ההתחלה "לכו נרננה" בנעימה המיוחדת לו והכל משתדלים להאזין ככל יכלתם וגם להביט ולנסות ללמוד הנהגה בהלכות והליכות.

אי אלו פרטים מיוחדים: בדרך כלל הרבי שליט"א הגביה קולו גם בתחלת כל קטע וגם בסיומו. בכמה קטעים המתין לסיים בקול עד שכל הציבור סיים ונהיה שקט. כשכ"ק אדמו"ר

פרק ה

תשרי עם הרבי

שליט"א נכנס לשחרית, היה בידו מלבד הסידור גם חומש ותהילים כבכל שב"ק וכשהגיע לעמוד הניח את החומש ותהילים על שלחן קטן שהוכן שם מראש. לפני קריה"ת אמר "קדוש ונורא שמו". קריאת התורה התקיימה לא באמצע ביהכנ"ס אלא קרוב יותר למזרח כבימות החול.

הרבי עמד כל משך הקריה"ת למרות שכיסאו הוכן ליד העמוד. בקדושת כתר במוסף כאשר הרבי חזר על "שמע ישראל . . . הוא אלוקינו", סימן בידיו הק' שישירו (כי כולם היו בשקט כדי לשמוע את הרבי שר) אבל כאשר סיימו את הניגון היה אפשר לשמוע בבירור את המילים האחרונות.

כשנכנס כ"ק אדמו"ר

שליט"א להתוועדות ו' תשרי, לפני שיחת הק' הראשונה שרו, כרגיל לאחרונה, "זאל שוין זיין די גאולה", והתחלת השיחה היתה כהמשך לשיר זה כשהרבי שליט"א פותח ואומר כי עניין זה, הגאולה, קשור במיוחד בראש השנה כמפורש בהפטרה – "וירם קרן משיחו" וזה היה הנושא העיקרי בהמשך השיחה.

השיחה הבאה היתה בעניין האמור בכתבי האריז"ל כי כל יום מימי השבוע שבין ר"ה ויוהכ"פ הוא יום כללי על כל השנה, כך ששבת זו קשורה עם כל שבתות השנה ולכל לראש ל"יום שכולו שבת...". וכאן היו דברים נפלאים על הציפי' לגאולה והרבי שליט"א סיים בתפילה שתכף ומיד יבנה בית המקדש שירד בנוי ומשוכלל מהשמים ("מלמעלה למטה") והשערים שטובעו בארץ יתגלו ויעלו ("מלמטה למעלה") וכל זה יהיה "לעיני כל ישראל".

בסוף שיחה זו הרבה הרבי שליט"א לעודד את השירה וכן הורה להש"ץ לשיר "יה"ר... שיבנה". כן היו מספר מילים על חלוקת המשקה והרבי שליט"א סיים בברכה כי העליה (של הלוקחים את המשקה) מלמטה למעלה תזרז את עליית כל בני"א לאה"ק תיכף ומיד ממש. אחרי החלוקה התחיל את ניגון הקפות לאביו ז"ל. התוועדות זו נמשכה כשעתיים וכאמור היו ביטויים נפלאים על כך שהגאולה היא קרובה ומוחשית. דברים על מעלתם וסגולתן של ימי התשובה ועל סגולת השנה.

מיד עם סיום ההתוועדות החלה התכונה לתפילת מנחה. הרבי שליט"א עבר לפני התיבה על גבי בימת ההתוועדות (במקום בו הוא מתפלל ערבית במוצאי המועדים) והפעם, גם אם לא הכל היו יכולים לשמוע, מובן שהעובדה שהרבי ניצב על הבימה איפשרה לכולם לראות וזה היה מחזה מיוחד, "מלכות'דיק".

פרק ה

תשרי עם הרבי

תפילת ערבית של מוצאי שבת היתה, כמו זו של שבת לפני ער"ה, בבית כנסת הגדול למטה, ברוב עם.

יום הכיפורים של נפלאות בכל

את תיאור אירועי הימים הבאים היה עלינו לכתוב, כמובן, במוצאי יום הכיפורים. ובכן אחרי טעימה קלה, פתחנו את מעבד התמלילים והתחלנו "לשבור את הראש" מה עושים. בדרך כלל תיאור כזה אמור להוות חתימה של הימים הנוראים והתחלה ל"זמן שמחתינו", אבל הרי מדובר על שנת "נפלאות בכל" ו"נפלאות בו"; והרבי שליט"א אמר שבכוונה היא שיהיו נפלאות בכל יום. ואכן כך התחילה השנה והפעם המעבר לימים של שמחה הקדים לבוא. מי זוכר עוד שנה שלאחר הברכה הכללית בערב יום הכיפורים התחיל הרבי שליט"א את ניגון ההקפות? ומי זוכר עוד שנה שעד מוצאי יוה"כ"פ כ"ק אדמו"ר שליט"א כבר התחיל את הניגון ארבעה פעמים (אחרי כו"ב במוצאי ר"ה, אחרי היחידות לחברי הקרן דמחנה ישראל ביום א' ז' תשרי, אחרי הברכה בערב יו"כ ואחרי ההבדלה במוצאי יוה"כ) מצד שני – איך תיאור העובדות יהיה כזה שלא "יפספס" את האווירה המיוחדת ואת התעלות המרוממת של היום הקדוש במחיצת נשיא הדור?

אלא שת"ל, בעוד אנו מתלבטים, בא לידינו בהפתעה מכתב אוטנתי של א' מהת' שמיועד לחבריו שמעבר לים והרי הוא לפניכם:

"ב"ה, מוצאי יום הכיפורים תשנ"ב. "770".

מפני תשישות הכחות וכו' כותב אני בקיצור:

בערב יוה"כ בשעה 8:40 יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א לשחיטת העוף בכפרות בדלת הראשית ד-770.

בבוקר היו שמועות שברכת התמימים יהיה בזאל הגדול למטה כי החום גדול מאוד, יותר מ-90 מעלות, אבל ת"ל שהיה כרגיל בזאל למעלה.

בשעה 10 לערך נסע למקווה ואח"כ אמרו שכ"ק אדמו"ר שליט"א נוסע היום לאוהל. 12:20 לערך שחרית. בשעה 1:10 לערך – חלוקת לעקאח שנמשכה כשעה. רוב אנ"ש והת' כבר הלכו בפעמים הקודמות וחלוקה זו היתה בעיקר לרבנים ואישי ציבור הבאים בכל שנה ושנה.

בשעה 2:50 נודע שכ"ק אדמו"ר שליט"א לא נוסע לאהל ומנחה תהיה כרגיל ב - 3:15. אני כבר הייתי אז קרוב ל'מזרח', כי בלאו הכי רציתי להיות בעת הברכה קרוב ככל האפשר.

מנחה היתה בזמן הנ"ל. הייתי ממש בהתחלה אבל ראיתי איך בית הכנסת מלא ממש מקצה לקצה. אחרי התפילה היתה הברכה הקדושה והיא למעשה שיחה מופלאה עם ריבוי עניינים והיו מורא'דיקע ווערטער על הגאולה ובין הדברים איחל שימשיכו את הסעודה עד ליום העשירי יום הכיפורים כפי שהיתה בעת חנוכת ביהמ"ק הראשון ובסעודה זו יאכלו את שור הבר ולויתן וישתו יין המשומר ובכלל כנהוג בסעודה חסידית ובחסידישע פארבריינגען שכאשר מתחילים ביום ממשיכים בלילה וכן היו עוד ווערטער שלא שמענום מעולם בערב

פרק ה

תשרי עם הרבי

יום הכיפורים וסיים: "בניגון הכי שמח ובריבוד הכי גדול" והתחיל תיכף את ניגון ההקפות לאביו ז"ל. ואחרי זה חילק עוד דולר'ס.

הת' מיהרו לעלות למעלה לתפוס מקום להברכה, ואכלו סעודת המפסקת על המדריגות ובמעבר... וכמובן, אחרי שיחה כזו, הגיע מאי שם יין ואמרו "לחיים" וענו "לחיים ולברכה"... וד"ל.

לברכת הת' נכנס בשעה 6:40. אמר "ברכך..." ואח"כ ברכה-שיחה שנמשכה כ-20 דקות הנקודות: תו"ת, תורה תמימה, נגלה וחסידות תורה אחת, אחת בשנה יום הכיפורים, אחת במקום - קודש הקדשים, עם אחד - בני ישראל; כ"ק מו"ח אדמו"ר היה מנהל פועל מאז התייסדות הישיבה ועד היום הזה ועד לנצח נצחים ועוד.

תיכף לאח"ז ירד ל"כל נדרי" ואחרי ערבית נשאר לאמירת תהילים שנמשכה זמן רב ויצא מביהכ"נ אחרי 11.

כשעלה למעלה פנה לזאל הגדול ושאל: איפה הנרות? (נשמה) והמזכיר הרב קליין ענה: למטה, ליד המים. ושאל בתמיהה: ליד המים?! ואח"כ נכנס לחדרו.

שחרית, קריה"ת ומוסף כרגיל. ההפסקה לערך שעתיים, משלוש וחצי עד חמש וחצי לערך. בעת מפטיר יונה היה שקט מוחלט והרבי אמר בקול רם שכמעט כל בית הכנסת שמעו ויהי לפלא. מנחה היה בזריזות לפי ערך וכן בנעילה לא האריכו יותר מדאי ובשעה 7:45 החלו המארש.

בתחילה עודד בידו הק' על גבי הסטנדר זמן די ארוך (שמעתי מישהו לידי אומר לחבירו "כנראה, שיש עוד מה לסדר"), אח"כ עלה ע"ג המדריגות ועשה בידו הק' תנועות חזקות לעידוד השירה. בתחילה היו התנועות ביד אחת ואח"כ בשתי ידיים רצופות וכמובן שממש כל 770 רקד אז... אחר כך היתה התקיעה ושלא כבכל שנה הרבי לא ירד מהמדרגות אלא בעודו עומד הרים מעט את הטלית שבמשך כל השיר היה על פניו הק' והביט לעבר התוקע. אחר התקיעה אמר ביחד עם כולם בקול "לשנה הבאה בירושלים" (כנ"ל כעת פניו הק' היו כבר מכוסים בטלית) ואח"כ סימן בידיו הק' שימשיכו את הניגון ומיד המשיכו את המארש וכשירד ועמד ליד הסטנדר המשיך לסמן שישירו. זהו כאמור חידוש של השנה והוא פלא.

אח"כ גמרו הקדיש, אין כאלוקינו, עלינו, תהילים. אח"ז הלביש הכובע והתפללו מעריב. עשו הבדלה ואחרי ברכה אחרונה אמר ג"פ "גוט יו"ט" והתחיל ניגון ההקפות לאביו ז"ל ויצא

פרקה

תשרי עם הרבי

מבית הכנסת בשמחה רבה.

לא קידשו את הלבנה כי היה מעונן וכולם יצאו שמחים וטובי לב ויישר כח לר' נחום מרקוביץ שארגן לציבור הענק בלעה"ר במה להשיב הנפש...

ערב סוכות - חג הסוכות

אמרנו כי התוועדות שבת היה במובן מסוים התוועדות הכנה לחג הסוכות אבל האירועים הגדולים בכיוון זה היה למחרת, יום ראשון, ערב החג, שהיה יום גדוש אירועים בזכות עצמו.

אלו היו אירועי היום, לפי הסדר:

תפילת שחרית היתה במועד הרגיל ואחריה נודע סדר היום: אחרי שהות מסוימת יחלק כ"ק אדמו"ר שליט"א ארבעת המינים לנציגי המדינות השונות ועם סיום החלוקה תהיה חלוקת שטרות לצדקה כמידי יום ראשון בשבוע.

בדרך כלל, מיד אחרי תפלת שחרית ממהרים הכל לכיוון ה"מזרח". לתפוס מקומות לקראת שיחת הק' של הלילה (כידוע שמאז שנת תשמ"א הרבי שליט"א משמיע שיחה ק' בכל לילה מלילות חג הסוכות). ובעוד רבים מתאמצים "לקנות שביתה" סמוך ככל האפשר לבימה עליה הרבי שליט"א מתפלל, החלה להתפשט הידיעה, בינתיים כשמועה בלבד, כי בשנה זו יחול שינוי במקום אמירת השיחה. טרם היה ברור היכן בדיוק יתפלל הרבי, איך בדיוק יסודר ביהכ"ס לקראת השיחה וכו' וכתוצאה מאי הבהירות נוצרה המולה מסוימת, שכן הציבור גדול בלעה"ר והכל חפצים שלא לאבד אף מילה מהשיחה הק'.

כנזכר, נודע שחלוקת הדולרים תתקיים כמידי יום ראשון ובתוך כל החלו להשתרך התורים המיוחדים. בתוך בית הכנסת היו התורים לאנשים; בחצר מצד הסוכה היה התור לנשים, והשביל שבמדרגות עד פתח הראשי היה מלא באלו שזוכים לקבל מכ"ק אדמו"ר שליט"א ד' מינים.

מחזה שכולו מלכות"דיק

כאשר כ"ק אדמו"ר שליט"א נכנס לתפילת ערבית, כבר היה בית הכנסת נראה בדיוק כמו רגע לפני ההתוועדות כאשר כל המקומות תפוסים ובית הכנסת מלא וגדוש עד אפס מקום, ורק מעטים נדחפו לעבר המזרח להיות קרוב יותר לבימת התפילה ואילו רוב הקהל התפלל במקום הנשמר לשיחה.

התפילה נערכה בשילוב ניגוני שמחה ובסיומה צעד הרבי על ה"גשר" המיוחד היישר למקומו. באותה שעה שרר בבית כנסת שקט מוחלט והכל ציפו לבואו של הרבי למקומו. בהגיעו הביט על השולחן (שהיה מכוסה במפה צחורה כבעת התוועדות) וכשהוא פונה אל המזכיר הרב גרונר שאל היכן הסטנדר, הריל"ג הצביע על הכסא שהוצב מראש (כי "וועד המסדר" סבור היה שהרבי ישב), אך הרבי סירב לשבת אלא התקרב לשלחן הניח את הסיודר

פרק ה

תשרי עם הרבי

וכשהוא נשען קלות בשתי ידיו הק' על השולחן החלה שיחה הק'. ה"ציור" של הרבי שליט"א עומד מלוא קומתו על בימת ההתוועדות ומשמיע דברותיו הק' הוא מחזה נדיר בבית חיינו וזה היה מראה מאוד "מלכות'דיק".

הרבי שליט"א הכריז בקול רם: "פותחים בברכה - א גוט יו"ט" והציבור ענה אחריו "גוט יום טוב" ולאחר מכן חזר עוד פעמיים "גוט יום טוב" והציבור ענה בקול גדול פעם אחר פעם... ואז פתח כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחה עצמה.

בתחילה אמר כי דוקא היום מתאים לפתוח בברכה 3 פעמים שהרי בתורה נאמר על חג הסוכות 3 פעמים לשון שמחה ומכאן עבר לביאור עניין "חג האסיף". הנושאים הבאים: ענייניה ומעלתה של "אבן השתייה" שבקדש הקדשים; ה"אושפיזין" בכלל (המושג של אורח ביחס ל"בעה"ב האמיתי", הקב"ה) בעבודת ה' והמיוחד ביום זה - אברהם אבינו והבעש"ט. עם סוף השיחה חזר והכריז "גוט יום טוב" שלוש פעמים ולאחר מכן התחיל בעצמו את ניגון ההקפות לאביו (אנחנו מפסיקים לספור כמה פעמים זה כבר היה ויהיה בשנת נפלאות בכל...).

כל הקהל העצום שבמשך השיחה נתעלה אל אוירת החג, קדושתו ושמחתו, הצטרף לשירה בהתלהבות, וכשהוא מורה בידי הק' להגביר השירה יצא מבית המדרש. כעת החל הגוש הגדול של הקהל לנוע. פה ושם נוצרו חבורות של "חזרה" על שיחה הק'. אחרים מיהרו להתחיל את השמחה ולצאת בריקוד ואילו המוני האורחים החלו למהר לעבר הסוכה הגדולה שבחצר,

לקראת המעמד המיוחד מידי שנה בלילה זה: הברכה לאורחים. ואכן כמה דקות אחרי השיחה הק' בבית הכנסת (שמונה וחצי לערך) כבר נראה הרבי שליט"א יוצא לעבר הסוכה. הרבי יצא מהפתח הראשי של "770" כשבידו הסידור (עוד חידוש של השנה...) בתוך הסוכה עלה על מדרגות מיוחדות שהוכנסו לשם כך ולידו עמדו חברי הוועד של הכנסת אורחים - הרב כתריאל קסטל, הרב צבי הירש קרינסקי, והרב שלום הורביץ (שמונו מאחר שמהרב משה ירוסלבסקי נבצר להגיע בשנה זו).

הפתיחה היתה כבבית הכנסת - "פותחין בברכה, א גוט יום טוב". הרבי הוסיף דברים בעניין "חג האסיף", הזכיר את מעלת ה"אושפיזין" של הלילה, את מעלת השנה "נפלאות, בכל מכל כל", והקשר בין

פרקה

תשרי עם הרבי

השניים: האושפיזין נותנים כח ש"נפלאות" לא יהיו עוד פלא אלא "בעל שם סקע" הנהגה קבועה, עם בוא הגאולה שלימה. (את סיום השיחה, אמר הרבי בעיניים עצומות).
 כאשר הרבי ירד מהמדרגות לכיוון היציאה, פנה לעבר המזכיר ר' בנימין שי' קליין ושאל היכן האברכים הנ"ל חברי הוועד (באמרו: "וואו זיינען די יונגעלייט?"). בדוחק הגדול ששרר שם באותם דקות לא היה קל להם לפלס דרך והרבי עמד רגע ארוך והמתין להן, כשהגיעו ליד הרבי חיך לעברם והורה להם ללכת לפניו בתור מכניסי האורחים...
 בסוכה החלו להתארגן לסעודת יו"ט, בבית הכנסת המשיכו החזרות והריקודים ולאט לאט התפזר הקהל לסעודת חג ואחריה נאסף שוב ("חג האסיף") בפינת הרחובות קינגסטון ומונטגומרי לשמחת בית השואבה. הריקודים נמשכו ברציפות כל הלילה, רק הקהל מתחלף כי מפעם לפעם פונים לסוכה הגדולה לאמירת "לחיים" או לסוכות אחרות ברחבי השכונה "לחטוף" בין ריקוד לריקוד התוועדות עם זקני החסידים, עם השלוחים ועם המשפיעים, מתושבי המקום או מבין האורחים. כך או כך – "לא טעמנו טעם שינה בעינינו"...

בוקר יום ראשון של חג

בשעה שהלילה הולך ונמוג והשחר הולך ומפציע, מתחילים לנוע לכיוון 770. לאט לאט משתרך תור ארוך. הפעם לקבל מספרים לתור של הברכה על ארבעת המינים של הרבי. צופים שבשעה 8 בבוקר לערך יברך הרבי בעצמו ואחר כך ימסור את הלולב ואתרוג לציבור, וכדי שהציבור לא יצטרך לעמוד בתור שעות ארוכות מכינים מספרים ובעל המספר יכול לשוב מאוחר יותר, כאשר יגיע תורו יציג את המספר ויכנס לשורה. חיש מהר חולקו אלפיים מספרים (בהערכה שזה מספר האנשים שיספיק לברך עד שהלולב יחזור אל הרבי ל"הלל") והכל מצפים ללולב של הרבי.

בשמונה בבוקר יצא הרבי מהפתח הראשי של 770 כשבידו הלולב והאתרוג ונכנס לסוכתו (זו שבחצר) לברכת הלולב. ליד הסוכה נעמד הרב מאיר הארליג המחזיק בזכות זו, לקבל את ד' המינים מהרבי שליט"א ולהחזיק אותן עבור הציבור.

עד כאן, דברים שבעיקרם חוזרים על עצמן ביום הראשון של סוכות מדי שנה בשנה. וכעת באה ההפתעה הגדולה, אחרי כעשר דקות נפתחה דלת הסוכה וכאן היה החידוש הראשון. בדרך כלל מונחים הלולב ואתרוג על השולחן ור' הארליג לוקח אותם. ואילו הפעם עמד הרבי כשאוחז אותם בידיו הק', ר' הארליג כבר התכונן לקחת אותם מידי הרבי והנה הרבי שואל: "היכן המקום של הציבור?" מיד הבינו שמהו עומד להתרחש והמזכיר ר' גרונר נחפז לסוכה של הרבי וכאן הודיע הרבי את החידוש הגדול והמפתיע והמיוחד במינו: "וואו בענטשט דער עולם? איך וויל זען דעם עולם בענטשן דעם ערשטן טאג"... הרב גרונר פנה להראות את המקום בו הציבור מברך והרבי שליט"א צועד לשם כשבידו הלולב והאתרוג. חיש מהר פונתה הדרך לאורך הסוכה הגדולה עד הסוכה הקטנה המיוחדת לברכה; הרבי נכנס לתוכה, הביט על השולחן ושאל האם לידו מברכים ומשנענה בחיוב הניח שם את ד' המינים. והקהל החל

פרק ה

תשרי עם הרבי

לזרום... תחילה לקחו את ד' המינים מהשולחן או מסרו איש לרעהו אך כעבור כמה דקות תפס ר' הארליג את מקומו ואחז את הלולב והאתרוג כמידי שנה.

ברצוני לעמוד עד שכולם יברכו...

התור הארוך נע והזמן חולף. אחרי כשעה שאל ריל"ג את הרבי מתי תערך תפילת שחרית והרבי אמר במפורש כי ברצונו לעמוד עד שכולם יברכו... מכך הבינו שהתפילה וודאי לא תהיה בשעה עשר... כך חולפות השעות. לאט לאט זוכה כל הציבור לזכות הנפלאה של ברכות על לולב של הרבי ואל מול פני הקודש ומחוגי השעון נעים. כאשר האחרון בירך היה שתיים וחצי אחה"צ וזה אומר שהרבי שליט"א עמד בסוכה להביט בכאו"א מהמברכים כמעט שש וחצי שעות (!!). רק אחרי שהאחרון סיים לקח הרבי את הלולב והאתרוג, יצא מהסוכה הקטנה וצעד לאורך הסוכה הגדולה בחזרה לחדרו (בכניסה שאל את הרב מ. ק. לשלום אביו שי').

תיארנו, כמובן, רק מה שהתרחש מסביב למעמד המיוחד, ואת הרגע של הברכה מול הרבי – הרי מי שראה והרגיש ראה... נוסף רק אי אלו פרטים על שעות מיוחדות אלו:

* א' שכח לומר "שהחיינו" והרבי הזכיר לו.

* א' הרים את האתרוג הפוך והרבי סימן לו להפוך.

* א' לקח תחילה את האתרוג, והרבי העיר לו כי קודם יש לקחת את הלולב.

* א' האורחים, "מתקרב" שעדיין קשה לו לקרוא אמר את הברכות לאט והרבי סייע לו כשאומר איתו מילה במילה מהסידור.

* לכמה "מתקרבים" שאמירת הברכה היתה בשבילם מאמץ גדול, חיך הרבי כאשר סיימו ובירכם "גוט יום טוב". כן אמר "גוט יום טוב" לכמה מזקני החסידים והיו חיוכים מיוחדים לעבר ר' זלמן יפה ממנצ'סטר, ר' גרשון יעקבסאהן עורך ה"אלגעמיינער", הד"ר פעלדמאן ועוד.

* ר' שמשון סטאק הציע שהרבי ישב אך הרבי ענה בשלילה ובירכו "גוט יום טוב". אגב במשך הזמן שהתור עבר מול הרבי היו דקות שירד בהם גשם, אך מובן שאף אחד לא התייחס לעובדה זו יתר על המידה..

ואחרי כל אלה, כאשר הרבי נכנס לבית הכנסת היתה השעה 3 אחה"צ ונדע שהתפילות שחרית, מוסף ומנחה יתקיימו זו אחר זו ללא הפסק...

יו"ט ראשון ושני של סוכות

כאמור כמה דקות לאחר השעה 3 אחה"צ, נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א לביהכ"ס כשבדו הלולב והאתרוג (שלא כרגיל שהם נשארים עבור הציבור עד "הלל" שהרי הפעם כולם כבר בירכו), עלה למקומם והניחם על גבי הסטנדר והריל"ג הניח את הסידור והתהילים. בתפילה היו ניגונים והרבי עודד (ב"שים שלום" שבחזרת הש"ץ של שחרית, סימן בידו הק' עוד טרם החל החזן לשיר).

פרק ה

תשרי עם הרבי

עם סיום חזרת הש"ץ לקראת הלל, לקח הרבי את הלולב והחל לסדר את שלשת הכריכות, האוגדות את ההדסים והערבות. הרבי הפך וסידר אותן מצד לצד, ועבוה"ק של הכנה זו נמשכה יותר מעשר דקות, ויהי לפלא (בתוך שאר עניני תשרי המופלא...)

אחר כך הוציא הרבי את האתרוג מהקופסא, הניחו ליד הסידור והחלו באמירת הלל. ב"הללו את ה' כל גויים" הרבה כ"ק אדמו"ר שליט"א לרמוז להגביר את השירה. לנענועים ב"הודו" לקח את האתרוג ומיד אחריהם הניחו ליד הסידור וחזר והגביהו ל"נענועים" ד"אנא ה". ועוד שינוי של

השנה: בשני ימי החג ובימי חול המועד היתה קריאת התורה על הבימה הנמוכה שעמדה סמוך לארון הקודש (כמו שני וחמישי של כל ימות השנה) ובימה זו הקיף כ"ק אדמו"ר שליט"א ל"הושענות" כשאחריו צועדים רק כעשרים איש מזקני החסידים והציבור הגדול בלעה"ר הקיף בבימה הגדול באמצע ביהכנ"ס כרגיל וגם לשם הובא ס"ת. כאשר הרבי סיים את ההקפה וחזר ועלה לבימתו ובמשך דקות ארוכות עמד והביט בעיניו הק' במבט מיוחד בציבור שהקיף את הבימה. רק אחרי שכל הציבור גמר, הסתובב הרבי שליט"א בחזרה כשפניו לכותל ואז רמז להתחיל לשיר "הושיעה את עמך".

כאמור, קריה"ת היתה על הבימה שליד ארון הקודש. כ"ק אדמו"ר שליט"א עלה למפטיר, כנהוג, והפעם היתה אמירת ההפטר בהקול רם יחסית.

שבת חוהמ - הושענא רבא

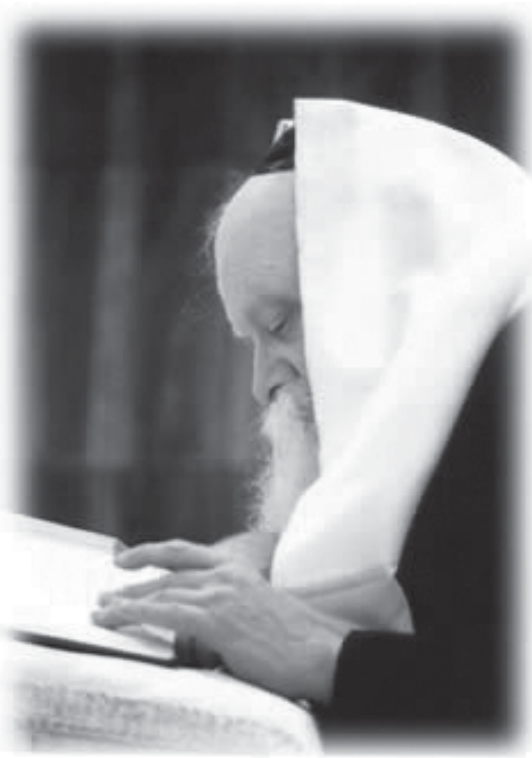
באה שבת. בית הכנסת חזר וקיבל את המראה של הימים הראשונים ובמקום בו יושב הרבי בהתוועדות הועמד הכן הסטנדר. גם היום התחילו בשיר לפני השיחה וכאשר הרבי שליט"א הגיע למקומו, עם סיום קבלת שבת ותפילת ערבית, פתח את שיחה הק' כשהוא מזכיר את ברכת החג "ושמחת בחגך". הרבי שליט"א האריך בעניין "הליכות עולם", שהעולם צריך להתנהג לפי ההלכה ועמד על נושא התשובות ההלכתיות לבעיות חדשות המתעוררות בעולם.

פרק ה

תשרי עם הרבי

בתפילת שחרית, הלל ומוסף שילבו העוברים לפני התיבה ניגונים שמחים ושמחת הלילה הורגשה בתפילת היום (השינוי מבשאר ימי החג: בימת הקריאה עמדה באמצע ביהכנ"ס כרגיל ולא ליד ארון הקודש, שהרי בשבת אין אומרים "הושענות" ואין מקיפים את הבימה).

שעת תפילת מנחה החזירה את הציבור ל-770 ומיד אחריה נתפסו מקומות לשיחה הק' של הלילה, ליל הושענה רבה. כמו במוצאי החג – בבית הכנסת הגדול אין רמקול בפרהסיא אבל עורכים הבדלה בסוכה שצמודה לחלון והדברים של הרבי שליט"א מועברים ומשודרים וגם יש מסך מיוחד שמעביר את המראות.

השיחה עצמה היתה רצופה ביטויים מופלאים, של התעוררות לנצל את הלילה לשמחה גדולה. הרבי אמר בין השאר כי יש להוסיף בשמחה מיום ליום עד ששמחת שבת בראשית תהיה גדולה יותר מזו של שמיני עצרת ושמחת תורה, ומכיוון ש"הנה זה בא" למה להמתין ואפשר להתחיל את השמחה הגדולה הזאת מיד... בהמשך דובר על אושפיזין של היום ובתוך הדברים על מעלתו של אדמו"ר מהורש"ב נ"ע מייסד תומכי תמימים היתה הוראה לייסד מחלקות חדשות של הישיבה ברחבי תבל.

הדברים ארכו יותר מחצי שעה וכאמור היו הרבה ביטויים נפלאים, ואם הציבור כבר עלה ונתעלה במשך החג מיום ליום, כעת היה שלב חשוב מאוד בכיוון זה, דבר שניכר בריקודים שפרצו מיד בבית הכנסת ובאלו שנמשכו ברחובה של עיר. רק סמוך לשעה אחת לפנות בוקר נפסקו הריקודים, הכל מיהרו לאמירת תהילים, כנהוג. זו היא, כידוע, אחת השעות בה 770 מלא במיוחד. שכן גם מי שבמשך החג שוהה במקום אחר – ואלה שיוצאים לשמחת תורה ל"מבצעים" – נוכחים כעת. ואכן, כל החצר וכל המעברים היו מלאים עד אפס מקום. הרבי שליט"א עצמו נכנס לבית הכנסת במועד הקבוע ומיד התחילו באמירת תהילים. שינוי של השנה: הרבי אמר מתוך "תיקון" לליל הושע"ר שמכיל תהילים ולא מתוך ספר תהילים כרגיל. יצוין גם שהרבי שליט"א עמד על רגליו כל משך זמן אמירת תהילים.

פרקה

תשרי עם הרבי

הושענא רבא

בבוקר ניתן היה להבחין באורחים חדשים שהגיעו במיוחד לשמחת תורה. אפילו מארץ ישראל המריאו במוצאי שבת וה"פנים חדשות" מוסיפים שמחה ותכונה לקראת ימים הגדולים של שמע"צ ושמח"ת.

עבודת הק' של היום כללה את אירועים הבאים: תפילת שחרית היתה בזמן הקבוע ובשילוב ניגונים שמחים. ה"הושענות" וההקפות סביב הבימה היו, כנזכר, בבימה שליד ארון הקודש כך שהן ארכו פחות זמן ונערכו בזריזות יחסית.

אחרי התפילה הוכרז על חלוקת הלעקאח לאלו שעדיין לא קבלו וכאשר הכריזו הוסיף הרבי שיודיעו גם את המקום בו תיערך החלוקה. עובדה שבשנה זו היה בה שינוי: החלוקה היתה לא בפתח הסוכה אלא ליד היכל קדשו של הרבי (גם חלוקת הלעקאח ביום חמישי בלילה היתה כך).

התפילה הסתיימה בשעה שתיים עשרה לערך וכשעה אחר כך החלה החלוקה (פרוסת הלעקאח נתונה בשקית ובה גם דולר לצדקה). היא נמשכה שעה ארוכה ואחר כך היתה חלוקת שטרות לצדקה, כמו בערב ראש השנה ובערב חג הסוכות שחלו ביום ראשון. שתי חלוקות הללו נמשכו כשלוש שעות ותפילת מנחה התקיימה מאוחר יותר (קרוב לשעה ארבע אחה"צ) בביהכנ"ס הקטן למעלה כי ביהכנ"ס הגדול כבר היה ערוך להקפות ונסגר עד כניסת החג. ובכל זאת, בית הכנסת וסביבותיו המו אדם גם בשעות שבינתיים. בין השאר בגלל התורים המיוחדים לנשים ובנות לברך היום על הלולב של הרבי שמאז הבוקר ניתן לציבור (ורק הוחזר לבית הכנסת לעת "הלל" וההושענות), תחילה לאנשים, אחר כך (אחר התפילה) לטף ולנשים.

שמיני עצרת

בשנה זו היו הרבה הנהגות ו"גילויים" חדשים ומפתיעים ונשתדל בע"ה להביא את עיקרם. ולא לפני התנצלות בלתי נמנעת שמדובר בעצם באירועים שרישומם על גבי הכתב בכלל לא משקף אותם באמת. אלא שאין אנו פטורים מציון העובדות ותקוותנו שהקורא ילמד מהם לפחות משהו על אשר התרחש.

ובכן ה"פתיחה" הדרמטית היתה בתפילת ערבית. עם כניסת החג נפתחו דלתות בית הכנסת וכל אחד מהאלפים מיהר לפינה ש"תפס" לעצמו מראש. ואל מול המראה של ההצטופפות בכל פינה אפשרית לאורך ולגובה בית הכנסת אי אפשר שלא להתפעל מהמון העם כ". בערך בשבע וחצי נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א לקול שירה אדירה של ניגון שמח (זה ששרים בו את המילים "כתיבה וחתמה טובה") שהלכה וגברה בדרכו של הרבי למקומו על הבימה המוגבהת שעל הבימה הקבועה. בהגיעו למקומו הניח הרבי את הסידור על הסטנדרט ופנה לעבר הקהל השר בעוצמה ועודד את השירה ביתר שאת במשך רגע ארוך, בידו הק', בתנועות נמרצות

פרק ה

תשרי עם הרבי

ביותר. זו היתה ההקדמה לתפילה והפתיחה לשמחת הלילה והיא היתה ניכרת גם בתפילה עצמה, בעידוד השירה בקדיש

אחרי התפילה הודיע הגבאי הרב פינסון כי ההקפות יהיו בשעה 9 וכי בסוכה הוכן קידוש עבוד הקהל. הוא סיים ב"גוט יום טוב" מתנגן והרבי שליט"א הגיב בחיך רחב ו... להפתעת הכל, פתח בשיחת ק'. היא נמשכה כעשר דקות והיו בה, בין השאר, ברכות לפי סדר האל"ף-בי"ת. ועוד.

הציבור התפעם מעצם השיחה בזמן זה, מהברכות המופלאות וגם מהמחזה של אמירת השיחה מעל הבימה המוגבהת. בביהכנ"ס נכח קהל עצום בלעה"ר, אך הרבי דיבר בקול רם ובחלק הקדמי נשמעו הדברים היטב. הרבי סיים בברכות לגאולה ונפלאות "בכל מכל כל" והתחיל את ניגון ההקפות לאביו. הציבור המשיך את השירה והרבי שליט"א יצא מבית הכנסת כשבדרכו ממשיך לעודד את השירה. מיד אחר כך מיהרו לסוכה הגדולה או לסוכות סמוכות לה ל"קידוש" ומשם בחזרה לביהכנ"ס ל"הקפות". ובדרך, בין "לחיים" וריצה בחזרה למקום, "חוטפים" חזרה על השיחה הטריה.

הרבי רומז לשרוק...

כתוצאה מהפתיחה לפני ערבית, השיחה ולאחריה וה"לחיים" אחר כך, הרי כשהרבי נכנס לבית הכנסת היתה השמחה גדולה ביותר. שרו "שובה ה' עד מתי" וכשהרבי הגיע למקומו הניח על הסטענדר את הדפים המצולמים של "אתה הראת" והפסוקים (איתם נכנס לבית הכנסת, ללא הסידור) ופנה לקהל להגביר את השירה. כאן היה לא רק עידוד לשיר אלא גם רמז לשרוק...

אחרי הקדמה זו החלו באמירת פסוקי "אתה הראת" כשהגבאי הרב זאב כץ מנצח על המעמד. כנהוג, אומרים את הפסוקים שלוש פעמים. בראשונה ובשלישית - הרבי אמר את הפסוק הראשון והאחרון. אחרי סיום כל פעם פנה הרבי לציבור והוא עצמו התחיל לשיר. בפעם הראשונה - ניגון ההקפות לאביו ובשניה ובשלישית - "זאל שוין די גאולה" (המנגינה, ללא המילים). בכל פעם הלכה השמחה וגברה בעידודו המלהיב והמופלא של הרבי שכאלו "מכריח" גם את המיושב וה"קר" ביותר (אם משום מה נשאר כזה אחרי לילות הסוכות...)

לצאת מכליו ולהתעלות מעולמו הצר אל שמחת התורה.

אחרי אמירת הפסוקים בפעם השלישית כבר התחילו להתכונן להקפה הראשונה, אך הרבי היסב פניו בחזרה ל"מזרח" ואמר את הפסוק "והיה זרעך... ופרצת". הציבור חזר במנגינה בה הרבי אמר (כמו שאר הפסוקים) והרבי אמר את הפסוק בשנית וכך גם פעם שלישית. לאחר מכן חזר ופנה לציבור והתחיל את ניגון אביו. מובן שהשמחה הלכה וגברה עוד יותר. בינתיים התחילו להוציא את ספרי התורה וללכת אתם לבימה והרבי התחיל לשיר "ופרצת" וההתלהבות גדלה...

רק עכשיו החלו ההקפות. את ספר התורה מסר לרבי הרב יוסף יצחק גוטניק והרבי

פרק ה

תשרי עם הרבי

פנה ללכת להקפה (כידוע שלהקפה הראשונה והשביעית הולך הרבי שליט"א בעצמו). במתינות מסוימת צעד הרבי עד הבימה שבאמצע ביהכנ"ס, כשבדרך מתברכים מפי קדשו ומברכים אותו, מתאמצים לגעת קלות בספר תורה כדי לנשקו. אחרי שהקיף את הבימה ואמר את הפסוקים של ההקפה הראשונה, עלה הרבי על הבימה המיוחדת לכך (מדובר כידוע בחידוש מבורך של השנים האחרונות) והחל לרקוד עם ספר התורה. הניגון היה ניגון ההקפות לרלוי"צ והרבי הסתובב לכל הכיוונים כך שכל הנוכחים בבית הכנסת זכו לראות את המלך ביופיו ובהדרתו ורקד וספר-התורה בידו.

חמשת ההקפות הבאות היו עוד חמישה שליבות במעלה שמחת החג הזה. כשבכל אחת עודד הרבי את השירה, לפחות לקראת סיומה, בעוז.

וזה היה סידרן: בהקפה ב' כובדו חברי המזכירות ועוד כמה מנכבדי הציבור ושרו ניגון שמחה. ג' - ההקפה של האורחים מארץ ישראל. זו היתה ההקפה הארוכה ביותר הלילה. שכן לאחר שבודדים מן האורחים הלכו אל הבימה, הורה הרבי לכמה נוספים שילכו גם הם (ביניהם סגן שר הביטחון מר עובדיה עלי) וניכר שרוצה שרבים מן האורחים ילכו. הללו אכן עשו כרצון הרבי ועד מהרה התמלא כל השביל וכל שטח הבימה בקהל רב שעד אשר הלך וחזר חלפו דקות ארוכות. ניגנו את הניגון - "וכל קרני רשעים אגדע" והרבי עודד במיוחד לעבר הבימה עליה רקדו עם ספר התורה. ד' - אורחים ממדינות נוספות והניגון היה "שיבנה . . אידעלך שרייט עד מתי...". ו' - הטנקיסטים ומנהלי בתי חב"ד. גם הקפה זו היתה ארוכה במיוחד (אם כי לא כמו השלישית) ובחלק ממנה עמד הרבי שליט"א ללא שמעודד את השירה אלא מביט על הציבור, ובמיוחד על הרוקדים על הבימה, במבט שמימי מיוחד במינו. הניגון היה השיר באנגלית שהפזמון החוזר שלו הוא "שלוחי אדוננו".

הגילויים של ההקפה השביעית

כעת הגיעה ההקפה השביעית ושוב נוצרה תכונה לקראת ההקפה של הרבי. המעבר פונה והרב גוטניק מסר לרבי את ספר התורה והרבי החל לצעוד לכיוון הבימה. פניו הק' האירו

פרק ה

תשרי עם הרבי

אותה שעה בצורה לא רגילה ובדרך הרעיף ברכות על כל מבקש. עם עלותו לבימה התחילו את ניגון ההקפות הרגיל והרבי שליט"א רקד כמה דקות כאשר כל העת מסתובב מצד לצד ואותו צד שאליו פונה הרבי מגביר ומחזק את שירתו. זה נמשך מספר דקות ואחר כך הרבי נעצר ודומה היה שההקפה מסתיימת אך כאשר עוצמת השיר פחתה מעט, בעקבות זאת, התחיל הרבי שיר חדש "ופרצת" והשמחה חזרה והתעצמה. זה נמשך מספר דקות אחדות והרבי התחיל שיר נוסף – "ניעט ניעט" שהושר בעוצמה הולכת וגוברת. מובן שריקודים ושירים אלו הוציאו את הקהל מגדרו ומכל העברים נשמעה שירה אדירה וכל מי שיכול היה להרשות לעצמו רקד על מקומו...

וכאשר הרבי ירד מהבימה נשמעו מכל הכיוונים השירה-הברכה "יחי אדוננו מורנו ורבנו", שהרי ברגעים כאלו חוזרת ומתחדדת תחושת האושר על עצם הימצאותו של הרבי בתוכנו ועל הזכות להיות כאן בשעות גדולות אלו...

עם שוב הרבי למקומו, על הבימה שבמזרח, שרו "עלינו" (במנגינה המוכרת ממחנות הקיץ וכינוסי הילדים) וכן "אל תירא" ו"עוצו עצה" והרבי עודד הרבה בידיו הק' על גבי הסטענדר. לבסוף הכריז "גוט יום טוב" ובטרם צאתו התחיל הרבי שוב את הניגון לאביו ויצא את בית הכנסת המלא קהל שנסחף בשירה ובריקודים עוד זמן רב אחרי כן... (בסך הכל נמשכו ההקפות בלילה הראשון כשעתיים וחצי וזה יותר מהרגיל בשנים האחרונות).

עצירת הגילויים וקליטתם...

שחרית של יום שמיני עצרת התחילה גם היא אחרי הקדמה מלהיבה. בכניסתו הניח הרבי את הסידור על הסטענדר, פנה אל הציבור ששר ניגון שמח ועודד משך זמן. כן היו ניגונים רבים במשך התפילה ("האדרת והאמונה", "לכתחילה אריבער" ב"ממקומך" שב"קדושה" שבו עודד הרבי באריכות וכן, כמובן, בניגונים שונים בתפילת גשם שבמוסף).

באמצע חזרת הש"ץ של מוסף ירד מבימתו ועליה עלו הכהנים, ונשאר למטה עד אחרי ברכת כהנים ולאמירת תהילים חזר למקומו לאחר שאמר לכל אחד מהכהנים "יישר כח כהן".

השעות שבין מוסף למנחה נוצלו היטב להתוועדויות אמצעי לקליטת ו"עצירת" הגילויים של ליל אמש והכנה לאלו שעוד עתידיים לבוא בשעות הבאות... אבל לא היה ניתן להאריך הרבה בהתוועדויות ו"לחיים" שכן בשעה מוקדמת יחסית צריך היה לצאת לבתי הכנסת ברחבי העיר להביא לעוד ועוד יהודים את שמחת החג וההולכים לשכונות הרחוקות, מרחק שעתיים הליכה ויותר, לכל כיוון, יצאו מוקדם.

גם לפני תפילת מנחה פנה הרבי לציבור ועודד את השירה בתנועות נמרצות ולפני תפילת ערבית היה זה ביתר שאת וביתר עוז, סוף סוף כבר שמחת תורה... אלא שהקהל היה קטן (כי כאמור יצאו לבתי הכנסת השונים ברחבי העיר) ואלו שנכחו מספרים כי הם הרגישו שאינם

פרקה

תשרי עם הרבי

יכולים "לענות" במידה מספקת להתעוררות מצד הרבי... אבל הרבי בשלו, עם צאתו מהתפילה חזר והתחיל את ניגון ההקפות לאביו...
 כעת מיהרו להכין את בית הכנסת להתוועדות הקבועה של ליל שמחת תורה שאמורה היתה להתחיל בעוד כשעה.

שמחת תורה

המבוגרים שבציבור תפסו מבעוד מועד מקומות להתוועדות ליל שמחת תורה, ואלו שיצאו לתהלוכות החלו שבים טיפין טיפין, כך שההולכים למקומות קרובים הספיקו גם להיות בהתחלת ההתוועדות (שגם בחיצוניות יש לה מראה נדיר – הקהל הקטן ובית הכנסת ערוך בעצם, להקפות ולא להתוועדות).

כמה דקות אחרי השעה 9 נכנס הרבי לבית הכנסת. תחילה הכריז שמי שטרם יצא י"ח קידוש יוציא את כל הציבור והרב הירשל שיפרין קידש על היין. אחרי הקידוש איחל הרבי שליט"א כי בבואנו מחג הסוכות יהי רצון שנזכה בקרוב לשבת בסוכת עורו של לוי, והורה שהציבור כולו יאמר לחיים. לאחר שקיימו את ההוראה התחילו לשיר "זאל שוין זיין די גאולה". הרבי ענה לכאו"א "לחיים, לחיים ולברכה" ועודד את השירה קלות כמה דקות, עד שלפתע קם ממקומו, נעמד מלוא קומתו והחל לרקוד על מקומו כשהוא מניף את שתי ידיו הק' בעוז לאות להגביר את השירה עוד ועוד וגם סימן לשרוק. המעמד המיוחד הזה נמשך זמן רב, יותר מחמש דקות, שבמהלכן נסחפו כל הנוכחים בשמחה העצומה וכולם המשיכו לשיר בהתלהבות גם אחרי שהרבי חזר לשבת.

אחרי כן התחילה שיחת הק'. הרבי דיבר דברים נפלאים על הגאולה הקרובה ובתוך כך שם דגש על מעלתם של ילדי ישראל כאשר בסוף השיחה הורה שכל הילדים יאמרו "לחיים" והציבור יסייע להם. אל כמה ילדים פנה הרבי בעצמו ושאל אם הם לפני או אחרי בר-מצוה והורה להם לומר לחיים. אחרי שיחה זו שרו "שובה ה' עד מתי" וגם בשיחה הבאה דובר על הילדים ועל המחנכים והרבי הורה לשיר ניגון שקשור ב"צבאות ה'" ושרו "ווי וואנט משיח נאר" במשך זמן.

במהלך ניגון זה הוציא הרבי שליט"א את דפי הצילום של פסוקי "אתה הראת" ועיין בהם מעט, אך רוב הזמן המשיך לענות "לחיים" וניכר היה כיצד מתייחס לכל אחד ואחד בפרט. בסיום השיחה הג' היה אחד הרגעים המיוחדים במשך החג המופלא – הרבי סיים כשהוא אומר את הפסוק "והיה זרעך... ופרצת" בהטעמה, בניגון הפסוקים של "אתה הראת". באותה שעה היה כבר בבית-הכנסת קהל גדול, כי רבים חזרו מתהלוכות, אבל ברגעים הללו הייתה דומיה מוחלטת וקולו הק' של הרבי שליט"א שחוזר ומכריז את ההבטחה האלוקית נשמע היטב בחלל בית-הכנסת הגדול. הרבי קרא את הפסוק, הציבור ענה אחריו באותו ניגון והרבי חזר וקרא את המילים פעם שנייה, הציבור חזר וכך גם פעם שלישית. מיד אחר כך התחיל הרבי לשיר בקול "ופרצת"... השירה היתה בחיות ובהתלהבות וגם כאן סימן הרבי לשרוק...

פרק ה

תשרי עם הרבי

בינתיים שאל הרבי את המזכיר האם ההולכים לתהלוכה כבר חזרו והוא ענה בחיוב ואז הזכיר הרבי ע"ד ברכה אחרונה והורה להכריז על הכנות להקפות. הגבאי הרב פינסאן התחיל להכריז והרבי הורה שיעלה על הספסל, משעלה רמז הרבי שיעלה על השולחן והוסיף שילבש שטריימל, מיד הובא שטריימל (לא קשה למצוא שטריימל ב-770) והוא התחיל להכריז על הפסקה כדי להכין את בית הכנסת להקפות אך הרבי הורה לו להכריז תחילה על ברכה אחרונה. לבסוף הכריז הכרזה על הקידוש שמוכן בחוץ... ועל הכנות להקפות שמחות למעלה ממדידה והגבלה. הרבי האזין להכרזה בחיוך רחב...

אחרי ההכרזה קם הרבי ממקומו כשהוא מתחיל את הניגון לאביו והציבור עונה אחריו וכך הסתיימה ההתוועדות.

סדר ההקפות

הקהל יצא מבית הכנסת כדי לאפשר לשנות את מיקום הספסלים (וגם הארגזים והחבלים...) כדרוש להקפות ובחוף המתין לו הקידוש שמוגש ביד רחבה בארגונו של ר' נחום מרקוביץ. זה היה לערך בשעה אחת עשרה-וחצי והפעם היתה ההפסקה עד ההקפות ארוכה קצת - למעלה משעה - וכשהרבי שליט"א נכנס להקפות היתה השעה 12:45. בדרך שרו ניגון שמח וכשהרבי הגיע למקומו, הניח את הסידור (כאמור, אמש נכנס רק עם הדפים המצולמים אך היום הביא את הסידור) ועודד את השירה במרץ רב. היום נוהלה מכירת הפסוקים, כמידי שנה, ע"י הרב משה באגמילסקי מ"תומכי תמימים" (כי ההכנסה ממכירת הפסוקים היא עבור הישיבה) והרבי שליט"א התכבד באמירת כל פסוקי אתה הראת הראשון ופסוק ראשון ואחרון של השני והשלישי. אחרי הראשון התחיל את ניגון ההקפות לאביו, אחרי השני התחיל את הניגון "זאל שוין זיין די גאולה" (ללא המילים) ואחרי השלישי אמר 3 פעמים את הפסוק "והיה זרעך . ופרצת" והתחיל לשיר "ופרצת". בכל שלשת הפעמים היו תנועות הידיים בהתלהבות בלתי גיילה כלל וכלל, כאשר כמה פעמים עודד בשתי ידיו הק' כאחת וכמה פעמים הניף את היד הק' למעלה בסיבוב ובעוז... אשרי עין ראתה...

והרי סדר ההקפות:

הראשונה - בדרכו להקפה ענה הרבי שליט"א לרבים "לחיים" (דבר שאיננו בלילה הראשון כי עדיין יושבים בסוכה) והשפיע בדרכו לבימה שפע של ברכות ליהודים רבים בעת-רצון מיוחדת זו. בעלותו לבימה החל כ"ק אדמו"ר שליט"א פונה לכל הכיוונים כמה פעמים וחוזר חלילה. הרבי שליט"א גם הגביה את ספר התורה כמה פעמים באופן מפליא. הריקוד הזה, של הרבי על הבימה ושל כל הציבור במקומותיהם, נמשך כמה דקות אבל השמחה וההתרומומות הרוחנית היתה עצומה באופן שאין לשער כלל!! בהקפה השניה כובדו כמה מנכבדי החסידים והניגון היה "שובה". בשלישית - כובדו אנ"ש דקנדה והניגון היה "אתה בחרתנו". ברביעית - אורחים מרחבי ארה"ב. הניגון היה ה"מארש" דר"ח כסלו. בחמישית - חברי הכולל בניגון שמח. בשתי ההקפות הללו עודד הרבי בעוז וביתר שאת ורבים הסכימו שחמשת ההקפות

פרקה

תשרי עם הרבי

האמצעיות של הלילה היו שמחות ונלהבות עוד יותר מאלו של אתמול. בשישית – שלוחים ומנהלי בתי חב"ד, והניגון "שישו ושמחו בשמחת הגאולה".

ההקפה השביעית, של הרבי שליט"א בעצמו, היתה בניגון ההקפות הרגיל וכמו בראשונה, היום לא היתה אריכות כאתמול, אבל השמחה היתה עצומה... בסיומה היה הקהל מרוגש מאוד והתחילו לשיר "יחי אדוננו מורנו ורבנו" בהמשך הדרך התחלף הניגון ב"הרבי שליט"א . . נתגבר על העולם" ובסיומו היו תנועות עידוד נמרצות. ספרי התורה הושבו להיכל (את הספר של הרבי לקח והחזיר לידיו הק' ומהן הרב גוטניק כאתמול), ואז שרו "עלינו" ו"ועל כן נקווה" כשהרבי מעודד במרץ.

לאחר מכן, הכריז הרבי 3 פעמים "גוט יום טוב" ופנה לצאת כשמתחיל הניגון לאביו. דרך היציאה מבית הכנסת היתה בצורה מיוחדת במינה. הרבי שליט"א הלך לאט ובדרכו הביט כמעט לכל אחד ואף הגביה ראשו הק' אל הפירמידות הגבוהות ביותר, וכל זה בפנים שמחות ומאירות באופן נדיר...

נתונים לחלוטין באווירה המרוממת הזו המשיכו כולם לרקוד עוד שעות ארוכות, למעשה, עד שמונה בבוקר היו בבית הכנסת ולידו מעגלי רוקדים. וכאן יכול הקורא לבחור באחת משני אפשרויות – או שכאן באמת לא טועמים טעם שינה או שהקהל מספיק גדול למלא את בית-הכנסת ברוקדים עד אור הבוקר ולחזור ולמלא אותו בשמחת תורה בבוקר לתפילת שחרית... כך או כך בעשר בבוקר היה האולם הגדול מלא מפה אל פה ושוב – כשהרבי בא למקומו הניח את הסידור ופנה לעודד את שירת הציבור במרץ רב. באווירה שמחה זו שרו ניגונים בהמשך התפילה (לפני התיבה עבר שלום דוכמאן) וכנהוג ברכת כהנים היתה בשחרית.

גם הקירות רקדו

כשהגיע עת ההקפות "פתח" הרבי שליט"א בניגון אביו ז"ל ועודד את השירה במשך זמן. מכירת הפסוקים התנהלה ע"י הרב שניאור זלמן גורארי' שליט"א (עבור ה"מרכז לעניני חינוך") וזה היה סדר ה"אתה הראת":

בראשון אמר הרבי את כולו, כשהקהל עונה פסוק בפסוק, ואחריו – התחיל את הניגון לאביו. בשני אמר את הפסוק הראשון והאחרון והתחיל לשיר "זאל שוין זיין די גאולה". בשלישי – שוב אמר הרבי "והיה זרעך" והתחיל לשיר "ופרצת". הרבי עודד במרץ רב ביד אחת ובשניה אחז בטלית (אגב, מאז שבת חוה"מ משתמש הרבי שליט"א בטלית אחרת מזו שבדרך כלל, ישנה יותר שצבעה יותר צהוב מלבן). וכעת פנו להקפות. כנהוג, היו שלוש וחצי סיבובים (שינוי של השנה: את הסידור השאיר הרבי על הסטנדרט ולא לקחו עמו) ואחר כך עלה הרבי לרקוד על הבימה. השיר היה ניגון ההקפות לרלוי"צ וכמו אמש – היה כמה דקות בלבד אבל השמחה היתה עצומה, מעבר לכל המדידות וההגבלות של פחות או יותר דקות, כל בית הכנסת נע ורקד ודומה היה שגם הרהיטים והחבלים מתנענעים בקצב השיר... כשחזר כ"ק אדמו"ר שליט"א למקומו המתין עד שכל הספרים יכנסו לארון הקודש ואחר

פרק ה

תשרי עם הרבי

כך נפתח הארון שנית לקריאת התורה. כרגיל, בין שחרית להקפות הספיקו רבים "אריינכאפן" קידוש ומרגע לרגע האוירה מרוממת יותר. גם הוצאת הספר-תורה היתה מלווה בניגונים. ב"ברוך שמה" שרו "אנא עבדא" ואחרי אמירת "גדלו", ו"על הכל" שרו "הרבי שליט"א. . . נתגבר על העולם" והרבי עודד עד הרגע בו ספר התורה הגיע לבימה, הרבי המשיך להביט על הספר ורק כאשר כבר התחילו לקרוא היסב פניו אל הקיר בחזרה.

הרבי עלה, כנהוג, ל"חתן בראשית" והרגעים הדרמטיים והמרגשים של אמירת ה"מרשות" בהם קוראים "יעמוד" לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע ולהבל"ח כ"ק אדמו"ר שליט"א בשמותיהם במפורש, חוזרים ומעבירים רטט מידי שנה בשנה וגם קולו של הבעל-קורא הוותיק הרב מרדכי

שוסטערמאן שליט"א לעתים נחנק מבכי...

חתני התורה היו הרב שניאור זלמן גורארי', הרב יהודה לייב גרונר, הרב שמואל מ"מ בוטמאן, ר' שלום דובער דרייזין ור' ישראל נמדר. למפטיר עלה המשפיע ר' מענדל פוטערפאס והרבי שליט"א נשאר על הבימה עד אחרי המפטיר. את דרכו בחזרה למקומו עשה בעקבות ספרי התורה וצעד אחריהם לכיוון ארון הקודש ורק לאחר שהוכנסו בחזרה להיכל עלה לבימתו. במשך הדרך הקהל כבר החל לשיר "שישו ושמחו" וכאשר הרבי עלה למקומו עודד את השירה במרץ, וכמו מבלי משים השיר "שישו ושמחו בשמחת תורה" השתלב והתערבב עם המילים "שישו ושמחו בשמחת הגאולה הנה הנה משיח בא" ונמשך זמן רב. . קשה שלא להרהר על כך שבודאי שמחתו העצומה של הרבי שליט"א בתורה ביממות קדושות אלו מקרבות אותנו בצעדי ענק לשמחת הגאולה...

מהמיוחד בתפילת מוסף: ב"הוא אלוקינו" עודד הרבי שליט"א את השיר במשך זמן רב בשתי ידיו הק' וחזרו עליו כמה פעמים וכך גם ב"שים שלום". בטרם צאתו מביהכ"ס שוב התחיל את ניגון ההקפות לאביו...

השעות חלפו ומהתפילה עד ההתוועדות החג שנועדה לשש וחצי לא נשאר זמן רב מידי... בשש בערב נפתחו דלתות בית הכנסת, התפללו מנחה ומיד נטלו ידיים וישבו להתוועדות. הרבי נכנס לפני שש וחצי, נטל ידיו הק' לסעודה ומיד ביקש להכריז כי נותר עוד זמן ליטול ידיים והורה להודיע בדיוק את השעה והגבאי הרב פינסון הכריז. אמרו "לחיים" במשך כמה

פרקה

תשרי עם הרבי

דקות וגם היום נראה היה כי עונה לכאו"א בפרט ואחר כך היתה שיחת הק' הראשונה. עיקרה – ה"מטען" שלוקחים ממועדי תשרי על כל השנה. הרבי שליט"א האריך במשמעות המושג אסרו חג והדגיש כי יש להמשיך את תוכן החגים על כל השנה כולה. באותה שיחה היו גם ביטויים מופלאים בנושא הגאולה.

התחילו לשיר "שובה..." , הרבי עודד וענה "לחיים" ואחרי כמה דקות פנה לר' יואל שי' כהן והורה לשיר את ניגוני כל הרביים. השירים היו לפי הסדר הבא: "ג' תנועות" – להבעש"ט, המגיד ואדה"ז, "א-לי אתה" לאדה"ז, ה"קאפעליע" (המקהלה) – לאדמו"ר האמצעי, "ימין ה'" – לאדמו"ר הצמח-צדק, "לכתחילה אריבער" – לאדמו"ר מהר"ש. "הבינוני" לאדמו"ר מוהרי"צ ו"הוא אלוקינו" לכ"ק אדמו"ר שליט"א.

מעניין לציין כי בעוד שבראש השנה הנה בעת הניגונים הרבי שליט"א עצם את עיניו הק' בדביקות, הפעם בניגוני הדבקות לא סרה השמחה מעל פניו הק' והמשיך כל העת לענות "לחיים" במאור פנים.

לבסוף טעם עוד מעט מהחלה ושתה מעט מים ובירכו ברכת המזון. מההנהגות הבולטות: התחיל "מרשות", המתין רגע ארוך ואחר כך התחיל שנית בנוסח הרגיל. ב"יעלה ויבוא" אמר בקול רם מ"זכרון משיח" עד "ובזה ירושלים" ובסוף מ"ונמצא חן ושכל טוב".

אחרי ברכת המזון נעמד כ"ק אדמו"ר שליט"א מלוא קומתו, ובעמידה השמיע עוד שיחה בעניין סיום הרמב"ם. גם הפעם היה ה'ציור' מיוחד במינו כמו בליל א' דחג הסוכות...

בערבית אמר הרבי "קדיש" (יום השנה לפטירת אמו הרבנית רחל נ"ע אשת הרה"ג ר' מאיר שלמה ינובסקי זצ"ל), אחריה הבדיל על הכוס ואחר כך החל מעמד "כוס של ברכה" שלא היה סיום נאה הימנו לאירועי שני הימים הגדולים. יצוין גם ש"כוס של ברכה" ניתן אפשרות לעוד אלפי יהודים שלא היו כאן בשמיני עצרת ושמחת תורה לטעום ולו משהו מאוירת הימים הללו ואכן נראו כאן אלפים רבים מכל החצרות והחוגים והעדויות וכאשר האחרון קיבל והרבי שליט"א יצא כשהוא שר "כי בשמחה תצאו" היתה השעה כמעט שתיים לפנות בוקר...

אשרי העין שראתה והאוזן ששמעה ומי ייתן ויחדרו המראות והקולות למוחנו ולבתינו למשך כל השנה כולה ונראה בעינינו כי נפלאות בה, בכל מכל-כל.

(מתוך כפר חב"ד גיליונות 3-492)

פרק ה

תשרי עם הרבי

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

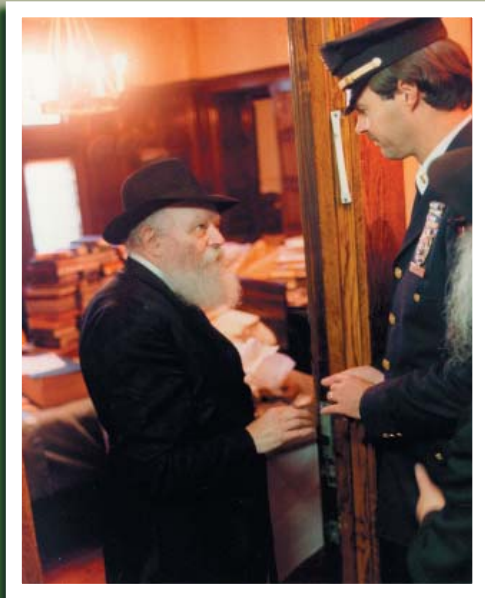
יה"ר שיוליכנו קוממיות לארצינו
בגאולה האמיתית והשלמה
תיכף ומיד ממש

ונזכה זעהן זיך מיט'ן רבי'ן דא למטה אין אַ גוף
ולמטה מעשרה טפחים והוא יגאלנו

מלך ביופיו

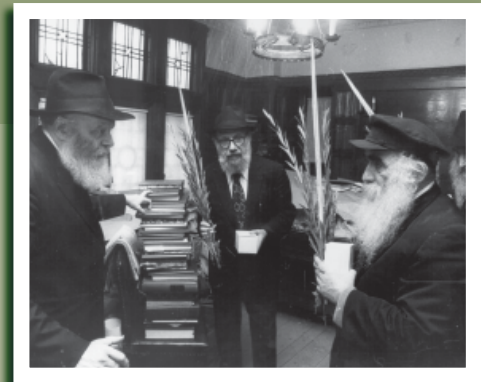
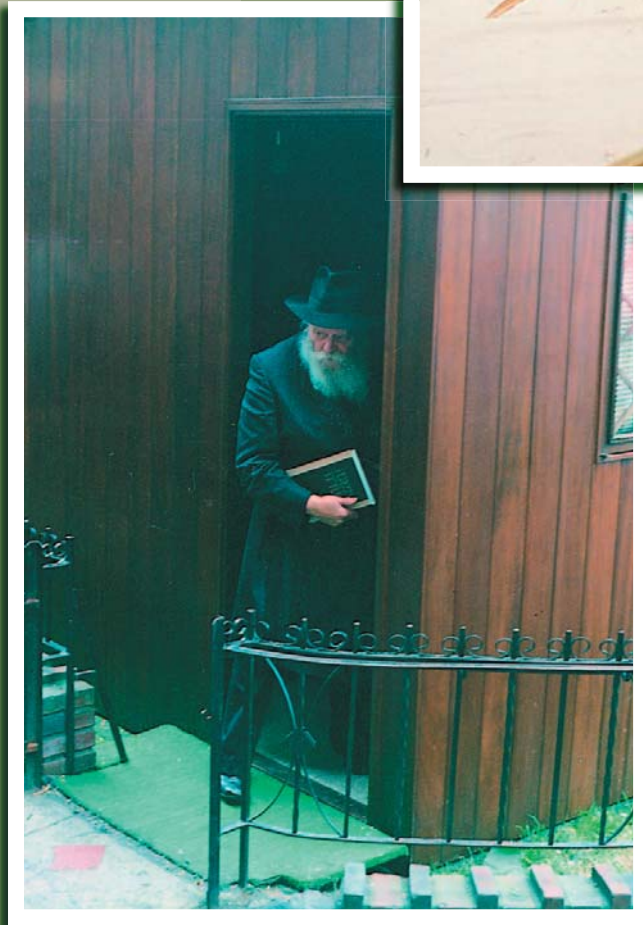
לקט תמונות מחודש החגים בבית חיינו

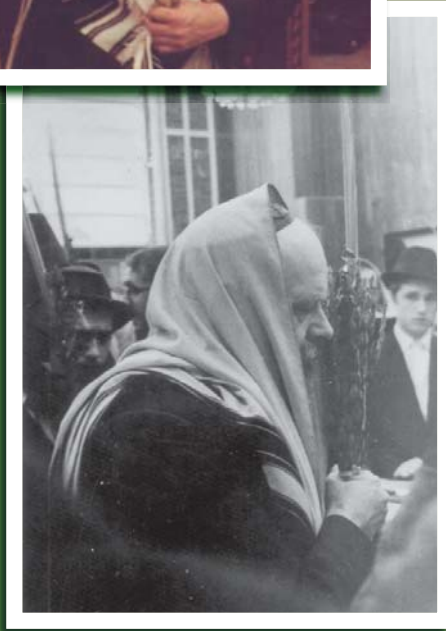
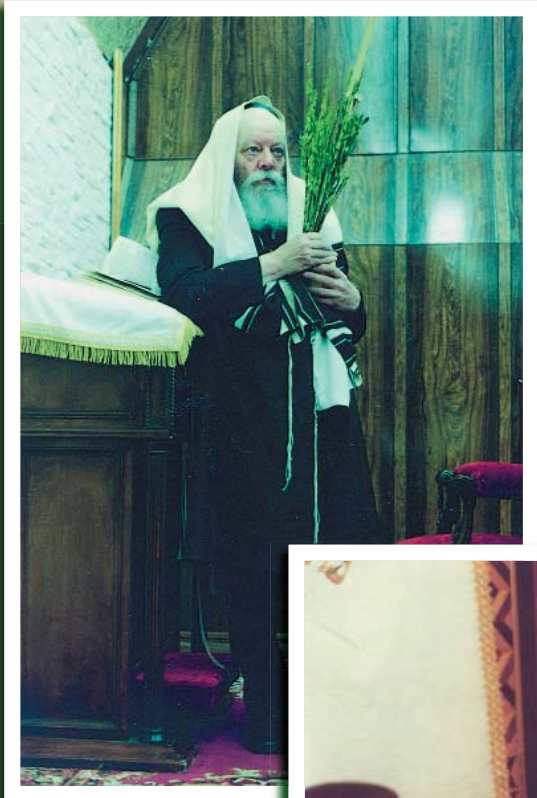

מלך ביופיו

לקט תמונות מחודש החגים בבית חיינו

מלך ביופיו

לקט תמונות מחודש החגים בבית חיינו

מלך ביופיו

לקט תמונות מחודש החגים בבית חיינו

... להזמינם בשמי לבקר כאן
למשך חודש תשרי הבע"ל,
להשתטח על ציון כ"ק מו"ח
אדמו"ר, ולהתפלל כולנו
בצוותא בבית הכנסת של כ"ק
מו"ח אדמו"ר, ללמוד בבית
מדרשו נגלה וחסידות וכו'.

(ממכתב יום ג', פר' כי תצא ה'תשכ"ז)